

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

за прогимназиален етап на ученици,
търсещи или получили закрила и мигранти

ПРИЯТЕЛИ 2

АЗ-БУКИ

A2

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

**НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
„УЧЕБНИЦИ, УЧЕБНИ КОМПЛЕКТИ И УЧЕБНИ ПОМАГАЛА“**

МОДУЛ

**„Изготвяне на учебно помагало по български език за прогимназиален етап на ученици,
търсещи или получили закрила и мигранти“**

ПРИЯТЕЛИ 2

**УЧЕБНО ПОМАГАЛО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
ЗА ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП НА УЧЕНИЦИ,
ТЪРСЕЩИ ИЛИ ПОЛУЧИЛИ ЗАКРИЛА И МИГРАНТИ
НИВО А2**

Разработено от авторски екип към Основно училище „Иван Вазов“ – гр. Харманли

АЗ.БУКИ

Национално издателство за образование и наука

ПРИЯТЕЛИ 2

Учебно помагало по български език за прогимназиален етап на ученици,
търсещи или получили закрила и мигранти, ниво А2

Автори

© Жана Загорова – текст, 2023

© Радост Събева – текст, 2023

© Радослава Загорова – текст, графичен дизайн, корица, аудио записи, 2023

Илюстрации

© Vecteezy, Freepik, Midjourney, Flickr

Издател

Национално издателство за образование и наука „Аз-буки“

1113 София, бул. „Цариградско шосе“ 125, бл. 5,

тел. 02/4250470; E-mail: azbuki@mon.bg; web: www.azbuki.bg; www.azbuki.eu

Коректор:

Анелия Врачева

Печат: „Алианс принт“ ЕООД

Формат: 60x90/8

Печатни коли: 24,5

ISBN: 978-619-7667-68-4

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕГОВОР – ниво А1

7

- Лексика
- Граматика

Урок 1 МОЕТО СЕМЕЙСТВО

27

Лексика

- Семейство
- Празници

Граматика

- Пълни форми на притежателните местоимения

Урок 2 ОБИЧАМ ДА СПОРТУВАМ

33

Лексика

- Спорт
- Свободно време

Граматика

- Наречия за честота
- Съставно глаголно сказуемо

Урок 3 СВОБОДНОТО МИ ВРЕМЕ

41

Лексика

- Музикални инструменти
- Музика, кино, телевизия

Граматика

- Свършен и несвършен вид на глагола
- Модални глаголи със свършен и несвършен вид на основния глагол

Урок 4 ЛЮБИМИТЕ МИ ДРЕХИ

48

Лексика

- Цветове
- Материали
- мода

Граматика

- Фрази с прилагателни и кратки притежателни местоимения
- Възвратни глаголи със СЕ и СИ

Урок 5 ЕЖЕДНЕВИЕТО МИ

55

Лексика

- Ежедневие
- Свободно време

Граматика

- Бъдеще време с глаголи от свършен вид и несвършен вид

Урок 6 НА ПАЗАРА

62

Лексика

- Плодове, зеленчуци и продукти
- Пари
- Килограми, грамове, литри

Граматика

- Отрицателни и неопределителни местоимения

Урок 7 ВКУСНО Е!

68

Лексика

- Храна
- Прибори и съдове
- Глаголи за приготвяне на храна

Граматика

- Повелително наклонение

Урок 8 МОИТЕ ПРИЯТЕЛИ

74

Лексика

- Емоции
- Прилагателни за описание на характер

Граматика

- Кратко възвратно притежателно местоимения СИ
- Кратки форми на личните местоимения винителен падеж

Урок 9 БЪДИ ЗДРАВ!

80

Лексика

- Лице
- Описание на външен вид
- Здравословни проблеми

Граматика

- Конструкции с лични местоимения винителен падеж
- Пълни форми на личните местоимения винителен падеж
- Кратки форми на личните местоимения дателен падеж

Урок 10 У ДОМА

88

Лексика

- Мебели и уреди

Граматика

- Словоред на СЕ и СИ
- Словоред на личните местоимения винителен и дателен падеж

Урок 11 ГРАДЪТ МИ

94

Лексика

- Сгради и места
- Градове в България
- Числителни имена

Граматика

- Относителни местоимения и съюзни думи

Урок 12 СРЕД ПРИРОДАТА

102

Лексика

- Време и климат
- Календар
- Посоки на света
- Природа – земя, вода, растения

Граматика

- Минало време на глагола СЪМ

Урок 13 ЧЕСТИТ ПРАЗНИК!

110

Лексика

- Празници в България

Граматика

- Минало свършено време

Урок 14 НА ПЪТ

116

Лексика

- Приключения

Граматика

- Минало свършено време

Урок 15 ВАКАНЦИЯ, ЗДРАВЕЙ!

121

Лексика

- Учебни предмети
- Отглаголни съществителни

Граматика

- Съставно глаголно сказуемо

ТЕКСТОВЕ НА УПРАЖНЕНИЯТА ЗА СЛУШАНЕ

127

ГРАМАТИКА

135

МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

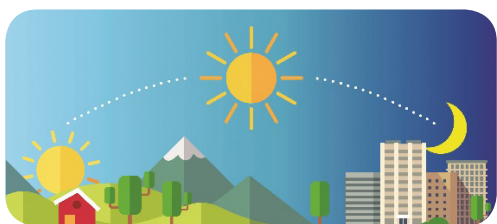
174

- Български език
- География
- История
- Литература
- Музика
- Човек и общество

ПРЕГОВОР А1

ЛЕКСИКА

1. Напишете поздравите и фразите за сбогуване. Какви други поздрави и фрази за сбогуване знаете?

9:00

12:00

18:00

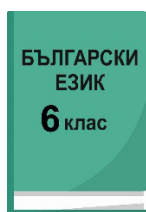
21:00

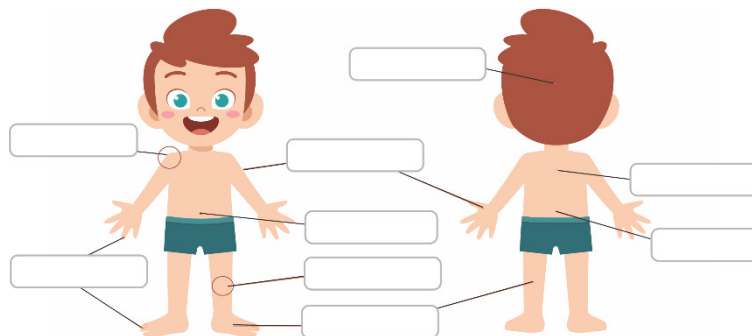
2. Напишете думите за хора. Какви други знаете?

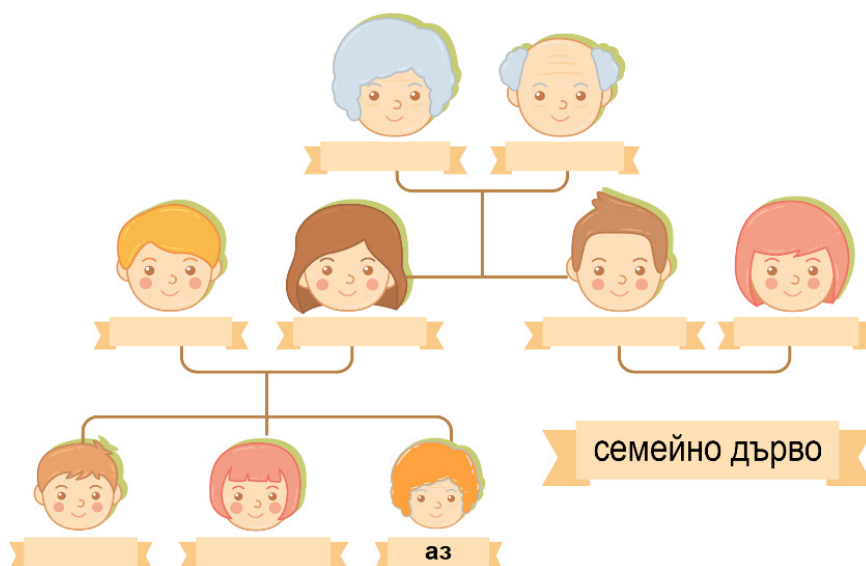
3. Напишете учебните принадлежности. Какви други знаете?

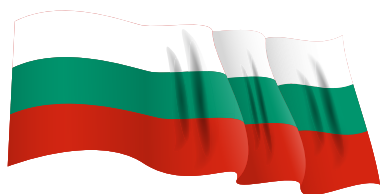
4. Напишете частите на тялото. Какви други знаете?

5. Попълнете семейното дърво с членовете на семейството. Какви други знаете?

6. Напишете държавите, националностите и езиците. Какви други знаете?

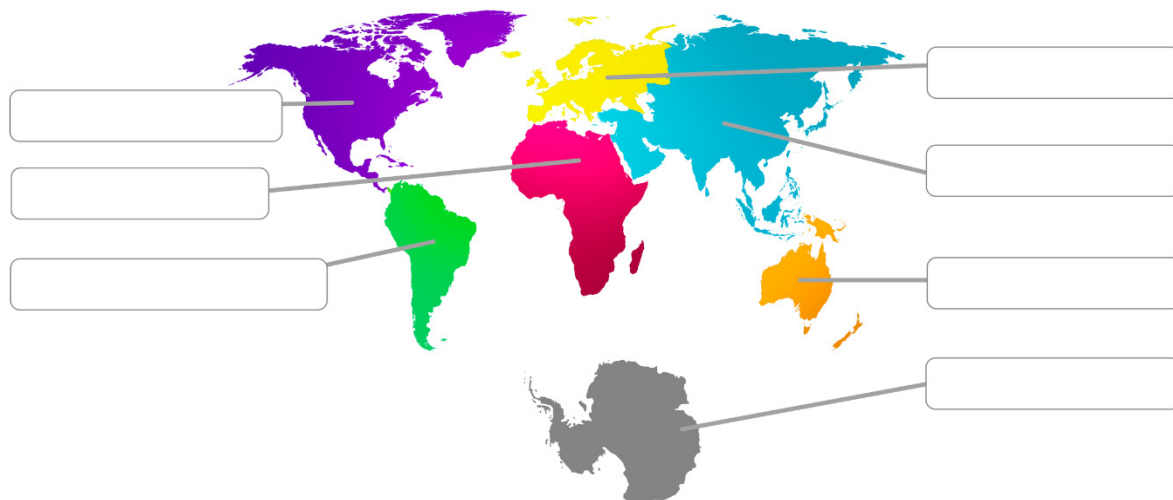

_____ език

_____ език

_____ език

7. Напишете континентите.

8. Кажете числата.

- а. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
- б. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
- в. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100
- г. 21, 35, 79, 92, 35, 74, 63, 84, 52
- д. 100, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900, 1000
- е. 121, 234, 368, 739, 925
- ж. първи, втори, ____

9. Напишете професиите. Какви други знаете?

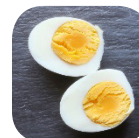
10. Напишете напитките. Какви други знаете?

11. Напишете плодовете и зеленчуците. Какви други знаете?

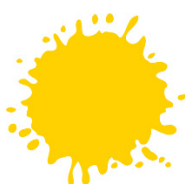
12. Напишете храните. Какви други знаете?

13. Напишете продуктите. Какви други знаете?

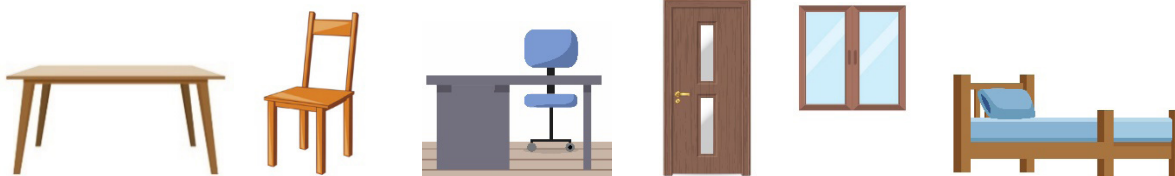
14. Напишете цветовете. Какви други знаете?

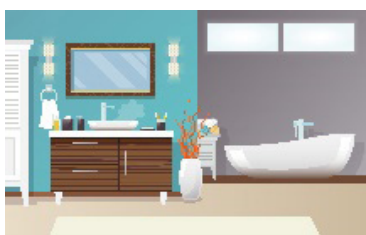
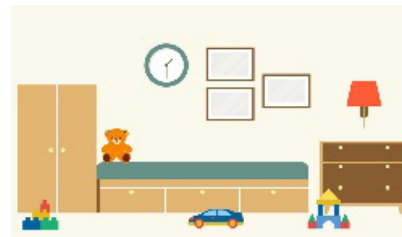
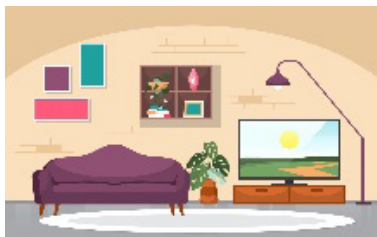
15. Напишете дрехите и обувките. Какви други знаете?

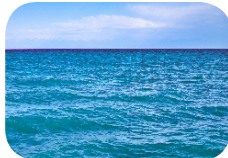
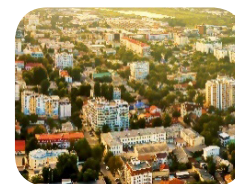
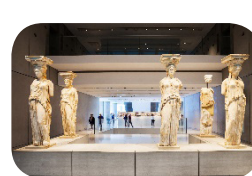
16. Напишете мебелите. Какви други знаете?

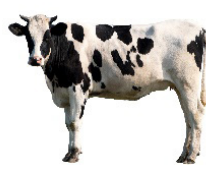
17. Напишете стаите. Какви други знаете? Кажете какво има в тях.

18. Напишете сградите и местата. Какви други знаете?

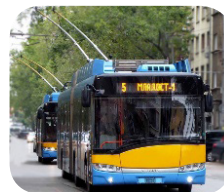
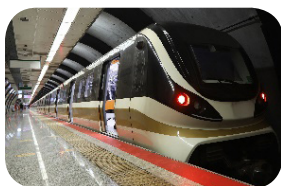
19. Напишете животните. Как се казват малките на тези животни? Какви други животни знаете?

20. Попълнете таблицата.

Дни на седмицата	Месеци	Сезони	Време
понеделник	януари	пролет	слънчево

21. Напишете превозните средства. Какви други знаете?

22. Напишете предлозите. Какви други знаете?

23. Напишете прилагателните. Какви други знаете?

ГОЛЯМ — МАЛЪК

24. Напишете глаголите. Какви други знаете?

Преговор ГРАМАТИКА

1. Лични местоимения и глаголят СЪМ ☐
2. Род на съществителните имена ☐
3. Число на съществителните имена ☐
4. Род и число на прилагателните имена ☐
5. Степени на сравнение на прилагателните имена ☐
6. Степени на сравнение на наречията ☐
7. Членуване на съществителните имена ☐
8. Членуване на прилагателните имена ☐
9. Числителни бройни и редни ☐
10. Кратки притежателни местоимения ☐
11. Показателни местоимения ☐
12. Сегашно време ☐
13. Въпроси и въпросителни думи ☐

ЛИЧНИ МЕСТОИМЕНЯ И ГЛАГОЛЪТ „СЪМ“

	(+)	(-)	(?)
аз	съм	не съм	ли съм
ти	си	не си	ли си
той	е	не е	ли е
тя	е	не е	ли е
то	е	не е	ли е
ние	сме	не сме	ли сме
вие	сте	не сте	ли сте
те	са	не са	ли са

Внимание!

Аз **съм** ученик. = Ученик **съм**.
 Аз **не съм** българин. = **Не съм** българин.
 Ти българка **ли си**? = Българка **ли си**?

1. Попълнете липсващите лични местоимения в изреченията.

1. ____ съм ученик.
2. ____ си ученичка.
3. ____ е сириец.
4. ____ е украинка.
5. ____ е бебе.
6. ____ сме българи.
7. ____ сте ученици.
8. ____ са учители.

2. Довършете изреченията с положителната форма на глагола СЪМ в сегашно време. После ги направете отрицателни и въпросителни.

9. Аз ____ момче. (+)
10. Ти ____ момиче. (+)
11. Той ____ архитект. (+)
12. Тя ____ лекарка. (+)
13. То ____ от Сирия. (+)
14. Ние ____ сирийци. (+)
15. Вие ____ украинци. (+)
16. Те ____ учителки. (+)

3. Задайте въпроси с ЛИ към изреченията от упр. 1 и 2.

РОД НА СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ ИМЕНА

мъжки род	един	сандвич
		чай
женски род	една	салата
		филия
среден род	едно	масло
		яйце

Внимание!

един баща / дядо / чичо

една нощ / ден / вечер / пролет / есен / захар / сол

едно момче / момиче / меню / такси

1. Поставете думите в правилната колонка на таблицата.

банан, баница, бонбон, диня, кафе, кроасан, кюфте, мляко,
палачинка, портокал, салата, сладко, чай, шишче, ягода

един	една	едно

ЧИСЛО НА СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ ИМЕНА

мъжки род	банан	много	банани
	сок		сокове
женски род	пица	много	пици
	филия		филии
среден род	масло	много	масла
	кюфте		кюфета

Внимание!

много музеи

много яйца / училища

много упражнения / цветя

мъжки род	парк	два, три,	парка
	музей		музея
женски род	къща	две, три,	къщи
	статуя		статуи
среден род	кино	две, три,	кина
	кафе		кафета

мъжки род (за хора)	двама трима четирима	учители ученици приятели
женски род (за хора)	две три четири	ученички учителки приятелки
среден род (за хора)	две три четири	момчета момичета бебета

Внимание!

двама мъже / братя / внуци / дядовци /
чичовци

две деца

един човек – много хора – двама души

1. Напишете думите в множествено число.

един	много	два
домат		
картоф		
лимон		
морков		
пъпеш		

една	много	две
гъба		
круша		
праскова		
краставица		
маруля		

едно	много	две
кафе		
пиле		
масло		
мляко		
яйце		

2. Довършете изреченията с правилната форма в множествено число на думите за хора.

- Аз имам един брат и една сестра, той има двама ____ и три ____.
- Тя има един внук, той има много ____.
- В стаята имаме едно дете, в коридора има много ____.
- В магазина има един човек, в ресторанта има двама ____, а в супера има много ____.
- В апартамента има един мъж, а пред блока има осем ____.

РОД И ЧИСЛО НА ПРИЛАГАТЕЛНИТЕ ИМЕНА

мъжки род	красив в	мъж
женски род	красив а	жена
среден род	красив о	дете
множествено число	красив и	хора

Внимание!

българск**и** / арабск**и** / украинск**и** език

Внимание!

мал**ъ**к – мал**ка**, мал**ко**, мал**ки**

ум**е**н – ум**на**, ум**но**, ум**ни**

гол**я**м, гол**я**ма, гол**я**мо – гол**е**ми

1. Попълнете липсващите форми на прилагателните.

мъжки род	женски род	среден род	множествено число
български	_____	_____	_____
_____	арабска	_____	_____
_____	_____	украинско	_____
черен	_____	_____	бели
_____	голяма	_____	_____
_____	_____	бавно	_____
малък	_____	_____	добри
_____	мръсна	_____	_____
_____	_____	ниско	_____
светъл	_____	_____	пълни
_____	силна	_____	_____
_____	_____	тясно	_____
тъмен	_____	_____	тъжни
_____	умна	_____	_____
_____	_____	дълго	_____

СТЕПЕНИ НА СРАВНЕНИЕ НА ПРИЛАГАТЕЛНИТЕ ИМЕНА

мъжки род	хубав	по-хубав	най-хубав
женски род	хубава	по-хубава	най-хубава
среден род	хубаво	по-хубаво	най-хубаво
множествено число	хубави	по-хубави	най-хубави

Внимание!

Михаил е по-голям **от** Павел.

1. Попълнете липсващите форми на прилагателните.

	Сравнителна степен	Превъзходна степен
интересен	по-интересен	най-интересен
бърза	_____	_____
весело	_____	_____
високи	_____	_____
дълъг	_____	_____
млада	_____	_____
ново	_____	_____
стари	_____	_____
чист	_____	_____
широка	_____	_____
скъпо	_____	_____
работливи	_____	_____

2. Довършете изреченията по модела.

- Иван е гладен, Васил е **по-гладен** от Иван, Георги е **най-гладен**.
- Париж е интересен, Лондон е _____ от Париж, Рим е _____.
- Валя е голяма, Галя е _____ от Валя, Диана е _____.
- Селото на Катя е малко, селото на Мартин е _____ от селото на Катя, селото на Явор е _____.

СТЕПЕНИ НА СРАВНЕНИЕ НА НАРЕЧИЯТА

добре	по-добре	най-добре
-------	----------	-----------

Внимание!

много – **повече** – най-много

1. Отговорете на въпросите.

- Васил върви с 5 км/ч, а Стефан – с 6 км/ч. Кой върви по-бързо?
- Васил спортува един ден в седмицата, а Стефан – три дни. Кой спортува повече?
- Силвия си ляга в 21:00, Стефан – в 22:00, а Вероника – в 22:30. Кой си ляга най-късно?
- Милен става в 7:00, Даниела – в 6:30, а Камен – в 7:30. Кой става най-рано?
- Ана учи 4 часа на ден, Йордан – 3 часа, а Иван – 2 часа. Кой учи най-много?

ЧЛЕНУВАНЕ НА СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ ИМЕНА

	единствено число	множествено число
мъжки род	града / град ЪТ	градовете ТЕ
	музея / музе ЯТ	музеите ТЕ
женски род	къщата ТА	къщите ТЕ
среден род	селото ТО	селата ТА

Внимание!

бащата**ТА**, дядото**ТО**, чичото**ТО**, братята**ТА**

Внимание!

Блок**ЪТ** е до супер**А**.
Супер**ЪТ** е до блок**А**.

Упр. 1. Попълнете определителния член на съществителните.

1. Град___ е голям.
2. В град___ има много паркове.
3. Музе___ е интересен.
4. В музе___ има много хора.
5. Болница___ е модерна.
6. Училище___ е малко.
7. Магазини___ са отворени.
6. Къщи___ са големи.
7. Училища___ са затворени.

ЧЛЕНУВАНЕ НА ПРИЛАГАТЕЛНИТЕ ИМЕНА

мъжки род	нов ИЯ / нов ИЯТ
женски род	нова ТА
среден род	ново ТО
множествено число	новите ТЕ

Внимание!

Нов**ИЯТ** блок е до голем**ИЯ** супер.
Голем**ИЯТ** супер е до нов**ИЯ** блок.

Упр. 1. Попълнете определителния член на прилагателните.

1. Харесвам черн___ панталон.
2. Розова___ рокля е малка.
3. Жълто___ палто е голямо.
4. Зелени___ обувки са евтини.

ЧИСЛИТЕЛНИ БРОЙНИ И РЕДНИ

1	един една едно	11	единадесет (единайсет)	10	десет	100	сто
2	два две	12	дванадесет (дванайсет)	20	двадесет (двайсет)	200	двеста
3	три	13	тринадесет (тринайсет)	30	тридесет (трийсет)	300	триста
4	четири	14	четиринадесет (четиринайсет)	40	четиридесет (четиресет)	400	четиристотин
5	пет	15	петнадесет (петнайсет)	50	петдесет	500	петстотин
6	шест	16	шестнадесет (шестнайсет)	60	шестдесет (шейсет)	600	шестстотин
7	седем	17	седемнадесет (седемнайсет)	70	седемдесет	700	седемстотин
8	осем	18	осемнадесет (осемнайсет)	80	осемдесет	800	осемстотин
9	девет	19	деветнадесет (деветнайсет)	90	деветдесет	900	деветстотин

0 – нула

1000 – хиляда

2000 – две хиляди

3000 – три хиляди

1 000 000 – (един) милион

2 000 000 – два милиона

3 000 000 – три милиона

$$21 = 20 + 1$$

(двайсет и едно)

$$321 = 300 + 20 + 1$$

(триста дваайсет и едно)

$$1321 = 1000 + 300 + 20 + 1$$

(хиляда триста дваайсет и едно)

Мъжки род	Женски род	Среден род	Множествено число
първи	първа	първо	първи
втори	втора	второ	втори
трети	трета	трето	трети
четвърти	четвърта	четвърто	четвърти
пети	пета	пето	пети

шест и	шест а	шест о	шест и
сед м и	сед м а	сед м о	сед м и
ос м и	ос м а	ос м о	ос м и
девет и	девет а	девет о	девет и
десет и	десет а	десет о	десет и

21 – два̀йсет и пър**в**и
121 – сто два̀йсет и пър**в**и

Упр. 1. Напишете числата с думи.

2	_____	57	_____
9	_____	68	_____
12	_____	79	_____
20	_____	81	_____
24	_____	90	_____
35	_____	100	_____
46	_____	123	_____

КРАТКИ ПРИТЕЖАТЕЛНИ МЕСТОИМЕННИЯ

аз	ми
ти	ти
той	му
тя	й
то	му
ние	ни
вие	ви
те	им

учебник**а/ът** ми
книг**а**та ми
легло**то** ми
играчки**те** ми

Внимание!

майка ми / баща ми
брат ми / сестра ми
баба ми / дядо ми
леля ми / чичо ми
жена ми – мъж**а** ми
дъщеря ми – син**а** ми

Упр. 1. Трансформирайте изреченията по модела.

1. Аз имам раница.
2. Ти имаш часовник.
3. Той има колело.
4. Тя има кукла.
5. То има сестра.
6. Ние имаме баба.
7. Вие имате леля.
8. Те имат брат.

Това е раниц**а**та ми.

ПОКАЗАТЕЛНИ МЕСТОИМЕНИЯ

мъжки род	този
женски род	тази
среден род	това
множествено число	тези

Упр. 1. Попълнете показателното местоимение.

1. ___ химикалка е на Стефан.
2. ___ раница е много тежка.
3. ___ яке на Иван ли е?
4. ___ паспорт е на сина ни.
5. ___ маратонки са на Мартин.
6. ___ учебник е интересен.
7. ___ тетрадка е на Камен.

СЕГАШНО ВРЕМЕ

Сегашно време			
	А група	Е група	И група
аз	искам	играя	работя
ти	искаш	играеш	работиш
той	иска	играе	работи
тя	иска	играе	работи
то	иска	играе	работи
ние	искаме	играем	работим
вие	искате	играте	работите
те	искат	играт	работят

Внимание!

Аз **не** искам. = **Не** искам.

Ти искаш **ли**? = Искаш **ли**?

Той **какво** иска? = **Какво** иска?

Внимание!

имам – **нямам**

има – **няма**

Е група – 1-во спрежение

гласен звук + я

И група – 2-ро спрежение

съгласен звук + Я

А група – 3-то спрежение

-АМ / -ЯМ

Внимание!

Е група или И група –

1-во или 2-ро спрежение

съгласен звук + А

лъжа, лъж**еш** лежа, леж**иш**

плача, плач**еш** уча, уч**иш**

пиша, пиш**еш** греша, греш**иш**

Внимание!

вечер**ям**, вечер**яш**, вечер**я**

вечер**яме**, вечер**яте**, вечер**ят**

бягам	карам	рисувам
вечерям	купувам	ритам
вземам	летя	свирия
вдигам	лягам си	свършвам
виждам	мия се	скачам
влизам	нося	слушам
връщам	нямам	спирам
връщам се	обичам	спя
вървя	обличам	ставам
гледам	обличам се	събличам
говоря	обувам	събувам
давам	обядвам	събуждам се
докосвам	огладнявам	сядам
живея	отварям	танцувам
забравям	отивам	тичам
закусвам	пея песен	тръгвам
закъснявам	пиша	търся
започвам	пия	удрям
затварям	плащам	успявам
играя	плувам	уча
идвам	помагам	харесвам
излизам	правя	хващам
имам	празнувам	ходя
искам	пристигам	чета
казвам	пътувам	чувам
казвам се	разбирам	ям

25

ВЪПРОСИ И ВЪПРОСИТЕЛНИ ДУМИ

Какво е това?
Какво правиш всеки ден?

Какъв сандвич искаш?
Какъв е адресът ти?

Кой е това?
Кой ден е днес?

Къде е спирката?
Къде живееш?

Откъде си?
Кога си роден?
Как се казваш?

Колко е часът?
Колко струва билетът?
Колко братя имаш?

1. Попълнете липсващата въпросителна дума или въпросителната частица ЛИ.

1. _____ обича Карина за закуска?
2. _____ имаш рожден ден?
3. _____ химикалки имаш?
4. Говориш _____ български език?
5. _____ е адресът ти?
6. _____ струва една пица?
7. _____ е времето през пролетта?
8. _____ деца има в стаята?
9. В _____ часа вечеряш?
10. _____ се казва сестра ти?
11. _____ цвят е моливът ти?
12. _____ живееш?
13. _____ е столицата на България?
14. На _____ години си?
15. Обичаш _____ шоколад?
16. _____ искаш за вечеря?
17. Искаш _____ вода?
18. _____ плодове обичаш?
19. Има _____ сандвичи?
20. _____ дата е днес?

1. МОЕТО СЕМЕЙСТВО

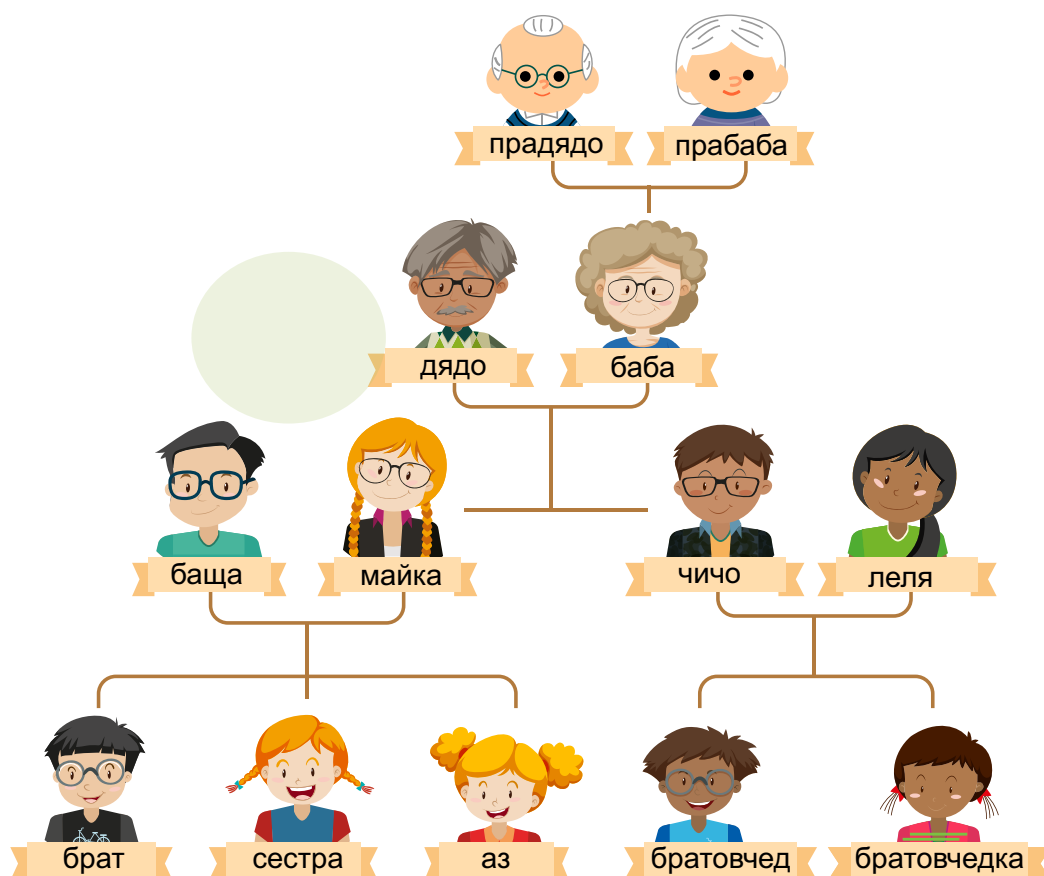
За мен

1. Кажете три неща за семейството ви. Използвайте някои думи от списъка.

брат сестра майка баща баба дядо леля чичо

Нови думи СЕМЕЙСТВО

2. Намерете новите думи за членове на семейството в семейното дърво.

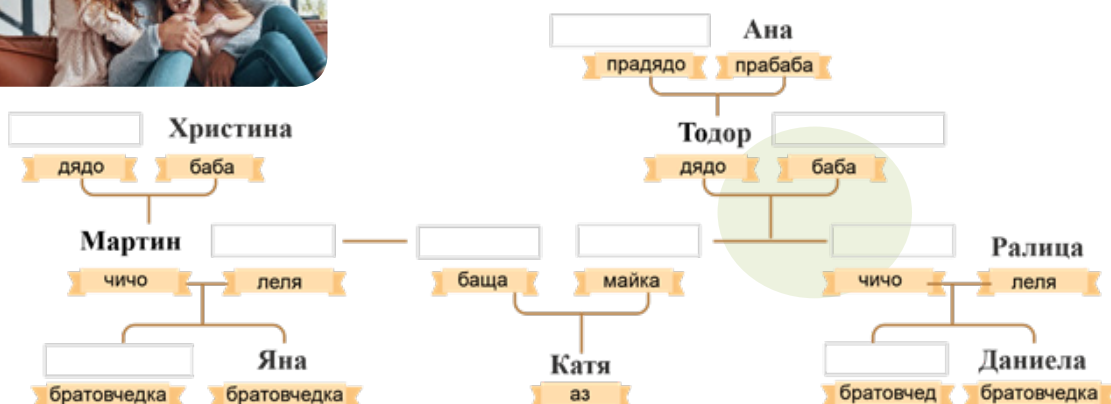
3. Поставете думите за членове на семейството в правилната колонка от таблицата и напишете формите им за множествено число.

Мъж	Жена
дядо, дядовци	

Слушане СЕМЕЙНО ДЪРВО

1. Слушайте как Катя описва семейството си, и попълнете семейното ѝ дърво с имената от списъка.

Виктор, Рая, Димитър, Калина, Лора, Румен, Стефка, Филип

2. Направете осем изречения за семейното дърво на Катя. Работете по двойки и сравнете изреченията си с тези на партньора ви. Имате ли еднакви изречения?

Тодор е дядо на Даниела.

Мартин е баща на Яна и Рая.

2. Слушайте текста още веднъж и отбележете кои твърдения са верни и кои са грешни.

1. Майката на Катя е от София.
2. Баща ѝ е от Велико Търново.
3. Родителите на баща ѝ живеят в Пловдив.
4. Леля ѝ Калина живее във Варна.
5. Чичо ѝ Филип е от Бургас.
6. Родителите на майка ѝ живеят в София.

4. Нарисувайте в тетрадките семейно ви дърво и разкажете за семейството ви.

Четене САМЕР И ВИКТОРИЯ

1. Прочетете за семействата на Самер и Виктория. Свържете имената със силуетите на семействата след текста.

Самер: Семейството **ми** е от пет души – аз, майка и татко, сестра **ми** Хана и брат **ми** Ахмед. Ние сме от Дамаск, Сирия, но сега живеем в България. Аз съм на 13 години и съм в ученик в седми клас. Говоря арабски, френски и малко български.

Сестра **ми** Хана е на 10 години и е в четвърти клас, а брат **ми** Ахмед е на 20 години и е студент в Германия, учи икономика. Баща **ни**, Ахмед, е инженер, а майка **ни**, Лана, е учителка по математика, но сега не работи.

Баба **ми** и дядо **ми** са в Сирия. Много ми липсват и често говорим по „Скайп“ или „Вайбър“. Имат седем внуци, но всички са в чужбина.

Виктория: Аз съм Виктория от Украйна и съм на 11 години. В пети клас съм. Говоря украински и английски, а сега уча български. Семейството **ми** е малко – аз, майка **ми** и баща **ми**. Имаме и две котки – Бианка и Блеки. Сега сме във Варна, България. Майка **ми** се казва Анастасия и е журналистка. Баща **ми** се казва Павло и е програмист. Единствено дете съм, нямам братя и сестри, но имам пет братовчеди. Сестрата на майка **ми** живее със семейството си в Солун, Гърция. Тя се казва Вероника, а съпругът ѝ – Андрий. Тя има две деца – момче и момиче. Те са близнаци и са на 10 години. Момчето се казва Петро, а момичето – Катя. Вече говорят малко гръцки. Братът на баща **ми** и съпругата **му** живеят във Варшава, Полша. Те имат три деца – Ева на 5 години, Виктор на 7 години и Мартин на 9 години. Децата **им** сега учат полски.

2. Прочетете текста отново и отговорете на въпросите.

1. На колко години са Самер и Виктория?
2. В кой клас са?
3. Откъде са?
4. Къде живеят?
5. Какви езици говорят?
6. Имат ли братя и сестри?
7. Как се казват родителите им?
8. Какви са по професия?
9. Какви домашни любимци има Виктория?

3. Отговорете на въпросите.

1. На колко години си?
2. В кой клас си?
3. Откъде си?
4. Къде живееш?
5. Какви езици говориш?
6. Имаш ли брат или сестра?
7. Как се казват родителите ти?
8. Какви са по професия?
9. Имаш ли домашен любимец?

4. Отговорете на въпросите.

1. Кои държави знаеш?
2. На какъв език говорят там?
3. Кои са столиците им?
4. Какви професии знаеш?
5. Кои професии харесваш?
6. А кои не харесваш?
7. Какви други домашни любимци знаеш?
8. Какъв домашен любимец искаш?
9. А какъв не искаш?

Граматика ПРИТЕЖАТЕЛНИ МЕСТОИМЕННИЯ, ПЪЛНИ ФОРМИ

1. Прочетете изреченията и попълнете липсващите кратки притежателни местоимения в таблицата.

1. Баща **ми** се казва Иван. = **Моят** баща се казва Иван.
2. Майка **ми** се казва Мария. = **Моята** майка се казва Мария.
3. Семейството **ми** е малко. = **Моето** семейство е малко.
4. Родителите **ми** са добри. = **Моите** родители са добри.

Лични местоимения	Кратки форми	Мъжки род	Женски род	Среден род	Множествено число
аз		моя(т)	моята	моето	моите
ти		твоя(т)	твоята	твоето	твоите
той		неговия(т)	неговата	неговото	неговите
тя		нейния(т)	нейната	нейното	нейните
то		неговия(т)	неговата	неговото	неговите
ние		нашия(т)	нашата	нашето	нашите
вие		вашия(т)	вашата	вашето	вашите
те		техния(т)	тяхната	тяхното	техните

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Трансформирайте един от текстовете от упр. 1 – за Самер или Виктория, като замените всички кратки притежателни местоимения, отбелязани в зелено, с пълни форми.

2. Отговорете на въпросите.

1. Как се казва твоят най-добър приятел?
2. Откъде е неговото семейство?
3. Какви са неговите родители по професия?

Любопитно ЛИЧНИ И СЕМЕЙНИ ПРАЗНИЦИ

8 януари, 8 март, 1 юни, 3 октомври, 21 ноември, 30 ноември, 26 декември

1. На коя дата са тези празници? Проверете в интернет и напишете датите. Празнувате ли тези празници в страната ви и кога ги празнувате?

- _____ е Денят на детето.
- _____ е Денят на майката.
- _____ е Денят на бащата.
- _____ е Денят на бабата и дядото.
- _____ е Денят на семейството.
- _____ е Денят на домашните любимци.

2. В България празнуваме рожден ден и имен ден. Прочетете за най-големите имени дни и проверете в интернет кой празнува тогава. Намерете кога е именият ви ден в България.

- 1 януари – Васильовден
- 6 януари – Йордановден
- 7 януари – Ивановден
- 17 януари – Антоновден
- 6 май – Гергьовден
- април или май – Цветница
- 29 юни – Петровден
- 26 октомври – Димитровден
- 6 декември – Никулден

Писане СЕМЕЙСТВОТО МИ

1. Прочетете описанието на семейството на Христо. Довършете изреченията, като използвате само по една дума на всяко празно място.

Казвам _____ Христо и съм от Бургас, България. На 12 _____ съм и сега съм в шести _____. Живея с мама, татко, малкия _____ брат, баба Ели и дядо Камен. Майка ми е архитект и се казва Калина. Баща ми е лекар и се казва Димитър.

Брат _____ Петър е _____ 8 години и е във втори клас. Имаме куче – казва се Чарли и е на 4 години.

Сестра ми Албена е омъжена и има три деца. _____ мъж се казва Антон, а племенниците ми – Силвия, Филип и Милена. Силвия и Филип ходят на детска градина, защото са малки. Милена е бебе, само на една година, и е много сладка. Семейството _____ сестра ми живее в Несебър.

Баба ми Милена и дядо ми Стефан също живеят _____ Несебър. Дядо Стефан е готвач в един ресторант, а баба Милена е фризьорка.

2. Напишете за вашето семейство по модела от упр. 1.

2. ОБИЧАМ ДА СПОРТУВАМ

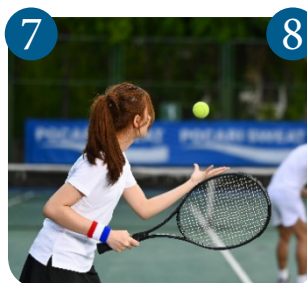
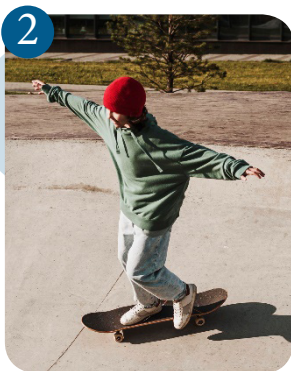
За мен

1. Спортуваш ли? Какво спортуваш?
2. Имаш ли колело, ролери, скейтборд?
3. Харесваш ли футбол, волейбол, баскетбол, тенис, ски?
4. Какви други спортове знаеш?

Нови думи СВОБОДНО ВРЕМЕ

1. Свържете фразите с картинките.

играя футбол / волейбол / баскетбол / хандбал / тенис / федербал
карам ски / ролери / скейтборд / колело
танцувам балет / хип-хоп

2. Поставете дейностите в правилната колона: сърф, тенис на маса, бейзбол, крикет, сноуборд, ръгби, модерни танци, хокей, каяк, шах. Добавете и други дейности.

играя	карам	танцувам
тенис на маса		

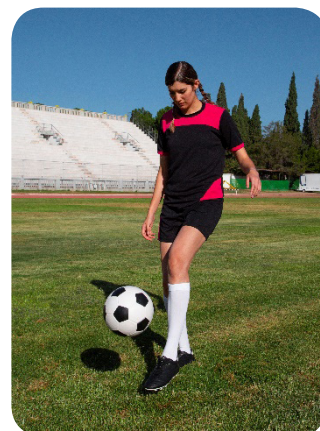
3. Работете по двойки. Питайте и отговаряйте.

1. Кои спортове тренираме в отбор (група от хора)? Кои тренираме индивидуално (един човек)?
2. Кои от спортовете в упражнение 1 или 2 тренираш?
3. Кои от тези спортове харесваш?
4. Как предпочиташ да играеш – в отбор или индивидуално?

Четене КАКВО СПОРТУВАМ?

1. Прочетете какво спортуват Милена и Петър, и намерете глаголите в текста, свързани със спортни дейности.

Милена: Това съм аз на снимката. Хората мислят, че футболът е за момчета, но аз не мисля така. Момичетата също играят футбол. От малка харесвам тази игра. Футболът е най-известният спорт в света. Понякога играя с момчетата в класа. Спортувам много и тренирам два пъти в седмицата. Аз съм на 14 и от две години съм част от отбора на момичетата от клуб „Дунав“ в Русе. Винаги отивам там с голямо желание. Никога не е скучно по време на тренировките. Моята любима футболистка е Симона Петкова. Тя е много популярна. Сега играе в елитен отбор в Швейцария.

Петър: В училище обикновено играя баскетбол, рядко играя волейбол. През лятото ходя на море – плувам и тичам по плажа. През зимата карам сноуборд, обичам снега. Харесвам хладно и студено време и предпочитам планините. През ваканциите често тренирам в сноуборд училище на Витоша. Моят идол е Радослав Янков – най-добрият български сноубордист.

2. Отговорете с „Вярно“ или „Грешно“ според текстовете.

1. Футболът е за момчета.
2. Милена от малка харесва футбол.
3. Футболът е най-популярният спорт в света.
4. Милена е на 14 години и играе в клуб „Марица“.
5. Любимата футболистка на Милена се казва Симона Петкова.
6. Петър харесва топло време.
7. През зимата Петър кара ски.
8. Петър често тренира в сноуборд училище на Витоша.
9. Идолът на Петър се казва Радослав Янков.

Граматика НАРЕЧИЯ ЗА ЧЕСТОТА

1. Подчертайте наречията за честота в текстовете за Милена и Петър.

2. Колко често спортувате? Довършете изреченията за себе си.

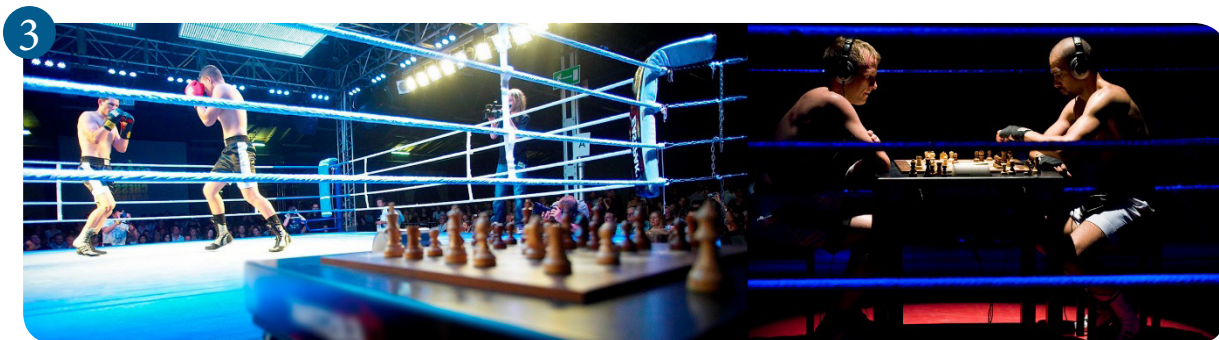
Аз винаги _____ / обикновено _____ / често _____ /

понякога _____ / рядко _____ / никога не _____

3. Работете по двойки. Питайте и отговаряйте на въпросите.

1. Какво спортуваш в училище и колко често?
2. Гледаш ли спорт по телевизията и колко често?
3. Ходиш ли на спортни състезания?
4. Кои известни спортисти знаеш?

Любопитно НЕОБИКНОВЕНИ СПОРТОВЕ

1. Кажете какво виждате на картинките. Прочетете текстовете и ги свържете с картинки 1, 2 и 3. Как се казват тези спортове?

А. Кик волейбол е спорт, в който играчите ритат топка над мрежа. Те са много гъвкави. Кик волейболът произхожда от Югоизточна Азия. Играят два отбора с по трима играчи, които удрят топката с крака, колене, гърди и глава. Кик волейболът е бърз и ефектен спорт, добър за тези, които обичат акробатиката.

Б. Куидич е спорт, в който играчите яздат метли и вкарват голове с топки. Той се появява в книгите и филмите за Хари Потър. Куидичът е популярен в много университети и училища по света. Има правила, които са подобни на оригиналния спорт от книгите, но без магията.

В. Шахбокс е екстреман спорт и обединява два спорта. Играчите редуват бокс и шах. Победителят е този с по-здравено тяло, но и с по-силен ум. Първото европейско състезание по шахбокс е през октомври 2005 година в Берлин. Там шампион става българинът Тихомир Атанасов – Тичко. Шахбоксът е популярен в много страни като Германия, Великобритания, Индия и други.

2. Прочетете отново текстовете и отговорете с „Вярно“ или „Грешно“.

Кик волейбол

1. Играчите ритат топка под мрежата.
2. Играят два отбора с по трима играчи.
3. Играчите удрят топката с ръце.

Куидич

1. Играчите имат метли.
2. Той е популярен в университети и училища.
3. В оригиналния спорт от книгите играчите не използват магия.

Шахбокс

1. Играчите редуват два спорта – шах и бокс.
2. Първото европейско състезание е в Берлин през 2005 година.
3. Първият европейски шампион е германец.

Слушане ИЗВЕСТНИ БЪЛГАРСКИ СПОРТИСТИ

1. Слушайте текстовете за спортовете от илюстрациите и попълнете липсващите думи в изреченията.

Към първата илюстрация:

1. Тенисът е един от най-популярните _____ в света.
2. Играят и момичета, и _____.
3. Най-_____ български тенисист се казва Григор Димитров.
4. Той е роден на _____ май 1991 година в Хасково.
5. През 2017 година става номер _____ в света.

Към втората илюстрация:

1. Много момичета тренират художествена _____.
2. Школата на България е популярна в цял _____.
3. Най-известните български гимнастички наричаме „_____ момичета“.
4. „Златните момичета“ имат много _____ медали.
5. Ансамбълът на България е световен _____ от Олимпиадата в Токио.

2. Разкажете за известни спортисти от вашата страна.

Четене ОБИЧАМ ДА СПОРТУВАМ

1. Прочетете текстовете и ги свържете с картинките.

1

Алекс: Обичам да тренирам интензивно. Харесвам да правя упражнения и да ходя на фитнес. В училище има стена за катерене. Много обичам да ходя там. Тренирам и в клуб по катерене един или два пъти в седмицата.

Христо: Обичам да спортувам на открито. Харесвам да съм част от отбор, и тренирам волейбол. Играя и с приятели в училищния двор. През лятото обичам плажен волейбол на морето. Много е забавно. Не харесвам да гледам спорт по телевизията, предпочитам аз да спортувам.

2

3

Ава: Мразя да тичам, и не обичам да спортувам. Харесвам да танцувам, и ходя на хип-хоп. Учителката избира много хубава музика. Имаме концерти на голяма сцена два пъти в годината – за Коледа и преди лятната ваканция.

2. Отговорете с „Вярно“ или „Грешно“.

1. Алекс харесва да ходи на фитнес.
2. Той тренира в клуб по катерене.
3. В училището на Алекс няма стена за катерене.
4. Христо харесва отборни спортове и тренира волейбол.
5. През лятото играе волейбол на плажа.
6. Христо харесва да гледа спорт по телевизията.
7. Ава обича да спортува.
8. Ава ходи на танци.
9. Ава има концерт един път в годината – за Коледа.

Граматика СЪСТАВНО ГЛАГОЛНО СКАЗУЕМО

1. Попълнете липсващите глаголи в изреченията от текстовете за Алекс, Христо и Ава.

1. Обичам да _____ интензивно.
2. Харесвам да _____ упражнения.
3. Много обичам да _____ там.
4. Обичам да _____ на открито.
5. Харесвам да _____ част от отбор.
6. Не харесвам да _____ спорт по телевизията, предпочитам аз да _____.
7. Мразя да _____ и не обичам да _____.
8. Харесвам да _____ и ходя на хип-хоп.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Работете по двойки, питайте и отговаряйте.

1. Обичаш ли да спортуваш?
2. Къде предпочиташ да спортуваш – на открито или на закрито?
3. Как предпочиташ да спортуваш – в отбор или сам?
4. Кой спортове предпочиташ?
5. Обичаш ли да танцуваш?
6. Харесваш ли да тичаш?
7. Обичаш ли да гледаш спорт по телевизията?

Писане МОЯТ ЛЮБИМ СПОРТ

1. Напишете за любимия ви спорт. Използвайте опорните въпроси.

- Кой е твоят любим спорт?
- Как се играе?
- Къде и с кого играеш?
- Защо харесваш този спорт?
- Колко често спортуваш?
- Какви други спортове харесваш или тренираш?
- Имаш ли любим спортист и кой е той?

3. СВОБОДНОТО МИ ВРЕМЕ

За мен

1. Отговорете на въпросите. Използвайте някои от думите в списъка.

МУЗИКА

поп, рок, диско, джаз, рап, соул, хип-хоп, техно, опера, класическа музика, народна музика

1. Кога и къде слушаш музика?
2. Какъв стил музика харесваш?
3. Кой са твоите любими музиканти?

2. Отговорете на въпросите. Използвайте някои от думите в списъка.

ФИЛМИ

криминален филм, драма, романтичен филм, екшън, научнофантастичен филм, фентъзи, музикален филм, трилър, филм на ужасите, детективски филм, исторически филм, анимация, документален филм

1. Кога и къде гледаш филми?
2. Какви филми харесваш?
3. Кой са твоите любими артисти?

3. Отговорете на въпросите. Използвайте някои от думите в списъка.

ТЕЛЕВИЗИЯ

концерт, новини, риалити шоу, сериал, спорт, телевизионна игра

1. Гледаш ли много телевизия?
2. Какви предавания харесваш?
3. Какви предавания не харесваш?

Слушане МУЗИКАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ

1. Свържете картинките с думите.

китара, пиано, цигулка, барабани, саксофон, синтезатор

2. Слушайте Андрей и Маргарита, които са ученици в музикално училище. Отбележете кой на какъв инструмент свири. За кои други инструменти говорят?

_____ саксофон
 _____ електрическа китара
 _____ синтезатор
 _____ пиано

3. Слушайте отново и отбележете „Вярно“ или „Грешно“.

1. Маргарита често слуша джаз вкъщи.
2. Маргарита обича опера.
3. Сестрата на Андрей свири в рок група.
4. Маргарита мисли, че е лесно да свириш на цигулка.
5. Андрей харесва барабаните.

4. Отговорете на въпросите.

1. Свириш ли на музикален инструмент? На какъв?
2. На какъв музикален инструмент искаш да свириш?
3. Кой музикален инструмент харесваш най-много?
4. Имаш ли любими музиканти и кои са те?
5. Има ли музикална група в училището ти?

Четене ИСКАМ ДА СТАНА ЗВЕЗДА

1. Прочетете текста и отбележете кои твърдения са верни и кои – грешни.

Казвам се Елена и съм на 12 години. **Мечтая да стана** актриса. Гледам много филми и чета списания за живота на звездите. Харесвам музикални филми, комедии и драми. Не обичам екшъни и филми на ужасите.

Знам, че не е лесно да си звезда. Звездите работят без почивка и пътуват много. Често дават интервюта и участват във фотосесии и телевизионни предавания.

Мисля, че съм красива и умна. **Мога да пея и да танцувам** добре. Имам само един проблем – обожавам да ям шоколад и бонбони и да пия газирани напитки. По принцип **трябва да внимавам** каква храна ям, но сега **искам да изляза** навън с приятелки. **Искаме да отидем** в новата сладкарница и **да опитаме** шоколадовата торта.

1. Елена гледа много филми.
2. Да си звезда, е лесно.
3. Звездите пътуват много.
4. Елена е умна и красива.
5. Елена не обича сладко.

2. Работете по двойки. Прочетете текста още веднъж и отговорете на въпросите.

1. Какви филми харесва Елена?
2. Какви филми не обича?
3. Какво обича да яде и пие?

3. Работете по двойки. Питайте и отговаряйте.

1. Какъв/каква мечтаеш да станеш?
2. Мислиш ли, че е лесно да си звезда?
3. Искаш ли да си звезда?

Граматика МОДАЛНИ ГЛАГОЛИ СЪС СВЪРШЕН ВИД НА ОСНОВНИЯ ГЛАГОЛ

1. Прочетете изреченията от текста за Елена и напишете в правилната колонка в таблицата **МНОГО ПЪТИ** и **ЕДИН ПЪТ**.

1. Мечтая да **стана** актриса.
2. Искам да **изляза** навън с приятелки.
3. Искаме да **отидем** в новата сладкарница и да **опитаме** шоколадовата торта.

ставам	стана
излизам	изляза
отивам	отида
опитвам	опитам

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Отговорете на въпросите.

1. Какво трябва да правиш всеки ден?
2. Какво трябва да направиш утре?
3. Какво искаш да правиш през ваканцията?
4. Какво искаш да направиш през уикенда?
5. Какво мечтаеш да правиш, когато пораснеш?
6. Какво мечтаеш да направиш днес?
7. Какво можеш да правиш често?
8. Какво не можеш да направиш сега?

Нови думи ТЕЛЕВИЗИЯ

1. Попълнете изреченията с думите и фразите от списъка. Поставете думите в правилната форма.

дистанционно, жури, камера, канал, на живо, предаване, публика, сцена, фен

1. Имаме кабелна телевизия с повече от 100 _____.
2. Много обичам телевизионни _____ за природата.
3. Може ли _____ – искам да сменя канала, защото тук няма нищо интересно.
4. Брат ми е голям футболен _____ и гледа много мачове по телевизията.
5. Концертът е на голяма _____ с оркестър, танцьори и светлинни ефекти.
6. Имам нова _____ и правя много хубави клипове и снимки.

7. Тази вечер е финалът на футболното първенство, но не мога да отида на стадиона и искам да гледам мача _____ по телевизията.
8. _____ е от четирима души – двама певци и двама танцьори.
9. Днес _____ на стадиона е около 5000 души.

2. Прочетете диалога и отбележете дали твърденията са верни или грешни.

Виктория: Здравей, Амира! Гледаш ли телевизионното състезание за млади таланти по Канал 1 на телевизията?

Амира: Да, чудесно е! Предаването е на живо и винаги се вълнувам много. Искам Даниела да победи! Прекрасна е! Има невероятен глас и песните ѝ са много хубави! Освен това винаги е с красиви дрехи и прически. Аз обичам поп музика. А ти? Кой искаш да е победител този сезон?

Виктория: Аз харесвам повече Стефан. Много е симпатичен и танцува невероятно! Да, Даниела пее по-добре, но няма много опит на сцената и се притеснява пред камерата. Освен това аз предпочитам хип-хоп и рап.

Амира: Аз съм голям фен на Даниела и винаги гласувам. А ти гласуваш ли?

Виктория: Да, разбира се – за Стефан. Обикновено най-много гласове има Камелия, но не знам защо. Мисля, че не пее много добре и не може да танцува.

Амира: Да, винаги търся дистанционното, за да сменя канала, когато тя пее.

Виктория: Аз също. Надявам се тази вечер да победи Стефан или Даниела.

Амира: Зависи от публиката и от журито.

1. Предаването за млади таланти е по Канал 1 на телевизията.
2. Амира и Виктория участват в състезанието.
3. Даниела, Стефан и Камелия са певци.
4. Стефан пее по-добре от Даниела.
5. Даниела се притеснява на сцената.
6. Стефан не е добър танцьор.
7. Амира и Виктория обичат поп музика.
8. Двете момичета винаги гласуват.
9. Камелия обикновено има най-много гласове.
10. Амира и Виктория не харесват Камелия.

3. Работете по двойки. Питайте и отговаряйте.

1. Колко телевизионни канала имаш въщи?
2. Имаш ли любимо телевизионно предаване?
3. Искаш ли да работиш в телевизията?

Любопитно ДЕЦА-ЗВЕЗДИ

1. Прочетете текста и попълнете таблицата.

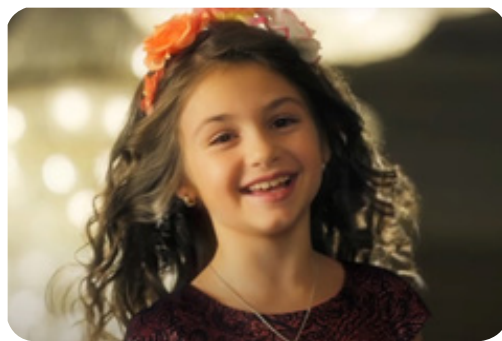

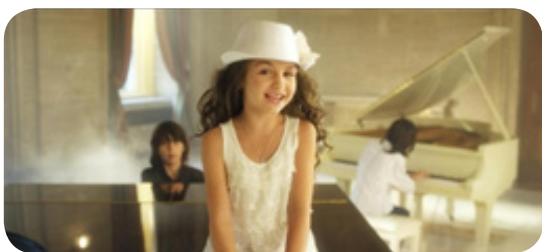
Близнаците Хасан и Ибрахим Игнатови са виртуозни пианисти. Родени са през 2003 година в град Шумен в семейство на музиканти и имат две по-големи сестри близначки – Мерлин и Нермин. Хасан и Ибрахим свирят от 5-годишни, а започват да се занимават професионално с музика на 8-годишна възраст.

Четири деца и баща им имат музикална група „Икизлер“ (Близнаците). Хасан и Ибрахим имат над 70 награди от различни национални и международни конкурси.

Певицата Крисия Тодорова е родена през 2004 година във Варна, но живее в Разград. Има две сестри – Марина и Тифани. На сцената е от тригодишна възраст – пее и танцува модерен балет, но става известна през 2014 година след участие в популярно телевизионно шоу.

През 2021 г. след участие в третия сезон на „Маскираният певец“ и завършва на второ място, а през 2022 година – в десетия сезон на „Като две капки вода“, където се класира трета.

През 2014 година Крисия, Хасан и Ибрахим представят България на конкурса за детска песен „Евровизия“ в Малта. Песента им „Планетата на децата“ се класира на второ място със 147 точки, което е най-доброто постижение на България в историята на Конкурса.

	Хасан и Ибрахим	Крисия	аз
Родно място			
Година на раждане			
Семейство			
Талант			
Награди			

Писане ЛЮБИМО ТЕЛЕВИЗИОННО ШОУ

1. Прочетете за любимото телевизионно предаване на Кирил.

Кирил: Много обичам телевизионните състезания. Гледам почти всичко: „Мастършеф“ – за готвачи, „Гласът на България“ – за певци, „Като две капки вода“ и „Маскираният певец“ – за имитатори. Харесвам най-много предаването „България търси талант“. Там могат да участват всички – професионалисти и аматьори, възрастни и деца, индивидуални изпълнители и групи, хора с талант и хора, които искат да станат известни. Победителите обикновено са певци, музиканти или танцьори, но понякога има и хора с други таланти. Победител през 2021 година е Калоян Гешев – два пъти световен шампион по скоростно смятане за деца. Аз не съм много добър по математика, но пея и танцувам. Искам и аз да участвам в „България търси талант“. Знам, че трябва да работя и да се упражнявам много, ако искам да се представя добре.

2. Напишете за вашето любимо телевизионно предаване.

4. ЛЮБИМИТЕ МИ ДРЕХИ

За мен

блуза, дънки, жилетка, клин, палто, панталон, пола, пуловер, риза, рокля, тениска, шапка, шорти, яке, анцуг, ботуши, джапанки, кецове, маратонки, обувки, очила, ръкавици, сандали, чорапи

1. Отговорете на въпросите. Използвайте думи от списъка.

1. Какви дрехи обичаш да носиш през лятото?
2. А през зимата?
3. Какви цветовете дрехи обичаш?

Нови думи ЦВЕТОВЕ

1. Кой от дрехите на снимката са:

- шарени
- светли
- в ярки цветове
- едноцветни
- тъмни
- в пастелни цветове

2. Какви дрехи носите днес? А другите ученици? Опишете ги.

1

2

3

4

5

6

Днес нося светлосини дънки,
шарена тениска и сиви маратонки.

Рая днес е с тъмнорозов клин,
черна блуза и бели сандали.

Слушане ОБИЧАМ ВСИЧКИ ЦВЕТОВЕ

1. Слушайте Кремена, Мартин и Ина. Напишете кои са техните любими цветове.

1. Кремена – _____
2. Мартин – _____
3. Ина – _____

2. Слушайте текста още веднъж и отбележете „Вярно“ или „Грешно“.

1. Кремена обича всички цветове.
2. Тя обича шарени дрехи.
3. Мартин няма бели маратонки.
4. Мартин носи очила.
5. Палтото на Ина е светлорозово.
6. Ина има кафяви и сиви обувки.

3. Работете по двойки. Питайте и отговаряйте.

Кои цветове обичаш?

Кои цветове не обичаш?

Какви цветове са дрехите ти?

Граматика ФРАЗИ С ПРИЛАГАТЕЛНИ И КРАТКИ ПРИТЕЖАТЕЛНИ МЕСТОИМЕНИЯ

1. Какъв цвят са любимите ви дрехи? Довършете изреченията за себе си.

1. Любимият ми пуловер е _____.
2. Любимата ми блуза е _____.
3. Любимото ми яке е _____.
4. Любимите ми обувки са _____.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

2. Работете в групи от трима. Питайте и отговаряйте, за да попълните таблицата.

Кой е любимият ти цвят?

Кое е любимото ти животно?

Въпрос	Ученик 1 ____	Ученик 2 ____	Ученик 3 ____
1. Любим цвят			
2. Любимо животно			
3. Любими плодове			
4. Любими зеленчуци			
5. Любима храна			
6. Любима напитка			
7. Любим спорт			
8. Любимо число			
9. Любим актьор / любима актриса			
10. Любим певец / любима певица			
11. Любим град			
12. Любим предмет в училище			

Четене ОБИЧАТЕ ЛИ ДА ПАЗАРУВАТЕ?

1. Прочетете текстовете и отговорете на въпросите.

Явор:

Мразя да ходя по магазините. Имам достатъчно дрехи, но когато имам нужда от нови, мама решава какво да купи. Това черно **кожено** яке и тази шарена **памучна** тениска са нови. Не са лоши, но предпочитам нов телефон или таблет, а не дрехи.

Анастасия:

Обожавам да пазарувам! Имам много дрехи, но винаги искам още. Последната ми покупка са дрехи за ски ваканцията ми в Банско – жълт **вълнен** пуловер и син **дънков** гащеризон. Много са красиви и модерни!

Нямам търпение да тръгна!

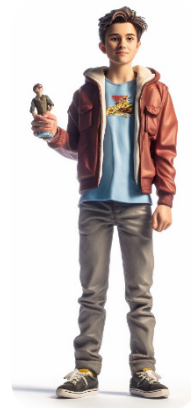

Мериам:

Харесвам хубавите дрехи, но не обичам много да пазарувам. Според мен е скучно. Със сестра ми имаме нови **гумени** ботуши. Моите са червени, а нейните – зелени, но аз харесвам моите повече. Тя има и нов **копринен** шал за лятото.

Симеон:

Обичам да пазарувам, но предпочитам да купувам различни интересни неща, а не дрехи и обувки. Най-интересните ми покупки напоследък са шарени **стъклени** топчета и малки **метални**, **дървени** и **пластмасови** фигурки на анимационни герои.

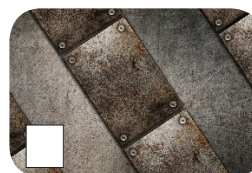
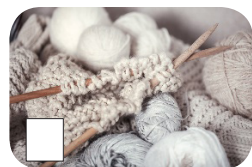

1. Кой обича да пазарува?
2. А кой не обича?
3. Кой има много дрехи?
4. Кой обича да купува различни интересни неща?

2. Работете по двойки. Питайте и отговаряйте.

1. А ти обичаш ли да пазаруваш?
2. Какво обичаш да купуваш?
3. Какво искаш да купиш?

3. Напишете прилагателните, образувани от съществителните за материали. Какви предмети от тези материали знаете? Номерируйте снимките.

1. вълна
2. гума
3. дънки
4. кожа
5. коприна

вълнен, -а, -о, -и

6. метал
7. памук
8. пластмаса
9. стъкло
10. дърво

4. Направете списък на предмети от тези материали, които виждате в класната стая.

Четене ПРЕДИ КОНТРОЛНО

1. Прочетете текста за Мария и отговорете на въпросите.

Казвам се Мария и съм от Украйна. **Радвам се**, че ходя на училище в България. **Чувствам се** добре, вече съм в шести клас. Винаги когато имам контролно в училище, **се вълнувам** много.

Лягам си късно и **се събуждам** рано, **мия се**, **реша се** и **се обличам**. **Обувам си** маратонките и излизам от къщи. После **си спомням**, че трябва да съм с униформа, и **се връщам** вкъщи. **Преобличам се** бързо – **събувам се** и **се събличам** и после **си обличам** униформата и **се обувам**. **Мия си** ръцете, **гледам се** в огледалото, **реша си** пак косата и излизам.

Казвам си, че не трябва да **се притеснявам**, защото знам всичко. Не е лесно да си ученичка!

1. Защо Мария се радва?
2. Кога се вълнува?
3. Защо се връща вкъщи?
4. Защо тя не трябва да се притеснява?

2. Трансформирайте текста за Мария в 3 л. ед.ч.

Тя се казва Мария и е от Украйна. _____

3. Работете по двойки. Питайте и отговаряйте.

1. Радваш ли се, че ходиш на училище?
2. Вълнуваш ли се, когато имаш контролно?
3. Кога си лягаш и се събуждаш обикновено? А преди тест?
4. Какво трябва да правиш, за да не се притесняваш преди контролни и тестове?

Граматика ВЪЗВРАТНИ ГЛАГОЛИ СЪС СЕ И СИ

1. Прочетете изреченията и вижте другите глаголи със СЕ и СИ в текста за Мария.

Мия чиниите.

Мия **се**. = Аз **се** мия.

Мия **си** лицето. = Аз **си** мия лицето.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

2. Работете в група, отговорете на въпросите и сравнете отговорите си.

1. Как се казваш?
2. Кога си лягаш обикновено?
3. Кога се събуждаш?
4. Кога си миеш зъбите – преди или след закуска?
5. Обличаш ли се бързо?
6. Решеш ли се винаги преди да излезеш?
7. Гледаш ли се често в огледалото?
8. Кога се връщаш от училище?

Любопитно МОДАТА ПРЕЗ ГОДИНИТЕ

1. Разгледайте илюстрациите. На коя снимка има традиционни български дрехи? Кои традиционни дрехи приличат на тези в страната ви?

2. Прочетете текста за модата през втората половина на 20. век и номерирайте снимките според параграфите. Модата от кои години ви харесва най-много?

1. 50-те години на 20. век – Високи токчета и грим! Трябва да сме перфектни!
2. 60-те години на 20. век – Фалшиви мигли и перуки! Изкуственото е модерно!
3. 70-те години на 20. век – Етно, диско, хипи, ретро, спортно! Всичко е красиво!
4. 80-те години на 20. век – Много тясно, много широко, много ярко! От всичко по много!
5. 90-те години на 20. век – Дънкови ризи, чанти и дори ботуши! Да живее денимът!

21. век – Всичко ново е добре забравено старо!

Писане МОДА ЗА ТИЙНЕЙДЖЪРИ

1. Прочетете какви дрехи обича Вероника.

Здравей, Соня!

Знаеш, че утре имам рожден ден и много се вълнувам! Искам да съм красива на партито. Имам много дрехи, но не мога да реша какво да нося.

Имам красива синя копринена рокля, но е много официална. Освен това нямам подходящи обувки.

Друг вариант е зелената ми дънкова пола с една от шарените ми памучни тениски. Имам и елегантни черни кожени обувки.

Или може би любимите ми сиви дънки с жълтия ми пуловер? Не, така ходя на училище. Трябва да е нещо специално!

Соня, ти какво мислиш? Имам нужда от съвет.

2. Напишете отговор на Вероника – кои дрехи е най-добре да носи на партито за рождения ден, като използвате фразата.

Мисля, че е най-добре да носиш _____.

3. Какви дрехи носите вие обикновено на парти за рожден ден?

5. ЕЖЕДНЕВИЕТО МИ

За мен

1. Разкажете какво правите сутрин. Използвайте фразите в хронологичен ред.

закусвам, излизам от къщи, мия си лицето и зъбите, обличам се, приготвям чантата за училище, реша се, ставам, отивам на училище, събуждам се

Слушане КАКВО ПРАВЯ СУТРИН

1. Слушайте текста и напишете какво прави Рая в тези часове.

6:00 – _____
 6:15 – _____
 7:00 – _____
 7:45 – _____
 8:15 – _____
 8:30 – _____

2. А вие кога правите тези дейности? Напишете часовете.

Четене КАКВО ПРАВИТЕ ВСЕКИ ДЕН?

1. Прочетете текста и подчертайте всички глаголи в сегашно време.

Наталия, 14 години

Училището ми е далече от къщи и затова трябва да ставам много рано. Обикновено приготвям всичко от вечерта – дрехите за училище и раницата с учебниците. Сутрин само се мия, закусвам и тръгвам. Предпочитам да използвам метрото, така пристигам по-бързо. За съжаление, понякога закъснявам за първия час. Не е приятно. Правя всичко възможно да съм навреме, но невинаги успявам. Обичам да ходя на училище, имам добри приятели в класа, говорим за различни неща, имаме наши тайни. След училище се връщам вкъщи, обядвам и почивам около час. Влизам в „Тик-Ток“, пиша съобщения на приятели и се обаждам на майка ми. След това уча. Всеки понеделник и сряда ходя на курс по математика, а в четвъртък – на танци. Често излизам с приятели. Ходим на кино, на разходка, забавляваме се. Обикновено вечер чета книга, гледам филм или играя с брат ми компютърни игри. Почти винаги аз побеждавам, той винаги се сърди. Чакам ваканциите, тогава имам много свободно време и не мисля за уроци и училище.

Илия, 11 години

Ходя на училище и спортувам редовно. Тренирам баскетбол през ден. Всеки понеделник, сряда и петък следобед имам тренировки в залата или навън, ако времето е хубаво. През седмицата нямам свободно време, трябва да уча, уроците не са лесни. Помагам и на сестра ми, тя е на 7 години и е ученичка в първи клас. Ходя също на курс по английски език. Най-много обичам уикенда. В събота се срещам с приятели, а в неделя карам колело с баща ми в планината или ходим при баба и дядо на гости. Те живеят на село и имат хубава къща с голяма градина. В градината има всичко – плодове, зеленчуци, цветя. Баба и дядо са много щастливи, когато сме там.

2. Изберете верния отговор.

1. Какво приготвя Наталия от вечерта?
 - Сандвич за училище.
 - Раницата с учебниците и дрехите за спорт.
 - Дрехите за училище и раницата с учебниците.
2. Какво прави Наталия след училище?
 - Връща се вкъщи и спи.
 - Отива в парка на разходка.
 - Връща се вкъщи, обядва и почива около час.
3. Къде ходи всеки понеделник и сряда?
 - На тенис.
 - На курс по математика.
 - На танци.
4. Кога Илия тренира баскетбол?
 - През деня.
 - През ден.
 - Сутрин.
5. На какъв курс ходи Илия?
 - На курс по английски.
 - На курс по френски.
 - На курс по арабски.

3. Направете изречения с фразите.

1. Предпочитам да използвам _____
2. За съжаление _____
3. Правя всичко възможно да _____
4. Невинаги успявам да _____
5. Щастлив/а съм, когато _____

4. Отговорете на въпросите.

1. Какво правиш всеки ден от понеделник до петък?
2. Какво предпочиташ да правиш през уикенда?

Нови думи СВОБОДНО ВРЕМЕ

1. Кажете какво обичат да правят Мохамед и Зара, когато не са на училище. Попълнете последната колонка за себе си.

	Мохамед	Зара	аз
спортувам	да	да	
ходя на кино	да	да	
колекционирам монети	да	не	
чета	да	да	
прекарвам време в социалните мрежи	да	да	
свиря на музикален инструмент	не	не	
танцувам	не	да	
рисувам	не	да	
играя настолни игри	да	не	
гледам телевизия	да	да	
срещам се с приятели	да	да	
права снимки	да	да	
готвя	не	да	

1. Работете в малки групи. Направете проучване кой какво прави през свободното време, като използвате информацията от таблицата. После представете резултатите пред целия клас. Използвайте модела.

В нашата група _____ деца обичат да _____.

В нашата група _____ деца не обичат да _____.

Четене КАКВО ЩЕ ПРАВИТЕ УТРЕ?

1. Прочетете текста и отбележете „Вярно“ или „Грешно“.

Аз съм Ася. Утре е понеделник и ще ходя на училище. Ще бъда там от 8:00 до 12:30. Както обикновено ще обядвам вкъщи, след това ще уча и ще пиша домашните. Около 17:00 ще разходя кучето в парка и ще говоря с приятели. Утре няма да плувам и няма да играя тенис на маса. Ще имам повече свободно време. Вечерта ще чета книга и ще гледам анимация със сестра ми. Тя е на 5 години и постоянно иска да играем. Може би ще слушаме и любимите ѝ детски песни. За вечеря ще имаме гости и мама ще сготви нещо вкусно. Мисля, че ще ядем италианска храна и ще пием домашна лимонада. Ще бъде хубава вечер!

1. Утре Ася ще бъде на училище от 8:00 до 12:30.
2. Около 16:00 ще разходи кучето в парка.
3. Ще играе тенис на маса.
4. Вечерта ще чете книга.
5. Сестрата на Ася е на 5 години.
6. За вечеря ще ядат арабска храна.

Граматика БЪДЕЩЕ ВРЕМЕ

1. Подчертайте глаголите в бъдеще време от текста за Ася.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

2. Трансформирайте текста за Ася в 3 л. ед.ч.

Това е Ася. Утре е понеделник и тя ще ходи на училище _____.

3. Работете по двойки, като използвате модела и глаголи от текста за Ася.

През уикенда аз ще ходя кино, а ти ще ходиш ли?

Четене КАКВО ЩЕ ПРАВИТЕ ПРЕЗ УИКЕНДА?

1. Прочетете текста и отговорете на въпросите.

Аз съм Ели и съм ученичка в пети клас. Днес е петък. Утре е събота и няма да ходя на училище. Ще стана рано, защото ще отида на Витоша с родителите ми. Ще вземем и Макси, нашето куче. Котката ни Каси ще остане сама. Мисля, че ще е щастлива, защото с Макси не са много добри приятели. Сутринта с мама ще приготвим нещо за ядене. Когато излезем от къщи, ще купим минерална вода и шоколад. Ще тръгнем за планината към 9:00 часа. Вероятно ще пристигнем в планината около 10:00 часа. Ще останем там цял ден. Ще се върнем вкъщи преди 18:00 часа. Баба ще дойде на гости в 19:00 часа, а тя никога не закъснява. Баба ще донесе баница с тиква, а татко ще поръча пица за вкъщи от близката пицария. След вечеря ще се обадя на Калина – най-добрата ми приятелка, и след това ще търся информация за проекта за часа по история. Ще си легна късно. В неделя ще се срещна с Калина и ще отидем в парка. Ще дам на Калина подарък – една малка книга, защото тя много обича да чете. Ще бъде чудесен уикенд!

1. Защо Ели ще стане рано в събота?
2. Как се казват кучето и котката?
3. Какво ще купят Ели и майка ѝ, когато излязат от къщи?
4. Кога ще пристигнат в планината?
5. В колко часа ще дойде баба ѝ на гости и какво ще донесе?
6. Коя е Калина?
7. Кога Ели ще се срещне с Калина и какво ще правят?

Граматика БЪДЕЩЕ ВРЕМЕ С ГЛАГОЛИ ОТ СВЪРШЕН ВИД

1. Подчертайте всички глаголи в бъдеще време от текста за Ели.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Отговорете на въпросите.

1. Какво ще правиш през уикенда? А какво няма да правиш?
2. А семейството ти?

Четене КАКВО ЩЕ ПРАВЯ ВСЕКИ ДЕН?

1. Прочетете текста и подчертайте верния отговор.

Аз съм Тина. Сега съм в София. Есен е. На 15 септември ще започна училище. Цяла година **ще ставам** рано, **ще закусвам**, **ще излизам** бързо, **ще вземам** трамвая и **ще отивам** на училище. **Ще пристигам** навреме и **няма да закъснявам**. След училище **ще се връщам** вкъщи и **ще приготвям** уроците за следващия ден. **Ще помагам** на майка ми, тя винаги е много заета. После **ще се срещам** с приятели и **ще се разхождаме** някъде. Често **ще се обаждам** на роднините в Германия и **ще изпращам** снимки от България. През уикендите **ще се качвам** на Витоша с брат ми. Витоша е името на планината до София. Тя е красива и е много зелена. Понякога **ще лягам** рано, понякога – по-късно. Това ще бъде ежедневието ми, а през ваканцията **ще почивам** и **ще прекарвам** много време навън.

1. Тина е в **София / Бургас / Варна**.
2. Тя ще пристига в училището **навреме / рано / късно**.
3. Ще се среща с приятели и **ще тичат / ще се разхождат / ще карат колело**.
4. Тина ще се обажда често на роднините в **Белгия / Германия / Швеция**.
5. Тя ще изпраща **имейли / подаръци / снимки от България**.
6. Планината до София се казва **Рила / Пирин / Витоша**.
7. През ваканцията Тина **ще работи / ще спортува / ще почива**.

Граматика БЪДЕЩЕ ВРЕМЕ С ГЛАГОЛИ ОТ НЕСВЪРШЕН ВИД

1. Извадете маркираните глаголи от текста. После напишете глагола в бъдеще време с формата му в свършен вид.

много пъти
ще ставам

един път
ще стана

много пъти

един път

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

2. Отговорете на въпросите.

1. Какво ще правиш през ваканцията?
2. А приятелите ти?

Любопитно ДЕЦАТА ПО СВЕТА

Знаете ли колко деца живеят на Земята?

Повече от 2 милиарда и всички имат различно детство. Много деца живеят в трудни условия, особено децата в Африка.

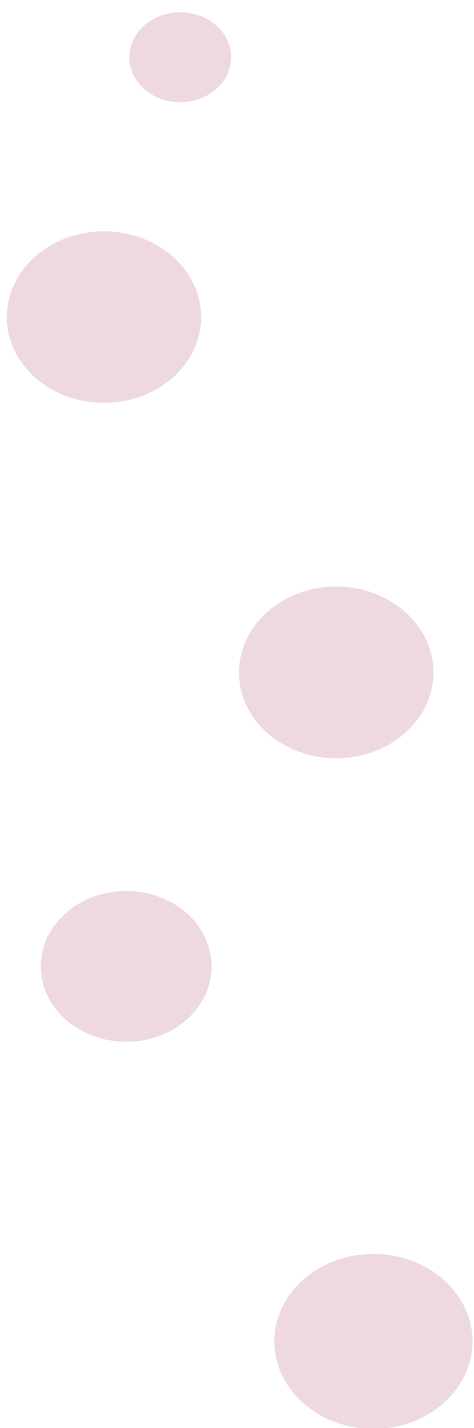
Знаете ли какво означава УНИЦЕФ?

Това е голяма хуманитарна организация. Главната ѝ цел е да помага на децата по света. Създадена е през 1946 г. след Втората световна война, за да помогне на децата след войната. Седалището на организацията е в Ню Йорк. Днес УНИЦЕФ защитава правата на децата от цял свят. Доставка храна, дрехи и лекарства в страни, където има военни конфликти или голяма бедност. УНИЦЕФ разчита на дарения и спонсори. Много известни хора подкрепят и помагат на УНИЦЕФ.

Писане ПЛАН ЗА ДЕНЯ

1. Напишете в тетрадките си какво ще правите като следвате модела.

7:00 - ще стана

6. НА ПАЗАРА

За мен

1. Кажете кои плодове и зеленчуци обичате.

ПЛОДОВЕ

авокадо, банани, дини, круши, портокали, пъпеша, ябълки, ягоди

ЗЕЛЕНЧУЦИ

домати, картофи, краставици, лук, моркови, чушки

Нови думи ПЛОДОВЕ, ЗЕЛЕНЧУЦИ И ПРОДУКТИ

ПЛОДОВЕ

череша

малина

праскова

кайсия

слива

лимон

мандарина

киви

грозде

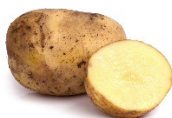

боровинка

ЗЕЛЕНЧУЦИ

тиквичка

картоф

гъба

маруля

грах

зелен боб

зеле

броколи

спанак

чесън

патладжан

карфиол

Внимание!

грах, грозде, зеле, лук, чесън, спанак, броколи, киви, карфиол – имат една форма

1. Отговорете на въпросите.

1. Кой плодове не обичаш? Кой зеленчуци обичаш много?
2. Къде можеш да купиш плодове и зеленчуци?
3. Какво има в една плодова салата?
4. Какви зеленчуци има в любимата ти салата? А в любимата ти супа?
5. Какви хранителни продукти можеш да купиш в супермаркета?

2. Работете по двойки. Питайте и отговаряйте за храните и напитките от брошурата.

ПРОМОЦИЯ
01.09 - 07.09

Брашно
1 кг

1²⁰
лв.

Леща
1 кг

2²⁰
лв.

Олио
1 л

3⁶⁰
лв.

Бисквити
220 г

2⁷⁰
лв.

Лютеница
550 г

6⁵⁰
лв.

Сирене
1 кг

12⁰⁰
лв.

Кашкавал
1 кг

17⁰⁰
лв.

1. Колко струва един килограм брашно?
2. Колко струва една кутия бисквити?
3. Колко струват две бутилки олио?
4. Колко струва един килограм и половина сирене?
5. Колко струват два пакета леща?
6. Колко струва половин кило кашкавал?
7. Колко струва един буркан лютеница?

3. Изберете и напишете вярната дума от дадените.

сладкарница, месарница, книжарница, пекарна

1. Как се казва мястото, където продават месо? _____
2. Как се казва мястото, където продават сладки неща? _____
3. Как се казва мястото, където продават книги? _____
4. Как се казва мястото, където правят и продават хляб? _____

Слушане НА ПАЗАРА

1. Слушайте текста и отговорете на въпросите.

1. Къде живее Илияна?
2. Какви плодове не обича тя?
3. Какви плодове не обича баща ѝ?
4. Какви плодове яде брат ѝ?
5. Какви зеленчуци не яде майка ѝ?
6. Кога вечерят риба на скара?
7. Какви продукти купуват по-рядко?
8. Какво харесват всички за десерт?

2. Слушайте отново текста и отговорете с ДА, НЕ или НЯМА ИНФОРМАЦИЯ.

1. Илияна пазарува често сама.
2. Сестрата на Илияна яде всички плодове
3. Всички от семейството обичат домати.
4. Сладкарницата до дома на Илияна се казва „Лилия“.

Граматика ОТРИЦАТЕЛНИ И НЕОПРЕДЕЛИТЕЛНИ МЕСТОИМЕНЕНИЯ

1. Прочетете диалозите и попълнете таблицата по модела, като използвате подчертаните думи.

Георги е на 6 години. Той и майка му Ели са в кафе „Градина“. Георги изглежда сърдит.
 Ели: Защо си сърдит?
 Георги: Защото не искам да съм тук.
 Ели: Тук е много приятно. Икаш ли **нещо** за ядене или пиене? **Някакъв** сок?
 Георги: Не, не искам **никакъв** сок.
 Ели: А **някакъв** торта?
 Георги: Не, **никаква**.
 Ели: Ти обичаш какао. Икаш ли какао със захар?
 Георги: Не, не искам **никакво** какао.

Ели: Искаш ли **някакви** бонбони?

Георги: Не, не искам **никакви** бонбони. Не искам **нищо**. Искам да играя вкъщи и да гледам анимация.

Ния е на 12 години. Тя и майка ѝ Здравка са в магазин за дрехи.

Здравка: Харесваш ли **някоя** от тези блузи?

Ния: Не, **никоя**.

Здравка: А **някой** панталон?

Ния: Не, не харесвам **никой**.

Здравка: Имаш нужда от яке. Тук има много модели якета. Искаш ли **някое**?

Ния: Не, не харесвам **нищо** тук. Изобщо не харесвам този магазин. Хайде да отидем на друго място.

Въпросителни думи	Отрицателни местоимения	Неопределителни местоимения
какъв	никакъв	някакъв
каква		
какво		
какви		
кой		
коя		
кое		
кои		
колко		
	нищо	нещо

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Направете списък с храни и напитки за пикник. Не го показвайте на другите.

2. Работете по двойки. Питайте и отговаряйте по модела и сравнете списъците.

- Имаш ли **никакъв** сок?

- Да, имам.

- **Какъв** сок имаш?

- Имаш ли **някакви** сандвичи?

- Не, нямам **никакви** сандвичи.

Четене ДЖОБНИ ПАРИ

1. Прочетете текста и изберете верните отговори.

За какво харчите джобните пари?

Почти всички тийнейджъри получават джобни пари от родителите. Някои ученици разполагат с много пари, други – с малко. Всяко семейство решава каква да бъде сумата. Това зависи от възрастта на ученика и възможностите на родителите. Някои родители предпочитат да дават пари за цялата седмица, други – само за деня. Обикновено това са пари за храна и напитки.

Ето отговорите на Емил, Валерия и Ивана на въпроса „За какво харчите джобните пари?“.

Емил, 14 години

Всяка сутрин получавам джобни пари – понякога повече, понякога по-малко. Закусвам вкъщи, но в училище огладнявам. През голямото междучасие си купувам нещо за ядене. Джобните ми пари са достатъчно, но само за това. Искам да спестя пари за някаква друга покупка, но не мога.

Валерия, 15 години

Получавам джобни за цялата седмица. Това е много удобно. Така мога да спестя част от парите и да си купя нещо друго освен храна, например някаква дреха, бижу или билети за кино.

Ивана, 14 години

Моите родители са строги. Имам задължения вкъщи – хвърлям боклука, чистя детската стая и подреждам играчките на малкия ми брат. Получавам джобни, когато стаята ми е подредена, играчките – също, а боклукът е изхвърлен. Мама и татко са много заети и се радвам, че мога да помогна с нещо. За разлика от други съученици, не разполагам с много джобни, но знам, че родителите ми могат да си позволят само това. Обикновено с джобните си купувам сандвичи и вода. Понякога получавам пари от баба и дядо. Тези пари спестявам. Може би ще купя подаръци на всички за Коледа.

1. Емил получава джобни **всяка сутрин / всяка вечер / през ден.**
2. Той купува с джобните **нещо за ядене / цветя / обувки.**
3. Валерия получава джобни за **един месец / една седмица / два дена.**
4. Валерия си купува **само дрехи / само храна / храна и дрехи.**
5. Родителите на Ивана са **строги / известни / млади.**
6. Обикновено тя си купува **торта / пица / сандвичи и вода.**

2. Допишете изреченията, като попълните празните места.

1. Емил си купува нещо за ядене през _____.
2. Валерия може да _____ част от джобните.
3. Ивана има _____ вкъщи.
4. За разлика от други съученици, Ивана _____ с много джобни.
5. Родителите на Ивана могат да _____.

3. Отговорете на въпросите.

1. Получаваш ли джобни пари?
2. Какво обикновено си купуваш с тези пари?
3. Харчиш ли цялата сума, или спестяваш част от парите?
4. За какво спестяваш?
5. Трябва ли да правиш нещо, за да получаващ джобни?

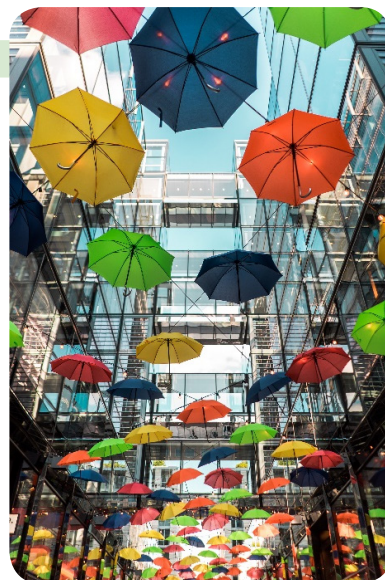
Любопитно ПАЗАРУВАНЕ

Знаете ли кои са най-известните и посещавани градове за пазаруване?

Това са Хонконг, Милано, Дубай, Париж, Токио, Рим. В тези градове има огромно разнообразие на магазини и предлагани стоки.

Знаете ли къде се намират най-големите открити пазари в света?

Те са в Дубай, Синджанг, Мелбърн, Истанбул, Венеция, Париж, Делхи, Тел Авив, Хонконг, Банкок. Тези пазари предлагат всичко – дрехи, сувенири, храна, цветя. Те привличат много туристи през цялата година.

Писане ПАЗАР

Как се казва най-известният пазар в страната ти и в кой град е? Кога работи? Какво може да видиш и купиш там? Коя част от пазара харесваш най-много и защо?

7. ВКУСНО Е!

За мен

1. Обичаш ли да ядеш навън с приятели? Какво пиете и ядете?
2. Харесваш ли храна от места за бързо хранене? А приятелите ти?
3. Колко често семейството ти ходи на ресторант? Какви ресторанти предпочитате и каква храна обикновено поръчвате?
4. Имаш ли любим ресторант, как се казва той и къде се намира?

Слушане КАКВО И КЪДЕ ЯДЕТЕ НАВЪН?

1. Слушайте текста и изберете верния отговор.

1. Обикновено Зоя пие **кока-кола** / **фреш** / **фанта**.
2. Зоя яде **шоколадова торта** / **плодова торта** / **бисквитена торта**.
3. Елена купува за закуска **кроасан** / **кейк** / **баничка**.
4. Елена купува закуска от пекарната до **супера** / **училището** / **блока**.
5. До тенис корта на Митко продават **дюнери** / **закуски** / **пица на парче**.
6. Митко обича най-много **пица със салам** / **пица с гъби** / **пица „Маргарита“**.
7. Силвия обядва в ресторант **всяка неделя** / **всяка сряда** / **всяка събота**.
8. Бащата на Силвия приготвя закуските **през седмицата** / **през уикенда**.

Четене БЪДЕТЕ ЗДРАВИ!

1. Прочетете текста и подчертайте глаголите в повелително наклонение.

1. Всяка сутрин **закусвайте!**
2. Вечеряйте рано!
3. **Пийте** много вода!
4. **Яжте** пресни плодове и зеленчуци всеки ден!
5. **Купувайте** здравословна храна!
6. **Спете** 8 часа!
7. **Спортуйте!** Разхождайте се в планината или в парковете!
8. **Танцувайте!**
9. **Ходете** на различни курсове!
10. **Учете** нови неща!
11. **Не прекарвайте** много време в социалните мрежи, а **излизайте** навън с приятели!

Граматика ПОВЕЛИТЕЛНО НАКЛОНЕНИЕ

1. Отбележи кои от съветите в „Бъдете здрави“ изпълняваш.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Довършете съветите с ваши идеи.

1. Ходи _____ !
2. Чети _____ !
3. Яж _____ !
4. Не яж _____ !
5. Пий _____ !
6. Не пий _____ !
7. Слушай _____ !
8. Учи _____ !
9. Гледай _____ !
10. Говори _____ !

Четене РОЖДЕНИЯТ ДЕН НА НОРА

1. Прочетете текста и отговорете на въпросите.

Нора има рожден ден в петък. Ще стане на 14 години. Днес е сряда и тя иска да купи всички продукти за тортата. Баба ѝ прави много вкусна плодова торта. Най-важното е плодовете да са пресни. Тя трябва да купи боровинки и малини от пазара, също масло, брашно, захар и прясно мляко от малкия магазин до апартамента им. За тортата трябва и черен шоколад. Майка ѝ ще вземе шоколада от специален магазин за белгийски шоколад в мола.

Нора много обича да приготвя вкусни неща. Тя има любимо кулинарно шоу, то се казва „Ще стана звезда“. Много обича да чете сайтове за готвене, и има кулинарен блог. Тя гледа как баба ѝ и майка ѝ готвят, и знае лесни и интересни рецепти.

Сега е лято и повечето от приятелите ѝ са на море, но тя иска да празнува. Най-добрата ѝ приятелка Валерия ще дойде по-рано и те заедно ще направят няколко вида салати, сандвичи, фреш от портокал и лимон и ще сервират храната. След това Нора ще направи снимки на ястията и ще ги публикува в блога. Тя е сигурна, че партито ще бъде много хубаво.

1. Кой има рожден ден?
2. Каква торта прави баба ѝ?

3. Откъде майка ѝ ще вземе черен шоколад?
4. Как се казва любимото кулинарно шоу на Нора?
5. Какви сайтове чете?
6. Къде ще покаже снимките на ястията?

2. Вярно или грешно?

1. Нора ще стане на 16 години.
2. Тя ще купи череша за тортата.
3. Ще купи масло от специален магазин за млечни продукти.
4. Нора има кулинарен блог.
5. Двете момичета ще приготвят месо на скара.
6. Нора не иска да прави снимки на храната.

3. Отговорете на въпросите.

1. Обичаш ли да готвиш? Какво можеш да готвиш и колко често готвиш? Харесваш ли професията готвач?
2. Майка ти използва ли готварска книга?
3. Интересуваш ли се от кулинарни сайтове и блогове? А другите членове на семейството и приятелите ти?
4. Гледаш ли кулинарни шоута? А родителите ти? Имаш ли любимо шоу? Как се казва най-интересното кулинарно шоу в страната ти?
5. Как се казват някои традиционни ястия в страната ти? Какво има в тези ястия?
6. Коя е любимата ти домашна храна?

Нови думи ПРИБОРИ И СЪДОВЕ

1. Напишете имената на приборите и съдовете до картинките.

нож, вилка, лъжица, чиния, чаша, купа, тава, тенджера, тиган

2. Довършете изреченията с думите от упражнение 1.

1. Пия чай в _____.
2. Ям салата в _____.
3. Ям пица с _____ и _____.
4. Ям супа с _____ в _____.
5. Майка ми готви супа в _____.
6. Пържа яйца в _____.
7. _____ с баница е във фурната.

Нови думи ГОТВЕНЕ

1. Напишете глаголите под картинките.

варя, пека, пържа, режа, слагам, добавям, смесвам, мажа, наливам, бъркам, пълня

1. Допълнете списъка, като използвате правилната форма на прилагателните с подходящи съществителни.

1. варени яйца, _____
2. пържени картофи, _____
3. печен патладжан, _____
4. пълнена чушка, _____

Слушане ШОПСКА САЛАТА

1. Слушайте списъка с продукти за шопска салата и попълнете липсващите числа.

ШОПСКА САЛАТА

Продукти

- _____ домата
 _____ печени чушки
 _____ краставица
 _____ малка глава лук
 Сирене – _____ – _____ грама
 Магданоз
 Сол – на вкус
 Зехтин – _____ , _____ супени лъжици
 Салатата е за _____ – _____ порции

2. Слушайте рецептата и подредете изреченията.

Приготвяне

- _____ Разбъркайте всичко добре.
 1 _____ Нарежете домати, краставицата, печените чушки и лука.
 _____ Сложете зехтина и сол на вкус.
 _____ Отгоре добавете сиренето и магданоза.
 Приятен апетит!

3. Напишете рецептата за ваше любимо ястие, като използвате модела. Нарисувайте как изглежда ястието.

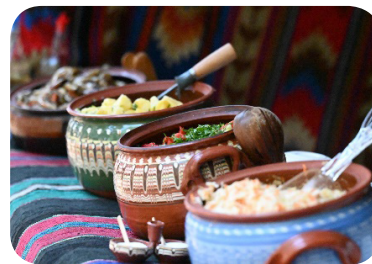
Продукти: _____

Приготвяне: _____

Любопитно КУЛИНАРНИ ФЕСТИВАЛИ И НАГРАДИ

Знаете ли, че в България се организират много кулинарни фестивали през цялата година?

Те са много популярни и привличат туристи от България и чужбина. Най-известните са фестивалите на черештата, сливата, боба, картофа, тиквата, лютеницата, баницата, киселото мляко и меда. Така българите пазят традициите.

Знаете ли какво означават трите звезди на „Мишлен“?

„Мишлен“ е компания за автомобилни гуми, но също оценява най-добрите ресторанти по света. Тя дава максимум три звезди. Една звезда означава, че храната в ресторанта е много добра, две звезди означават, че храната е отлична, а три звезди – че храната е изключителна. 1900 ресторанта в света имат една звезда, 300 имат две звезди, а само 71 имат три звезди. „Звездите на Мишлен“ са най-престижната награда за качеството на храната в ресторантите.

Писане НАЦИОНАЛНА КУХНЯ

1. Изберете една от темите и напишете текст.

- Има ли фестивали на храната в страната ти? Какви са те? Опиши един от тези фестивали.
- Опиши какъв тип храна има в страната ти. Има ли много ресторанти и места за бързо хранене? Може ли да купиш прясно сготвена храна на улицата?

8. МОИТЕ ПРИЯТЕЛИ

За мен

1. Опишете ваш приятел, като използвате думи от списъка.

добър, тъжен, слаб, голям, умен, стар, висок, лош, бърз, мързелив
силен, пълен, нисък, весел, бавен, глупав, работлив, малък, млад

2. Намерете антонимите в списъка от упр. 1. Използвайте една от думите два пъти.

добър – лош

Нови думи ЕМОЦИИ

1. Изберете подходящи думи от списъка и ги поставете под емотиконите.

уплашен, ядосан, радостен, щастлив, нервен, изненадан, нещастен, объркан, притеснен

А. 	Б. 	В. 	Г. 	Д. 	Е. 	Ж.

2. Кажете как се чувстват тийнейджърите на снимките.

3. Изберете някои от емоциите и ги изиграйте без думи. Останалите от класа трябва да ги познаят.

4. Коя е правилната дума?

1. Аз съм **ядосан** / **нервен**, защото утре имам изпит по история. Не съм готов.
2. Сестра ми плаче и съм **притеснен** / **учуден**, защото мама не е тук.
3. Той не се чувства добре и е много **радостен** / **нещастен**.
4. Сега рисувам картина и съм **изненадана** / **щастлива**.
5. Те гледат комедия и са **весели** / **объркани**.
6. Чакаме да дойдеш от много време, и сме **радостни** / **уплашени**, че сега си тук.
7. Не мога да реша задачата по математика и съм **объркана** / **щастлива**.

Четене МОИТЕ ПРИЯТЕЛИ

1. Прочетете текстовете за приятелите на Георги и Ива.

Георги:

Това е приятелят ми Иван. Той е много **популярен** в училище. **Забавен** е, има чудесно чувство за хумор. Много обича музика, свири на китара, а сега учи и пиано. Често слушаме музика и говорим за различни неща. Иван е много **активен**: играе волейбол, баскетбол и плува всяка седмица. **Общителен** е и има много приятели. Понякога учим заедно и пишем домашните за училище. И двамата обичаме да играем компютърни игри.

Ива:

Това е най-добрата ми приятелка Рая. Тя е **спокойна** и **мълчалива** – не говори много. **Талантлива** е и обича да рисува. Изобразителното изкуство е любимият ѝ предмет. Тя е много **работлива**, винаги е **заета** и прави нещо. Сега рисува голяма картина за училището ни. Тя е много **мила** и обича да помага на хората. Понякога пазарува за съседите, защото те са много стари. Двете често гледаме аниме или се разхождаме в квартала.

2. Отговорете с „Вярно“ или „Грешно“ за Иван.

1. Иван е много активен.
2. Няма чувство за хумор.
3. Свири на барабани.
4. Играе тенис.
5. Има много приятели.
6. Обича да играе компютърни игри.

3. Отговорете с „Вярно“ или „Грешно“ за Рая.

1. Рая е спокойна.
2. Любимият ѝ предмет е изобразително изкуство.
3. Тя е мързелива.
4. Сега рисува голяма картина за вкъщи.
5. Много е мила.
6. Рая пазарува за съседите.

4. Попълнете празните места, като изберете думи в черно от упражнение 1. Поставете думите в правилната форма.

1. Брат ми работи всеки ден. Той е много е **работлив**.
2. Баба ми е на 70 години. Всеки ден работи в градината и още кара кола.
Много е _____.
3. Всички познават Боби. Той е най-_____ ученик в училище.
4. Мая ходи на различни курсове и прави много неща. Обикновено е _____.
5. Ани рисува чудесно и пише хубави есета. Тя е _____.
6. Учителят ни винаги разказва смешни истории. Той е много _____.
7. Борис е _____ и има много приятели.
8. Милена винаги се усмива и обича да помага на хората. Тя е много _____.
9. Тея може да се контролира. Тя е винаги _____.
10. Маргарита предпочита да слуша, а не да говори. Тя е _____.

Четене НЕ МОГА БЕЗ ТЕЛЕФОНА СИ

1. Прочетете текстовете и отговорете с „Вярно“ или „Грешно“.

Борис:

Винаги излизам с телефона **си**. Той е важен за връзка с родителите ми. Понякога забравям, че звукът е намален, и те не могат да се свържат. После имам проблем, защото те се притесняват.

Георги:

Не обичам да говоря дълго по телефона. Радвам се да общувам на живо. Когато играя навън с приятели, не използвам телефон. Обаждам се само на родителите **си**. Понякога забравям телефона вкъщи или в училище.

Симона:

Не излизам без телефона **си**. По цял ден съм в социалните мрежи – пиша и получавам съобщения. Там общувам с приятелите **си**, понякога и с учителите. Гледам и споделям много клипчета.

Дария:

Аз и приятелките ми често използваме телефоните **си** за различни неща – за забавление и за училище. Търсим и намираме информация в интернет за домашните.

Анелия:

Не мога без телефона **си**, той винаги е в чантата ми. Обичам да снимам, и правя много снимки и видеа. Никога не изключвам телефона **си**.

1. Борис не излиза без телефона си.
2. Георги обича да говори дълго по телефона.
3. Симона е по цял ден в социалните мрежи.
4. Дария не използва телефона за домашните.
5. Телефонът на Анелия е винаги в чантата ѝ.

Граматика КРАТКО ВЪЗВРАТНО ПРИТЕЖАТЕЛНО МЕСТОИМЕНИЕ СИ

1. Подчертайте фразите с местоимението **СИ** в текстовете от упражнение 1.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

2. За какво използвате телефона си?

1. Носиш ли винаги телефона си?
2. Колко често се обаждаш на родителите си?
3. Споделяш ли клипове и снимки с приятелите си по телефона?
4. Използваш ли телефона за връзка с учителите си?
5. Изключваш ли телефона си в училище?
6. За какво друго използваш телефона си?

Слушане МОЯТ НАЙ-ДОБЪР ПРИЯТЕЛ И СЪУЧЕНИК

1. Слушайте текста и отговорете с „Вярно“ или „Грешно“.

1. Алекс е най-добрият приятел на Калин.
2. Те са приятели от 1 месец.
3. Калин харесва най-много чувството за хумор на Алекс.
4. Калин и Алекс спортуват в училищния двор.
5. Разхождат се в квартала.
6. Гледат фантастични филми.
7. Играят компютърни и настолни игри.
8. Обичат да ядат дюнери.
9. Понякога работят по общи проекти за училище.

1. Отговорете на въпросите за вас.

1. Как се казва най-добрият ти приятел?
2. От колко време сте приятели?
3. Какво харесвате да правите заедно?
4. Къде ходите?
5. Каква храна обичате да ядете?
6. Играете ли компютърни игри? Какви?
7. Играете ли настолни игри? Какви?
8. Гледате ли филми? Какви?
9. Трудно ли избирате кой филм да гледате или каква игра да играете?

Граматика КРАТКИ ФОРМИ НА ЛИЧНИТЕ МЕСТОИМЕННИЯ ВИНИТЕЛЕН ПАДЕЖ

1. Прочетете текста и отбележете „Вярно“ или „Грешно“.

Аз съм Катя. На снимката са най-добрите ми приятели Мира и Петър. Ние сме съученици. В средата е Мира. Познавам **я** добре. Виждам **я** всеки ден, дори през уикенда. Каня **я** на гости често.

Това е Петър. Познавам **го** също много добре, защото родителите ни са приятели. Той е много добър по математика. Питам **го**, когато не разбирам нещо. И днес ще **го** търся по телефона за една задача.

Сега съм пред киното – ще гледаме една комедия. Чакам **ги** вече 10 минути. Няма **ги** още. А, ето **ги** – идват!

1. В средата на снимката е Мира.
2. Катя познава Мира и Петър добре.
3. Катя не вижда Мира всеки ден.
4. Катя кани Мира на гости.
5. Родителите на Катя и Петър са приятели.
6. Катя пита Петър, когато не разбира нещо по български език.
7. Петър ще търси Катя по телефона днес.
9. Катя чака приятелите си пред киното.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Какво правите в тези ситуации? Изберете верните отговори за вас.

1. Не разбираш инструкциите на учителя. Какво правиш?
 - А. Питам го.
 - Б. Не го питам.
 - В. Питам съученик.
2. Забравяш учебниците в училище. Какво правиш?
 - А. Връщам се да ги взема.
 - Б. Не се връщам, оставям ги там.
 - В. Моля съученик да ги вземе.
3. Имаш нужда от информация за проект в училище. Къде я търсиш?
 - А. Търся я в интернет.
 - Б. Търся я в учебника.
 - В. Търся я в други книги.
4. Откъде знаеш рождените дни на приятелите си?
 - А. Помня ги.
 - Б. Записвам ги.
 - В. Виждам ги в социалните мрежи.
5. Приятелят ти закъснява за среща. Какво правиш?
 - А. Чакам го.
 - Б. Тръгвам си.
 - В. Обаждам се по телефона и го питам къде е.

Слушане ДИАЛОЗИ

1. Слушайте Дора, Деян и Стефан, които говорят за приятелите и съучениците си и искат съвет. Свържете имената с проблемите, за които говорят.

Дора, Деян, Стефан

1. _____ не харесва идеята на приятелката си за подарък.
2. Съученикът на _____ не си пише домашните по математика.
3. _____ и приятелят му предпочитат различни игри.

2. Свържете съвета с проблема.

- ___ Питайте съученичката си какъв подарък предпочита.
- ___ Питай го дали иска помощ за задачите.
- ___ Играйте футбол, когато времето е хубаво, и компютърни игри – когато е лошо.

3. Вие какво ще направите във всяка от ситуациите?

Писане МОИТЕ СЪУЧЕНИЦИ

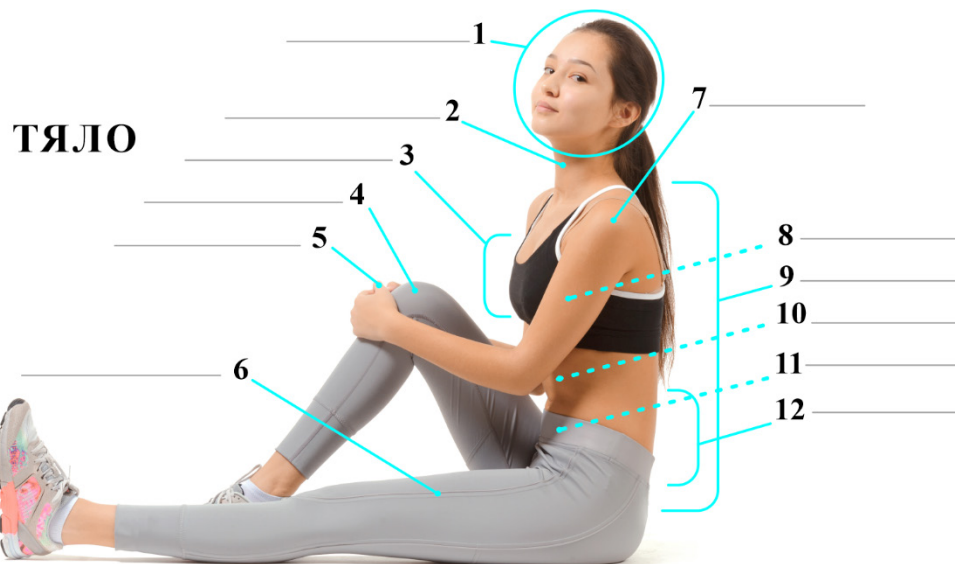
1. Опишете ваш съученик или съученичка, без да пишете името.
2. Разменете текстовете с друго дете и отгатнете кой е описан.

9. БЪДИ ЗДРАВ!

За мен

1. Подредете буквите в думи за части на тялото и ги отбележете на картинката.

каър вагла гъбр няколко кером карк стърк стърп омар дигър логър махсто

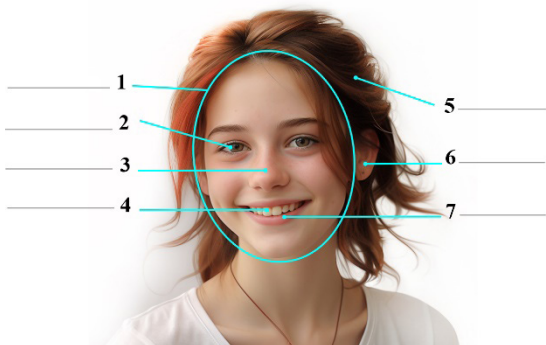
2. Как е множественото число на тези думи?

крак, ръка, рамо, коляно

Нови думи **ЛИЦЕ**

1. Напишете думите на илюстрацията.

лице уста нос коса око ухо зъб

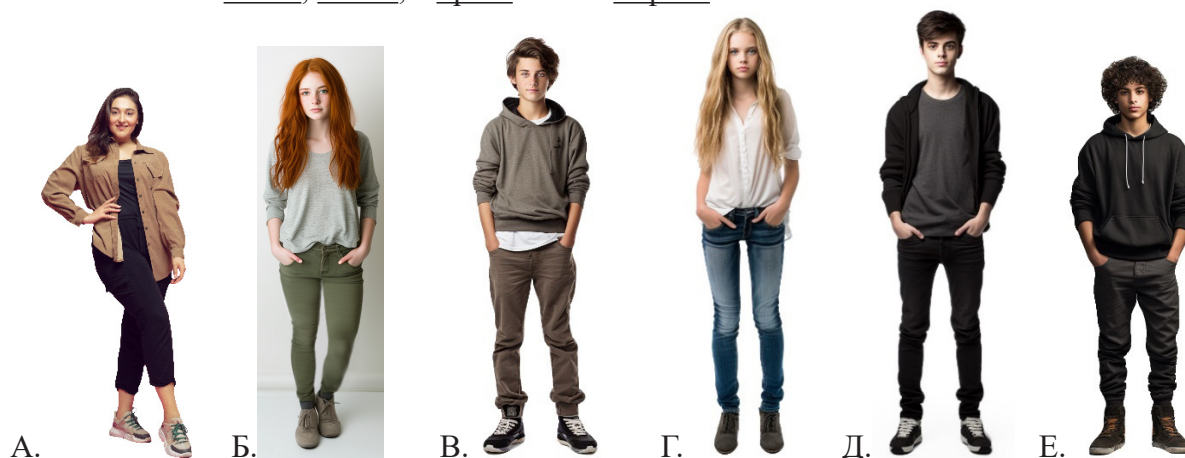

Внимание!

ед. ч	мн. ч
око	очи
ухо	уши

2. Прочетете описанията на учениците и ги свържете с илюстрациите.

1. Антон е висок, строен, с къса черна коса и тъмни очи.
2. Иван е среден на ръст, строен, с кестенява коса и светли очи.
3. Мустафа е нисък, с къдрава коса и черни очи.
4. Таня е висока и слаба, с дълга руса коса и сини очи.
5. Алисия е средна на ръст, с дълга червена коса и зелени очи.
6. Лиза е ниска, пълна, с права коса и кафяви очи.

3. Извадете прилагателните от упражнение 2 и ги попълнете в таблицата.

	Антон	Иван	Мустафа	Таня	Алисия	Лиза
ръст						
тегло						
коса						
очи						

4. Опишете ваш приятел.

Граматика КОНСТРУКЦИИ С ЛИЧНИ МЕСТОИМЕННИЯ ВИНИТЕЛЕН ПАДЕЖ

1. Свържете изреченията с илюстрациите.

1. **Боли ме** главата.
2. **Боли ме** стомахът.
3. **Боли ме** гърбът.
4. **Болят ме** очите.
5. **Боли ме** ръката.
6. **Болят ме** зъбите.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Поставете правилните думи на празните места.

краката гърлото зъб гърдите ушите окото

1. Боли ме _____ и не мога да ям.
2. Боли ме _____ и говоря тихо.
3. Боли ме _____ и не виждам добре.
4. Болят ме _____ и дишам трудно.
5. Болят ме _____ и не чувам добре.
6. Болят ме _____ и ходя бавно.

2. Изберете изречения от упр. 1 и 2 и ги изиграйте пред групата, за да познаят какво ви боли.

Нови думи ЗДРАВΟΣЛОВНИ ПРОБЛЕМИ

1. Свържете изреченията с илюстрациите.

1. Имам температура.
2. Имам хрема.
3. Имам главоболие. = Боли ме главата.
4. Имам кашлица. = Кашлям.
5. Ръката ми е счупена.

Слушане ЗДРАВΟΣЛОВНИ ПРОБЛЕМИ

Аудио 1

Аудио 2

Аудио 3

1. Слушайте диалозите и номерирайте картинките.

2. Слушайте отново диалозите и напишете от кой диалог са съветите.

1. Почивай!	<u>3</u>
2. Отиди в болница!	___
3. Не гледай телевизия късно вечер!	___
4. Не спортувай сега!	___
5. Яж плодове и зеленчуци!	___
6. Отиди да спиш!	___
7. Пий много течности!	___

Граматика ПЪЛНИ ФОРМИ НА ЛИЧНИТЕ МЕСТОИМЕННИЯ ВИНТЕЛЕН ПАДЕЖ

1. Прочетете за проблемите на тийнейджъри и ги свържете със съветите.

1. Приятелите ми играят футбол, а аз предпочитам да играя компютърни игри, защото нямам енергия и често се чувствам уморен.
2. Приятелката ми Нели яде много шоколад и торти и често я боли стомахът.
3. Приятелят ми Атанас пие енергийни напитки и не може да спи добре.

___ Според **мен**, трябва да излизаш по-често навън и да спортуваш. Не е добре за **теб** да стоиш само вкъщи.

___ За **нея** не е добре да яде толкова сладко. Трябва да яде повече плодове и зеленчуци и ще се чувства по-добре!

___ Енергийните напитки са вредни за **нас**. Ако иска да спи добре, за **него** е важно да спортува и да си ляга рано.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Довършете изреченията с ваши идеи.

1. _____ са полезни за нас.
2. _____ са вредни за нас.
3. Според мен трябва да _____.
4. Според мен не трябва да _____.

Граматика КРАТКИ ФОРМИ НА ЛИЧНИТЕ МЕСТОИМЕННИЯ ДАТЕЛЕН ПАДЕЖ

1. Прочетете текста и отговорете с „Вярно“ или „Грешно“.

Днес Стефан не се чувства добре – болен е. Студено **му** е. Има кашлица, главоболие и температура. Заедно с майка си отива на преглед при личния лекар. Той го преглежда внимателно. Препоръчва **му** да почива. Обяснява **му** какво да яде и пие. Пише **му** рецепта за лекарства. Казва на майка му да се обади по телефона след няколко дена. След два дена Стефан е по-добре. Тя се обажда на лекаря и **му** благодари.

1. Стефан е болен.
2. Има кашлица и температура.
3. Отива сам на преглед при личния лекар.
4. Докторът преглежда внимателно Стефан.
5. Докторът препоръчва на Стефан да почива.
6. Докторът пише рецепта на Стефан.
7. Стефан се обажда на доктора след няколко дена.
8. Стефан благодари на доктора по телефона.

2. Коя фраза замества МУ в изреченията – „на Стефан“ или „на лекаря“?

1. Студено **му** е.
2. Препоръчва **му** да почива.
3. Обяснява **му** какво да яде и пие.
4. Пише **му** рецепта за лекарства.
5. Майката се обажда на лекаря и **му** благодари.

– на Стефан

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Какво правите в тези ситуации? Изберете верните отговори за вас.

1. Приятелят ти е болен и не е на училище. Какво правиш?
 - А. Казвам му какво имаме за домашно.
 - Б. Обаждам му се и питам как е.
 - В. Не правя нищо.

2. Приятелят ти иска да препише домашното. Какво правиш?
 - А. Давам му отговорите.
 - Б. Помагам му да го напише сам.
 - В. Обяснявам му условието на задачата.

3. Някой иска твоя книга. Какво правиш?
 - А. Давам му книгата.
 - Б. Подарявам му книгата.
 - В. Продавам му книгата.
4. Твой приятел в чужбина има рожден ден. Какво правиш?
 - А. Обаждам му се.
 - Б. Пиша му съобщение.
 - В. Изпращам му картичка.

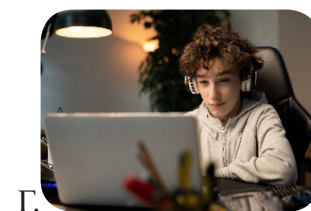
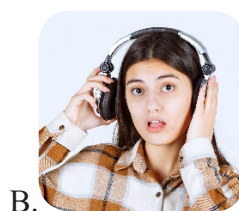
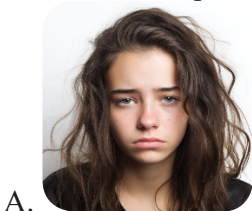
2. Довършете изреченията за вас.

1. Студено ми е, когато _____.
2. Топло ми е, _____.
3. Лошо ми е, _____.
4. Интересно ми е, _____.
5. Скучно ми е, _____.
6. Приятно ми е, _____.
7. Трудно ми е, _____.
8. Лесно ми е, _____.
9. Забавно ми е, _____.

Четене КАК СЕ ЧУВСТВАМ?

1. Свържете въпросите на тийнейджърите с илюстрациите.

1. Опасно ли е да слушам силна музика?
2. Какво трябва да ям, когато съм болна?
3. Нормално ли е понякога да се чувствам тъжна?
4. Колко трябва да спортувам?

2. На кои въпроси отговарят текстовете?

А. Да, може да е опасно. Но как всъщност разбираш, че музиката е силна? Ако някой, който седи близо до теб, може да чуе музиката от слушалките ти и затова е недоволен и ядосан, трябва да я намалиш. Помни – трябва да се грижиш за слуха си, за да чуваш добре.

Б. Не е добре да седиш пред компютъра по цял ден. Но много спорт също не е добре за теб! Тялото ти е младо и не трябва да правиш твърде много упражнения. За тийнейджър е полезно да спортува около един час на ден. Също трябва да знаеш кога да го правиш. Например може да те заболи стомахът, ако спортуваш веднага след хранене.

В. Всеки се чувства тъжен от време на време. На твоите години емоциите бързо се променят, затова не се притеснявай. Ако има нещо, което те тревожи, намери с кого да поговориш. Това може да е майка ти, баща ти, приятел или учител. В началото може да си объркана, но после ще се почувстваш по-добре. Когато говориш за проблемите си, те не са толкова страшни!

Г. Когато сме болни, обикновено нищо не ни е вкусно и не сме гладни. Но тогава нашето тяло също се нуждае от енергия. Хубаво е винаги да пиеш много вода и да ядеш лека храна – без пържено и люто. Супата е чудесна храна и е добра за стомаха. Не забравяй да ядеш много плодове и зеленчуци. Здравето зависи основно от храната и тя трябва да е разнообразна.

3. Какви други проблеми имат тийнейджърите?

Любопитно ЧОВЕШКОТО ТЯЛО

Интересни факти за човешкото тяло

- Тялото ни има повече от 600 мускула.
- Възрастният човек има 206 кости, а при бебетата те са около 300, защото някои срастват по време на растежа. Само едната ръка от китката надолу съдържа 29 кости.
- Бебетата не плачат със сълзи, докато не навършат поне един месец.
- Носът може да разпознае над 1 трилион аромата.
- Човешкото сърце бие около 100 000 пъти на ден.
- Човешкият мозък е най-сложният орган в тялото и има над 100 милиарда неврона. Той понякога е по-активен, когато спим, отколкото когато сме будни.
- Малкият пръст на човека допринася за над 50% от силата на ръката.
- Устата произвежда около един литър слюнка всеки ден.
- Информацията се движи по нервите с около 400 км/ч.
- Телата излъчват малко количество светлина, но тя е твърде слаба, за да бъде видяна от човешкото око.
- Хората са единственият вид, за който е известно, че се изчервява.
- Зъбите на човека са също толкова здрави, колкото и зъбите на акулите.
- Кръвта е около осем процента от телесното тегло.
- Кожата е най-големият орган.
- Човешкото тяло съдържа достатъчно:
 - мазнини, за да се направят седем парчета сапун;
 - желязо, за да се направи 3-инчов пирон, дълъг 7,62 см.;
 - въглерод, за да се направят 900 молива;
 - фосфор, за да се направят 2200 главички за запалки;
 - сяра, за да убие всички бълхи на едно средно голямо куче;
 - вода, за да се напълнят почти 4 туби по 10 литра.

Писане ГРИЖА ЗА ЗДРАВЕТО

1. Напишете как се грижите на здравето си. Какво правите? Какво не правите? Какво не правите достатъчно? Какво още искате да правите?

Ето отговора на една тийнейджърка.

- Какво правя?
 - Спортувам.
 - Лягам си рано.
- Какво не правя?
 - Не пия достатъчно вода.
 - Не закусвам.
- Какво не правя достатъчно?
 - Упражнения за разтягане.
 - Не ям достатъчно плодове.
- Какво искам да правя?
 - Искам да опитам медитация и йога, за да съм по-спокойна и гъвкава.

10. У ДОМА

За мен

1. Отговорете на въпросите. Използвайте думи от списъците.

1. Кой стаи и помещения имате у вас?

• балкон	• коридор	• тоалетна
• баня	• кухня	• хол
• детска стая	• спалня	

2. Какво имаш в стаята си?

• аквариум	• диван	• прозорец
• бюро	• компютър	• стол
• бяла дъска	• лампа	• таблет
• врата	• легло	• телефон
• гардероб	• маса	• шкаф

3. Имаш ли играчки? Какви са те?

• кукла	• робот	• пъзел
• мече	• топка	• колички

Нови думи МЕБЕЛИ И УРЕДИ

1. Свържете картинките с думите.

- пералня
- хладилник
- климатик
- печка
- кресло
- библиотека
- огледало
- душ
- телевизор
- картина
- вана
- мивка

7

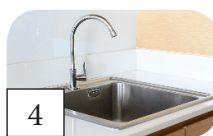
1

8

2

4

9

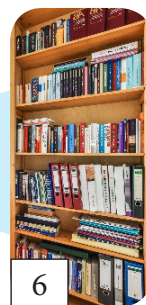
3

5

10

6

11

12

2. В кои стаи са тези мебели и уреди у вас?

Четене ЛЮБИМАТА МИ СТАЯ

1. Прочетете текста на Ралица за любимата ѝ стая и отговорете на въпросите.

Днес искам да ти разкажа за любимата си стая. Детската стая – това е мястото, където **се чувствам** щастлива и спокойна. Сега ще те заведа на малка обиколка из това специално място!

Тук мога да бъда себе си. Още щом влезеш вътре, ще забележиш приятни цветове на стените – те са пастелно сини и ме успокояват. Стените са украсени с мои рисунки и снимки на приятелите и семейството ми. Има и няколко плаката на любимите ми групи.

В един от ъглите има уютен кът за четене с голямо удобно кресло с меко одеяло върху него. Там обичам да **си почивам** с хубава книга. Има и малка библиотека с всичките ми любими романи и комикси.

В другия ъгъл на стаята ми има кът за учене с хубаво бюро, на което са подредени всичките ми училищни принадлежности. Обичам да е подредено, за да мога да **се фокусирам** по-добре върху домашните си работи и проектите.

Едно от нещата, които правят стаята ми наистина специална, е ловецът на сънища, окачен до прозореца. Той хваща всички хубави сънища, а лошите оставя да **си отидат**. Имам и рафт, на който са подредени някои от любимите ми неща – раковини от плажове, сувенири от семейни ваканции и малки дреболии, които ми напомнят за щастливи моменти.

Стаята ми е моето убежище, място, където мога да **се отпусна**, даворя и да **се забавлявам**. Тя е пълна с неща, които обичам и които ме вдъхновяват. **Надявам се**, че моята стая ти харесва.

А ти имаш ли любима стая? Коя е тя и защо я харесваш?

1. Коя е любимата стая на Ралица?
2. Какъв цвят са стените на стаята?
3. Какво има на стените?
4. Какво има върху рафта в стаята?
5. Какво обича да прави Ралица в стаята си?

2. Опишете любимата си стая и кажете какво правите там и защо я харесвате.

Граматика СЛОВОРЕД НА „СЕ“ И „СИ“

1. Попълнете липсващите възвратни частици СЕ и СИ от изреченията в текста на Ралица.

1. Това е мястото, където ____ чувствам щастлива и спокойна.
2. Там обичам да ____ почивам с хубава книга.
3. Обичам да е подредено, за да мога да ____ фокусирам по-добре.
4. Той хваща всички хубави сънища, а лошите оставя да ____ отидат.
5. Стаята ми е моето убежище, място, където мога да ____ отпусна, да творя и да ____ забавлявам.
6. Надявам ____, че моята стая ти харесва.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Отговорете на въпросите.

1. Как си почиваш?
2. Къде се отпускаш най-добре?
3. Какво ти помага да се фокусираш върху това, което правиш?
4. Как се забавляваш?
5. Къде се чувстваш най-щастлив / щастлива?

Четене КЪЩИТЕ НА БЪДЕЩЕТО

1. Прочетете интервюто на журналиста Димитър Тодоров с проф. Стоянова за къщите на бъдещето и отбележете дали твърденията са верни, или грешни.

Димитър Тодоров: Здравейте и добре дошли в „Светът на бъдещето“. Днес разговаряме с професор Стоянова за домовете на бъдещето. И така, как според Вас ще изглеждат домовете ни в бъдеще?

Проф. Стоянова: На първо място, мисля, че ще бъдат много различни от днешните. Вече използваме много технологии в домовете си и в бъдеще ще ги използваме още повече.

Димитър Тодоров: Можете ли да ми дадете пример?

Проф. Стоянова: Разбира се. Днес вече има домове, в които температурата, музиката и осветлението се променят, когато различни посетители влизат в стаята.

Димитър Тодоров: Това е невероятно. Ще можем ли скоро всички да правим това в домовете си?

Проф. Стоянова: Защо не? Вече можем да използваме смартфоните си да включваме или изключваме перални машини, но също така ще можем да сменяме каналите на телевизора или да управляваме таблети, без да докосваме нищо. Няма да се налага да използваме ръцете си, за да го направим. И дори ще знаем кога кофите ни за боклук са пълни, без да ги поглеждаме!

Димитър Тодоров: А ще се променят ли много мебелите според Вас?

Проф. Стоянова: Не, не мисля. Столовете, етажерките и други подобни неща няма да изглеждат много различно. Не можем да използваме смартфон, за да говорим с маса! Но може да има маса или скрин с вграден компютър, за да разглеждаме снимките си или да играем игри.

Димитър Тодоров: И накрая, как ще изглеждат домовете ни отвън?

Проф. Стоянова: Всъщност това може би ще бъде най-голямата промяна. Някои от тях ще бъдат под водата, а други ще имат трева на покрива.

Димитър Тодоров: О, градината на покрива определено **ми** харесва, но за къща под водата – не съм сигурен.

1. Къщите на бъдещето ще бъдат много различни.
2. В бъдеще ще използваме по-малко технологии.
3. Вече има къщи, които адаптират температурата и осветлението към хората, които са в тях.
4. Според проф. Стоянова мебелите също ще се променят много.
5. Някои хора ще живеят под водата.

2. Отговорете на въпросите.

1. Имате ли много модерни уреди вкъщи?
2. Кой според теб е най-полезен?
3. Коя от идеите за къща на бъдещето ти харесва най-много?
4. Какъв дом предпочиташ – модерен или традиционен? Защо?
5. Искаш ли да живееш в къща под водата? Защо?

Граматика СЛОВОРЕД НА ЛИЧНИТЕ МЕСТОИМЕННИЯ ВИНИТЕЛЕН И ДАТЕЛЕН ПАДЕЖ

1. Попълнете липсващите кратки лични местоимения винителен и дателен падеж от текста за къщите на бъдещето.

1. Вече използваме много технологии в домовете си и в бъдеще ще ____ използваме още повече.
2. Можете ли да ____ дадете пример?
3. Няма да се налага да използваме ръцете си, за да ____ направим.
4. И дори ще знаем кога кофите ни за боклук са пълни, без да ____ поглеждаме!
5. Градината на покрива определено ____ харесва.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

2. Дайте команди на робот от бъдещето по модела.

1. Прозорците не са отворени.
2. Леглото не е оправено.
3. Стаята не е подредена.
4. Съдовете не са измити.
5. Дрехите не са поставени в гардероба.

Отвори ги!

3. Добавете и ваши идеи. Какво още искате роботът да прави вместо вас?

Слушане КАПСУЛА НА ВРЕМЕТО

1. Слушайте отговорите на няколко ученици на въпроса „Какво ще поставите в капсула на времето?“ и попълнете таблицата.

Име	Какво ще поставите в капсула на времето?
Вяра	
Михаил	
Кремена	
Васил	

2. А вие какво ще поставите в капсулата на времето? Направете списък от пет предмета и после сравнете списъците си. Кои предмети са еднакви? Кои са най-оригинални?

Любопитно НЕОБИКНОВЕНИ СГРАДИ

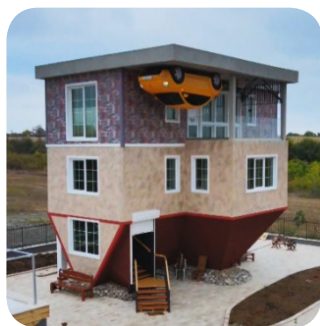
1. Прочетете текста за някои необикновени сгради в България. Кои от тях искате да видите?

В България има много красиви места с оригинална архитектура, като Стария Пловдив, Несебър, Созопол, Велико Търново. Има и някои необикновени сгради, които са интересни и за българите, и за чуждестранните туристи.

Къща-охлюв в Симеоново

Къщата се намира в София, квартал „Симеоново“ и е построена през 2008 година. Представлява цветен охлюв, а на покрива ѝ са кацнали пеперуди и калинки. Къщата е не само оригинална и красива, но и екологична и енергийно ефективна. Освен жилищна част в къщата има и магазин.

Обърнатата къща в Черноморец

Намира се в Черноморец, близо до морето и е истинска атракция за туристите. Тази къща е построена с „главата надолу“, като покривът ѝ е в земята, а подовите ѝ са във въздуха. Мебелите са закрепени за тавана и това създава необичайно и забавно преживяване за посетителите.

Замъкът в Равадиново

Той също е близо до черноморския бряг и изглежда като излязъл от приказките. В замъка има кули и странни скулптури, които пренасят посетителите в царството на фантазията. Около него има прекрасен парк с екзотични растения, езеро и фонтан, които допълват магическото му очарование.

Паметникът на Бузлуджа

Паметникът на Бузлуджа е построен през 1981 година на връх в Стара планина. Има много оригинална архитектура и прилича на летяща чиния. Дълго време сградата е изоставена и се руши, но въпреки това привлича много туристи. Включен е и в класацията „Най-красивите изоставени места в света“. В момента се реставрира.

2. Какви други интересни сгради знаете в България и по света?

Писане ЛЮБИМОТО МИ МЯСТО ВКЪЩИ

1. Опишете любимото си място вкъщи.

11. ГРАДЪТ МИ

За мен

1. Кои от изброените сгради и места има близо до вас?

улица, булевард, къща, блок, парк, градина, театър, кино, училище, пазар, ресторант, детска площадка, детска градина, зоопарк, аптека, болница, музей, магазин

2. Къде живеете – в град или на село, в къща или в блок?

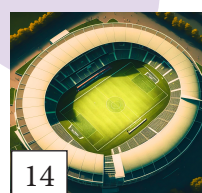
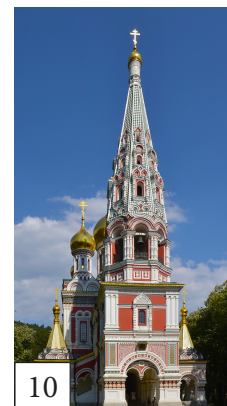
3. Кажете адреса си.

град / село, жк / квартал, булевард / улица, блок, вход, етаж, апартамент

Нови думи СГРАДИ И МЕСТА

1. Свържете картинките с думите.

статуя, катедрала, дворец, фонтан, църква, джамия, университет, мост, община, поща, стадион, художествена галерия, библиотека, небостъргач

2. За кои думи от упражнение 1 са описанията?

1. Място, където има много книги.
2. Място, където има картини и скулптури.
3. Много висока сграда.
4. Съоръжение над река или път.
5. Място, където учат студенти.
6. Място, където работят кметът и градската администрация.
7. Място, където изпращаме и получаваме писма и пратки.
8. Място, където гледаме спортни събития.
9. Голяма и красива сграда, дом на крал или кралица.
10. Съоръжение, което пръска вода нагоре в паркове и градини.
11. Фигура на човек или животно от камък, метал, дърво или друг материал.
12. Голяма и важна християнска църква.
13. Сграда, в която християните се молят.
14. Сграда, в която мюсюлманите се молят.

4. Кои от тези места и сгради има във вашия град?

Четене ЛЮБИМО МЯСТО В ГРАДА

1. Какво виждате на илюстрациите?

2. Прочетете текстовете и ги свържете с илюстрациите.

1. **Соня**: Аз живея в град на морето и ходя често на плажа. Той е чудесно място, **където** се забавлявам, почивам с приятели и семейството. Плувам в морето, играя плажен волейбол, строя пясъчни замъци, събирам миди или просто лежа и се пека на слънце. Ходя там, **защото** морето ме успокоява и зарежда с енергия.

2. **Филип**: Моето любимо място в града е библиотеката. Обичам да ходя там сам или със съученици. В библиотеката е много тихо и приятно. Има много книги, списания и вестници. Има и компютърна зала, **където** търся информация в интернет. Библиотеката, в **която** обичам да ходя, има кът за четене с удобни дивани и столове.

3. **Мериам**: Любимото ми място в града е молът, **който** е голям и модерен. Обичам да ходя там със сестра ми или с братовчед ми. Има много магазини за дрехи, обувки и аксесоари. Ресторантите предлагат вкусни неща за ядене, като пица, бургери и сладолед. Има също кино и място за игри.

4. **Костадин**: Моето любимо място в града е стадионът. Обичам да ходя там с баща ми или с чичо ми. На него се провеждат спортни състезания и концерти. Има и огромен екран, на **който** показват играта отблизо, както и повторенията. На стадиона има ВИП зона, **където** може да видя известни личности.

5. **Ирина**: Любимото ми място в града е художествената галерия. Обичам да ходя там с майка ми или баба ми. Художествената галерия е интересно място за мен, **защото** там мога да видя красиви картини, рисунки и скулптури от цял свят. Има и творческа работилница, в **която** децата правят сувенири.

3. Отговорете на въпросите към текста.

1. Какво прави Соня на плажа?
2. Какво има в библиотеката, в която ходи Филип?
3. С кого Мериам ходи в мола?
4. Какво гледа Костадин на екрана на стадиона?
5. Защо Ирина харесва художествената галерия?

4. А кое е вашето любимо място?

Граматика ОТНОСИТЕЛНИ МЕСТОИМЕНЕНИЯ И СЪЮЗНИ ДУМИ

1. Попълнете липсващите думи от изреченията в текстовете на децата.

1. Плажът е чудесно място, _____ се забавлявам и почивам.
2. Ходя там, _____ морето ме успокоява и зарежда с енергия.
3. Има и компютърна зала, _____ търся информация в интернет.
4. Библиотеката, в _____ обичам да ходя, има удобен кът за четене.
5. Мое любимо място в града е молът, _____ е голям и модерен.
6. Има и огромен екран, на _____ показват играта отблизо.

7. На стадиона има ВИП зона, _____ може да видя известни личности.
8. Художествената галерия е интересна за мен, _____ там мога да видя красиви картини.
9. Има и творческа работилница, в _____ децата правят сувенири.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Опишете ваше любимо място, без да казвате името му, като довършите изреченията. Останалите трябва да го познаят.

Обичам да ходя там, защото _____.

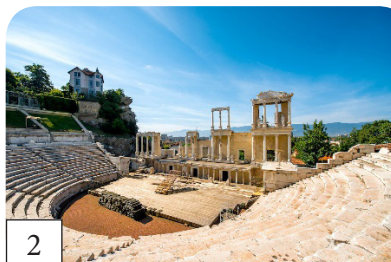
Това е място, в което мога да _____.

Това е място, където има _____.

Ходя там, когато имам нужда от / да _____.

Четене ГРАДОВЕ В БЪЛГАРИЯ

1. От кои градове са илюстрациите?

В България има много красиви градове и села. Селата са близо 5000 и повечето имат население под 200 души. Градовете са около 260, най-големите са с население над 100 000 души. Най-малкият град е Мелник, където живеят 165 души.

Това са едни от най-големи градове в България:

1. **София** е столицата на България и се намира в западната част на страната. Тя е най-големият град в България с население над 1 200 000 души. София е популярна с красивата си архитектура, музеи и паркове. Една от известните сгради в София е катедралата „Александър

Невски“, която се намира в центъра на града. Други забележителности са Националният дворец на културата (НДК), Природонаучният музей, Националният исторически музей и други.

2. Пловдив е вторият по големина град в България и е в централната част на страната. Населението му е близо 470 000 души. Пловдив е известен с древните си римски руини, например амфитеатъра, който е построен през втори век от новата ера. Той и до днес се използва за концерти и събития. В града има и много музеи и галерии, които представят българското изкуство и култура. Старият град на Пловдив е включен в списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО. Там има много красиви сгради. Особено интересен е Етнографският музей, който показва българската култура и традиции през вековете.

3. Варна е третият по големина град в България. Той е разположен на Черно море. Някои наричат града „морската столица на България“. Населението му е над 360 000 души. Градът е известен с красивите си плажове и курорти, както и с богатата си история. Една от най-известните забележителности във Варна са Римските терми, които са построени през втори век от новата ера. Близо до Варна е открито най-старото златно съкровище в света.

4. Русе е град в Североизточна България на брега на река Дунав. Населението му е над 147 000 души. В миналото го наричат „малката Виена“. Русе е известен с богатата история, култура и архитектура. Отскоро там има Еко музей с аквариум, в който може да видите рибите от река Дунав.

5. Велико Търново се намира в Централна България. Населението му е над 142 000 души. Той е столица на Втората българска държава. Построен е на три хълма с изглед към река Янтра и има много красиви къщи. Една от най-известните забележителности е крепостта Царевец.

2. Отговорете на въпросите.

1. Кой е най-големият град в България?
2. Кой е вторият по големина град в България?
3. Кой град се намира на река Дунав?
4. Кой град е „морска столица“ на България?
5. Къде се намира крепостта Царевец?

3. Отбележете на картата градовете от текстовете.

4. Кой други градове в България знаете? Къде се намират те на картата?

Граматика ЧИСЛИТЕЛНИ ИМЕНА

1. Попълнете липсващите числа от текста за градовете в България.

1. Градовете са около _____.
2. Селата са около _____.
3. Най-големите градове са с население над _____ души.
4. В най-малкия град живеят _____ души.
5. Столицата има население над _____ души.
6. Вторият по големина град има население близо _____ души.
7. В третия по големина град живеят над _____ души.
8. В Русе живеят _____ души.
9. Населението на Велико Търново е _____ души.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

2. Кажете колко души живеят в изброените градове по модела.

1. София е първият по големина град в България. Там живеят 1 280 334 души.
2. Пловдив е вторият _____.

1	София	1 280 334
2	Пловдив	469 806
3	Варна	362 876
4	Бургас	289 254
5	Стара Загора	207 954
6	Хасково	149 759
7	Плевен	148 692
8	Русе	147 603
9	Велико Търново	142 502

3. Потърсете информация за други градове и кажете колко души живеят там.

Слушане МОЯТ ГРАД МЕЧТА

1. Слушайте текста и отбележете думите за сгради и места, които чувате.

дворец	✓	църква	стадион
катедра		университети	художествена галерия
статуя		мост	библиотека
фонтани		училища	небостъргач
община		библиотека	музеи
театри		кина	ресторанти
море		плажове	детски градини

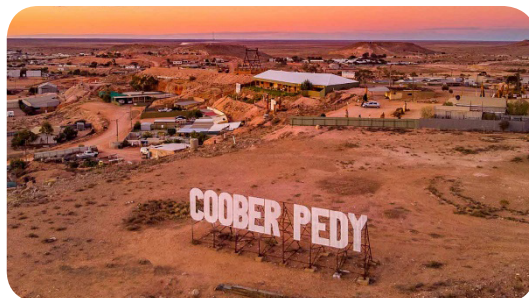
2. Харесва ли ви описаният град мечта? Има ли град, на който ви прилича?

Любопитно НЕОБИКНОВЕНИ ГРАДОВЕ

Венеция е град в Италия, който е построен върху вода. Той е известен с каналите си. Можете да пътувате из града с лодка или да ходите пеша. Във Венеция има много мостове, църкви и дворци. Всеки февруари градът привлича много гости с карнавала си. Венеция е прочут и със стъклото, маските и гондолите си. Можете да видите работата на стъklarите, да купите маска за карнавала или да се повозите на гондола. Това е романтичен и вълшебен град, който никога няма да забравите.

Кубер Педи е град в Австралия, който се намира под земята. Хората живеят в пещери или землянки, защото на повърхността е много горещо и сухо. Там има много мини за опали и музеи с фосили. Популярен е и с голф игрището си и кенгурата. Можете да играете голф през нощта със светещи топки и да видите подскачащи наоколо кенгура. Кубер Педи е странен и прекрасен град, който ще ви изненада.

Дубай е град в Обединените арабски емирства, който е много богат. Има много небостъргачи, търговски центрове и острови. Известен е със своя бизнес, туризъм, злато и лукс. Можете да видите острова Палм Джумейра, който е изкуствено създаден и оформен като палма. Обикновено туристите посещават пазара Голд Сук, който е един от най-големите пазари за злато в света. Може също да изберете да яздите камила в пустинята. Дубай е бляскав и екстравагантен град, който ще ви заслепи.

1. Знаете ли други интересни градове по света? Разкажете за тях.

Писане ЛЮБИМО МЯСТО В ГРАДА

1. Опишете ваше любимо място в града си. Защо го харесвате? С кого ходите там? Какво правите?

12. СРЕД ПРИРОДАТА

За мен

1. Какво е времето днес? Има ли _____ ?

- сняг
- слънце
- дъжд
- вятър
- облаци

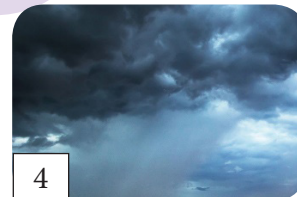
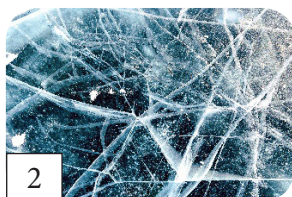
1. Отговорете на въпросите.

1. Кой е любимият ти сезон и защо?
2. Какво обичаш да правиш тогава?
3. Как изглежда градът ти през този сезон?

Нови думи ВРЕМЕ И КЛИМАТ

1. Свържете думите с картинките.

буря, гръмотевица, лед, мъгла

1. Свържете съществителните с наречията.

1. дъжд	___ ветровито
2. лед	___ слънчево
3. облаци	___ дъждовно
4. слънце	___ заледено
5. вятър	___ облачно
6. мъгла	___ мъгливо

2. Кой сезон в България е това?

1. Хладно е. Вали дъжд. Има мъгла. Облачно е.
2. Студено е. Вали сняг. Заледено е. Духа силен вятър.
3. Горещо е. Грее силно слънце.
4. Топло е, има слънце, често има бури и гръмотевици.

Слушане ПРОГНОЗАТА ЗА УТРЕ

1. Слушайте прогнозата и отговорете на въпросите.

1. За коя дата е прогнозата?
2. Какъв ще бъде вятърът?
3. Къде ще вали слаб дъжд?
4. Каква ще бъде температурата на морската вода?
5. Кога ще има валежи и бури с гръмотевици?
6. Какви ще останат температурите?

Граматика МИНАЛО ВРЕМЕ НА ГЛАГОЛА „СЪМ“

1. Прочетете текста и подчертайте минало време на глагола СЪМ.

Вчера времето беше студено, ветровито и дъждовно. Аз бях болен и бях вкъщи целия ден. Не беше приятно. Сестра ми беше на училище, а родителите ни бяха на работа. Най-после за вечеря в 19:00 часа всички бяхме заедно.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Отговорете на въпросите.

1. Къде беше вчера?
2. Къде беше миналия уикенд?
3. Къде беше миналата седмица?
4. Къде беше преди един месец?
5. Къде беше миналото лято?

Четене КАЛЕНДАР

1. Прочетете Диалог 1 по двойки.

Диалог 1

- Кой ден е днес?
- Сряда.
- А коя дата е днес?
- 22 октомври.
- А коя година е?
- 2023 година.

1. Прочетете датите.

А) 16.09	Б) 6.03	В) 4.02	Г) 18.10	Д) 2.11	Е) 16.08
Ж) 30.01	З) 12.06	И) 7.04	Й) 24.07	К) 5.05	Л) 31.12

2. Прочетете годините.

А) 1978	Б) 1986	В) 2002	Г) 2009	Д) 2020	Е) 1999

3. Прочетете Диалог 2 по двойки.

Диалог 2

- Кога си роден?
- Аз съм роден на 8 юли 2010 година. А ти?
- Родена съм на 15 септември 2012 година? Къде си роден?
- В Дамаск, а ти?
- Аз съм родена в София.

4. Работете по двойки, като използвате модела. Питайте и за други членове на семейството – родители, братя, сестри.

5. Отговорете на въпросите.

1. На коя дата децата в страната ти започват училище?
2. На коя дата свършват училище?

Слушане ДАТИ

1. Слушайте и попълнете празните места.

1. Екатерина е родена в Киев на **13** януари _____ година.
2. Михаил е роден в Бургас на _____ юли _____ година.
3. Мохамед и Али са родени в Багдад през месец _____ .
4. Ани и Роси са родени през _____ .

Нови думи ПОСОКИТЕ НА СВЕТА

1. Разгледайте картата и прочетете с кои страни граничи България.

България граничи с Румъния, Турция, Гърция, Сърбия, Северна Македония.

2. Поправете изреченията.

1. Румъния е на юг от България.

Румъния е на **север** от България.

2. Черно море е на запад от България.

3. Турция и Гърция са на север от България.

4. Сърбия и Северна Македония са на изток от България.

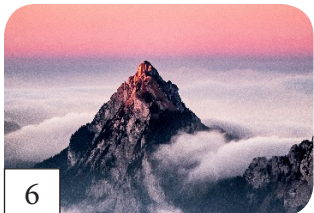
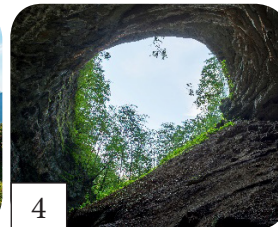
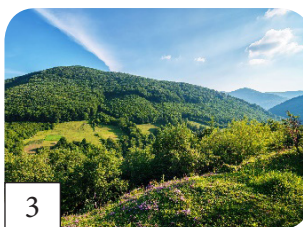
3. Нарисувайте картата на страната си. С кои страни граничи тя? Напишете ги.

Нови думи ПРИРОДА

1. Свържете думите с картинките.

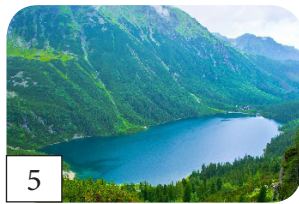
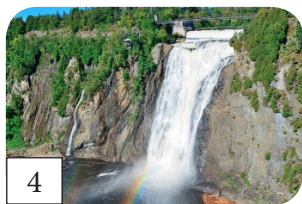
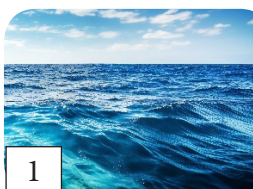
ЗЕМЯ

пещера, поле, долина, пустиня, планина, връх, гора, вулкан

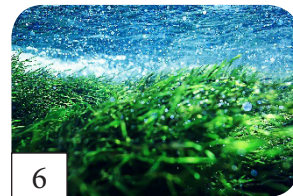
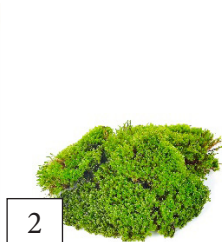
ВОДА

остров, море, океан, езеро, река, водопад

РАСТЕНИЯ

дърво, храст, трева, мъх, цветя, водорасли

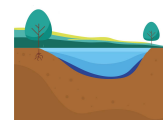

1. Намерете антонимите.

1. висок
2. широк
3. дълбок
4. голям
5. дълъг

- ___ плитък
- ___ къс
- ___ тесен
- ___ нисък
- ___ малък

2. Довършете изреченията с правилните форми на прилагателните.

1. Планината е _____. (висок)
2. Долината е _____. (широк)
3. Улиците са _____. (тесен)
4. Езерото е _____. (плитък)
5. Океанът е _____. (дълбок)
6. Пещерата е _____. (дълъг)
7. Храстите са _____. (нисък)
8. Реките са _____. (къс)
9. Пустинята е _____. (голям)
10. Дървото е _____. (малък)

3. Свържете прилагателните със съществителните.

1. висок	_____ дължина
2. широк	_____ големина
3. дълбок	_____ широчина
4. голям	_____ височина
5. дълъг	_____ дълбочина

4. Довършете изреченията по модела.

1. Река Нил е много дълга. **Дължината** на реката е 6650 километра.
2. Езерото Танганайка в Африка е много дълбоко. _____ му е 1470 метра.
3. Връх Еверест в Хималаите е много висок. _____ му е 8848 метра.
4. Плажът на Камчия е много широк. _____ му достига до 100 метра.

5. Отговорете на въпросите.

1. Какво означава според теб „природа“?
2. Обичаш ли да излизаш сред природата?
3. Колко често си навън и какво обичаш да правиш най-много?

Четене ПРИРОДАТА НА БЪЛГАРИЯ

1. Прочетете текста и подчертайте най-интересните факти според вас. Намерете карта с планините и реките, посочени в текста.

Природата на България е разнообразна. Има много планини, реки, езера, долини, равнини, пещери и водопади.

Черно море е източната граница на страната. Крайбрежието е дълго повече от 378 километра. През лятото морската вода е топла. Плажовете са с мек и ситен пясък, има много красиви скали и заливи. Най-големите морски градове са Варна и Бургас.

На територията на страната има 37 планини. Осем от планините са високи над 2000 метра.

Най-високата планина в България и на Балканския полуостров е Рила. Там се намира и най-високият връх. Казва се Мусала (2925 метра). От Рила извират най-големите реки в България – Искър, Марица и Места. Там има повече от 200 езера. Най-известните и посещавани езера са Седемте рилски езера. Най-ниското езеро е на височина 2100 метра, а най-високото – на 2500 метра.

Втората по височина планина е Пирин. Една голяма част от тази планина е национален парк. Има голямо разнообразие на растения и животни. Растенията са повече от 1300 вида. В Пирин, както и в Рила, има много езера и водопади.

В Южна България и Северна Гърция се намират Родопите. Те са по-ниски от Рила и Пирин. В Родопите е най-големият планински ски курорт в страната – Пампорово.

Най-дългата планина в страната е Стара планина (Балкана). Тя разделя България на две части – Северна и Южна България.

В планините има много резервати и национални паркове. Така ще запазим това богатство за следващите поколения.

1. Прочетете текста отново и отговорете на въпросите.

1. Коя е източната граница на България?
2. Как се казва най-високият връх и къде се намира?
3. На каква височина са Седемте рилски езера?
4. Колко вида растения има в Пирин?
5. Къде е най-големият планински курорт?
6. Коя е най-дългата планина?
7. Защо има много резервати и национални паркове в планините?

2. Отговорете на въпросите.

1. Разкажи за своята страна – има ли високи планини, дълбоки езера, дълги реки, морета и океани? Как се казват?
2. Има ли национални паркове? Разкажи за най-известния национален парк.

Любопитно ТЕМПЕРАТУРНИ РЕКОРДИ

Знаете ли къде се намират най-горещите места на земята?

- Най-високата температура, измерена в света, е в пустинята Лут в Иран (71°C).
- Други горещи места, които са начело на класацията, са Кебили в Тунис, Митриба в Кувейт, Данакил в Етиопия, Азизя в Либия.
- В Националния парк „Долината на смъртта“ в щата Калифорния (САЩ) също е измерена една от най-високите температури на планетата.

А къде е най-студеното място на земята?

Има места по света, където климатът е суров и слънцето не затопля земната повърхност. Температурите са много ниски. Най-студеното място в света е Антарктида. Там е измерена рекордно ниска температура (-98,6°C).

Писане СРЕД ПРИРОДАТА

1. Опишете любимото си място сред природата в България.

13. ЧЕСТИТ ПРАЗНИК!

За мен

1. Отговорете на въпросите. Използвайте някои от думите в списъка.

рожден ден, месец, година, торта, подарък, имен ден

1. Кога е рожденият ти ден?
2. Къде, как и с кого го празнуваш обикновено?
3. Какви подаръци получаваш?
4. Имаш ли имен ден? Празнуваш ли го?

Нови думи ПРАЗНИЦИ

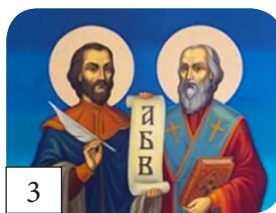
1. Напишете кога се празнуват тези празници в България.

1

2

3

4

5

6

7

1 март, 3 март, 1 януари, 8 март, март/април/май, 24 май, 25 декември

- Великден – март, април или май
- Баба Марта
- Ден на азбуката
- Ден на жената
- Коледа
- Нова година
- Национален празник на България

2. С кои празници са свързани тези символи? Намерете ги на снимките в упр. 1.

- боядисани яйца и козунак
- букет цветя

- Дядо Коледа
- Кирил и Методий
- мартеница
- фойерверки
- знамена

Четене ЛЮБИМИЯТ МИ ПРАЗНИК

1. Прочетете кои са любимите празници на Кристина, Алексей и Мохамед и отбележете с „Вярно“ или „Грешно“.

Кристина от България:

Най-много обичам Коледа и Бъдни вечер, защото има подаръци и коледна ваканция. Както винаги, миналата година **празнувахме** цялото семейство. На 24 декември сутринта сестра ми **се върна** от Германия, където е студентка, и с баща ми я **посрещнахме** на летището. Мама **започна** да готви рано, а аз и сестра ми ѝ **помогнахме**. До вечерта всичко беше готово – баница с късмети, питка с паричка, боб, сарми с ориз, пълнени чушки и ошав. Заедно **сервирахме** масата, после **седнахме** и **опитахме** от всичко. **Пожелахме** си здраве и радост и **се прегърнахме** и **целунахме**. **Прекарахме** чудесно – сестра ми ни **разказа** за Германия. След вечерята **питах** мама какъв подарък имам, но тя ми **каза**, че не знае, защото е от Дядо Коледа. **Легнах си**, но не **спях** добре, защото **исках** да видя подаръците си. Сутринта **станах** много рано и те вече бяха под елхата. Бях много щастлива!

1. За Коледа учениците са във ваканция.
2. Децата получават подаръци на 24 декември.
3. Подаръците са под коледната елха.

Алексей от Украйна:

Любимият ми празник е Великден. Миналата година за пръв път **видях** как празнуват в България. Интересно е, че имаме много общи неща – козунак (на украински – паска) и боядисани яйца (писанки на украински). Миналата година цялото семейство първо **вечеряхме** и после тръгнахме към църквата. **Вървахме** бързо. Радвам се, че не **закъсняхме** и **успяхме** да стигнем навреме. След полунощ всички **обикаляха** около църквата със запалени свещи в ръка. Беше много красиво и вълнуващо! На връщане **разговаряхме** за празниците и традициите в различните страни.

1. Козунакът прилича на паска.
2. В България и Украйна боядисват яйца за Великден.
3. В полунощ хората носят цветя в ръцете и обикалят църквата.

Мохамед от Сирия:

Любимият ми празник е Рамадан Байрам. В някои региони на България също го празнуват. Миналата година бяхме тук и както обикновено, **поканихме** роднините на вечеря

– ифтар. Мама и сестра ми **приготвиха** традиционните ястия – супи, салати, месо и разбира се, сладки. **Почерпихме** и съседите – те много харесват арабски десерти, както повечето българи. **Обадихме** се на роднините в Сирия и ги **поздравихме** с празника. **Направих** снимки и клипове и им ги **изпратих**. **Получих** много снимки и клипове и от тях. Следващия ден не **забравих** да почерпя съучениците и учителите си. **Благодарих** им за помощта и подкрепата. Всички обичат празниците!

1. В България не празнуват Рамадан Байрам.
2. Традиционната вечеря на Рамадан Байрам се казва ифтар.
3. Българите обичат арабски десерти.

2. Работете по групи. Питайте и отговаряйте.

1. Кои са най-големите празници в страната ти?
2. Кой е любимият ти празник? Защо?
3. Кой е любимият ти български празник?
4. Какви интересни празници от други страни знаеш?

Граматика МИНАЛО СВЪРШЕНО ВРЕМЕ 1

1. Намерете изреченията в текстовете за празниците и попълнете липсващите окончания – АХ, ЯХ или ИХ.

1. Легн__ си, но не сп__ много добре, защото иск__ да видя подаръците си. (Кристина)
2. Миналата година за пръв път вид __ как празнуват в България. (Алексей)
3. Направ__ снимки и клипове и им ги изпрат__ . (Мохамед)

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

1. Отговорете на въпросите.

1. Кои от тези празници празнуваш – Коледа, Великден, Рамадан Байрам?
2. Къде и как празнува миналата година?

Слушане НОВА ГОДИНА

1. Слушайте разговора на Надя и Петър и попълнете информацията в таблицата за тях, за себе си и за някой съученик.

	Надя	Петър	Аз	—
Къде посрещна Нова година?				
С кого беше?				
Какво правихте?				
Какви подаръци получи?				

2. Къде искате да празнувате следващата Нова година?

Любопитно ИНТЕРЕСНИ БЪЛГАРСКИ ПРАЗНИЦИ

1. Прочетете за имените дни, Баба Марта и Деня на азбуката и отговорете на въпросите.

ИМЕН ДЕН

В България освен рождени дни хората празнуват и имени дни. Почти всеки ден някой има имен ден, но най-големите и важните са Йордановден, Ивановден, Гергьовден, Никулден, Тодоровден, Петровден, Димитровден, Лазаровден и Цветница. На всяка от датите празнуват хората с това име, но и други. Например на Ивановден празнуват Иван, Йоан, Калоян, Янислав, Ивана, Жана, Ина и др.

Най-популярните мъжки имена в България са Георги, Иван или Димитър. Най-често срещаното женско име е Мария.

Един от най-хубавите празници е Цветница. Това е неделята преди Великден. Тогава празнуват всички с имена на цветя и растения – Цветелина, Цветан, Камелия, Роза, Лилия, Маргарита, Виолета, Жасмина, Здравка и други.

1. Кои са най-популярните имена за мъже и жени в страната ти?
2. Кои български имена харесваш най-много?
3. Имаш ли любимо цвете? Кое е то?

БАБА МАРТА

Баба Марта е един от най-хубавите и интересни български празници. Празнува се всяка година на 1 март и с него се отбелязва началото на пролетта. На този ден всички в България подаряват мартеници на роднини, приятели, съученици и колеги.

Традиционната мартеница се закача на дрехата и е бяла фигура на мъж и червена фигура на жена, направени от вълнен конец. Мъжът

се казва Пижо, а жената – Пенда. В някои региони на страната слагат и други цветове – синьо, зелено, жълто. Сега вече продават много различни модели мартеници – като гривна, гердан, значка, дори мартеници с анимационни герои за децата.

Има интересна приказка за Баба Марта и нейните единадесет братя – месеците на годината. В нея се разказва, че времето през март е много променливо, защото зависи от настроението на Баба Марта – когато тя е весела, времето е хубаво, а когато е сърдита – става лошо.

1. Как се казват братята на Баба Марта?
2. Имаш ли мартеници?
3. Има ли празник за началото на пролетта в страната ти?

ДЕН НА АЗБУКАТА

24 май е Денят на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност или Денят на азбуката. В този ден българите показват благодарността си към двамата братя св.св. Кирил и Методий – създатели на глаголицата – първата славянска азбука.

Кирил и Методий създават глаголицата между 855 и 862 година и превеждат много религиозни книги от гръцки на български. Глаголицата има повече от 40 букви и е по-сложна от кирилицата, която има 30 букви. По-късно учениците на Кирил и Методий идват в България и създават кирилицата. Азбуката се казва „кирилица“ в чест на учителя им – Кирил. От 2007 година кирилицата е третата официална азбука в Европейския съюз след латиницата и гръцката азбука.

24 май е много специален ден за всички българи, особено за учениците, студентите, учителите, преподавателите и хората на културата.

1. На коя азбука пишат в страната ти? Колко букви има?
2. Колко официални азбуки има в Европейския съюз?
3. Напиши името си на глаголица.

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	И	Й
К	Л	М	Н	О	П	Р	С	Т	У
Ф	Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ъ	Ь	Ю	Я

Писане РОЖДЕН ДЕН

1. Прочетете за рождения ден на Христо.

Христо:

Здравей! Аз съм Христо и съм роден на 8 март. Тогава мама, баба и сестра ми празнуват Деня на жената, а аз – рождения си ден. Баща ми им купува красиви букети, а аз получавам хубав подарък.

Тази година празнувах в мола. Поканих най-добрите си приятели от училището и квартала и първо гледахме филм в киното. После отидохме в парти центъра и играхме забавни игри. Смяхме се много. Почерпихме със сандвичи и пица. Разбира се, имаше и торта. Всички пяха „Честит рожден ден“ и ми подариха много подаръци. Имаше музика и танцувахме. Беше много забавно!

А ти? Как празнува последния си рожден ден?

2. Напишете къде и как празнувахте последния ви рожден ден.

14. НА ПЪТ

За мен

1. Обичаш ли да пътуваш? През кой сезон предпочиташ да пътуваш, и защо?
2. С какъв транспорт предпочиташ да пътуваш, и защо?
3. Какъв обществен транспорт знаеш?
4. Как отиваш на училище? Трябва ли да сменяш превозните средства?
5. За колко време стигаш от къщи до училището?
6. Какъв транспорт използват учениците в страната ти най-много?

Слушане ЗА МЕН Е УДОВОЛСТВИЕ ДА ПЪТУВАМ

1. Слушайте текста и изберете верните отговори.

1. Семейството на Дара пътува _____ из България.
а) рядко б) често в) понякога
2. Семейството пътува с _____.
а) влак б) кола в) автобус
3. Последният уикенд те бяха в _____.
а) Бургас б) Русе в) Банско
4. Те бяха _____.
а) при приятели б) в къща за гости в) в хотел
5. Времето беше _____.
а) дъждовно б) облачно в) слънчево
6. Те купиха _____.
а) плодове б) сувенири в) сладолед
7. Следващия уикенд ще отидат _____.
а) на море б) на планина в) на гости

Четене КЪДЕ БЯХТЕ МИНАЛИЯ УИКЕНД?

1. Прочетете текста и подчертайте всички глаголи в минало време.

Нели, 14 години

Миналия уикенд аз и семейството ми бяхме в София. Ние живеем в град Русе, а в София живее леля ми. Няколко пъти през годината ходим при нея и винаги е забавно. Тръгнахме в

петък следобед. Пътувахме с автобус и пристигнахме късно вечерта. Русе е много далече от София. Бяхме уморени и гладни. Взехме такси до апартамента на леля, вечеряхме бързо и веднага си легнахме. Събота беше прекрасен ден. Отидохме в Борисовата градина и се разходяхме около три часа. Играхме федербал. Харесвам този парк – има много различни видове дървета, птици и цветя. След разходката обядвахме на ресторант и ядохме вкусна храна. После отидохме в музея „Земята и хората“. Аз и брат ми колекционираме минерали и това беше много интересно за нас. Прибрахме се около 17:00 часа. Вечерта дойдоха на гости две приятелки на леля и донесоха подаръци за мен и брат ми. В неделя спахме до късно, леля направи палачинки за закуска. Ядохме от тях, пихме чай и тръгнахме за Русе. Беше чудесен уикенд!

Валя, 15 години

Миналата събота аз и сестра ми отидохме на Витоша. Времето беше хладно, затова облякох якето си. Обух най-удобните си маратонки. Сестра ми взе раницата си. Качихме се на метрото, сляхохме на последната спирка и преди да вземем автобуса за планината, влязохме в мола до метрото. Оттам купихме вода и храна. В автобуса за Витоша имаше много хора и стояхме прави. Пристигнахме за 40 минути и нашата разходка започна от Златните мостове. Това е едно от любимите ми места на Витоша. Както винаги, беше толкова красиво! Срещнахме много хора. Останахме няколко часа и се върнахме доволни.

В неделя бяхم вкъщи, четох книга и писах домашните си за училище. Следобед излязох в парка с приятели. Беше хубав уикенд!

2. Отговорете с „Вярно“ или „Грешно“.

1. Миналия уикенд Нели и семейството ѝ бяха в София на гости при леля ѝ.
2. Те пътуваха със самолет.
3. В събота отидоха на кино.
4. Те ядоха вкусна храна в парка.
5. Прибраха се около 17:00 часа.
6. Валя и сестра ѝ отидоха на Витоша в събота.
7. Тя облече пуловер и обу маратонки.
8. Те влязоха в мола и купиха шапки и слънчеви очила.
9. В неделя Валя чете интересна книга.
10. Следобед излезе с приятели.

Граматика МИНАЛО СВЪРШЕНО ВРЕМЕ

1. Попълнете липсващите окончания на глаголите в изреченията от текста. Ако имате нужда, проверете ги в текста.

1. Вз ___ такси до апартамента на леля.
2. Отид ___ в Борисовата градина.
3. Яд ___ вкусна храна.
4. Вечерта дойд ___ на гости две приятелки на леля и донес ___ подаръци за мен и брат ми.
5. Обляк ___ якето си и об ___ най-удобните си маратонки.
6. Сляз ___ на последната спирка на метрото.
7. Вляз ___ в мола до метрото.
8. Чет ___ интересна книга и следобед изляз ___ в парка с приятели.

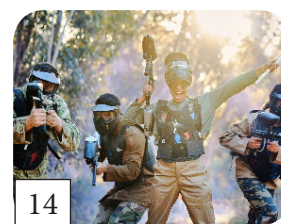
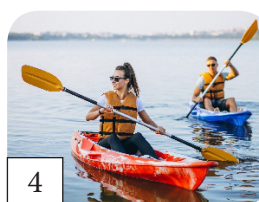
ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ – в Приложението

2. Разкажете какво правихте миналия уикенд.

Нови думи ПРИКЛЮЧЕНИЯ

1. Какво означава за вас „приключение“?
2. Свържете картинките с думите и фразите.

5
полет с балон, конна езда, гмуркане, каяк, рафтинг, водни ски, пейнтбол, картинг, катерене на стена, планинско колоездене, кулинарна работилница, къмпинг, плаване, пускане на хвърчило

3. Кое от тези занимания харесвате и защо?

4. Кое от тези занимания според вас е _____?

- опасно
- трудно
- интересно
- скучно
- вълнуващо

Четене ПРИКЛЮЧЕНИЕ СРЕД ПРИРОДАТА

1. Прочетете текста. Довършете изреченията.

Казвам се Стела, на 15 години съм. Обичам приключенията сред природата. През лятото често ходим на къмпинг с татко и сестра ми. За съжаление, мама не иска да идва с нас, защото не обича да спи на палатка.

Миналия уикенд тримата отидохме на къмпинг в планината. Преди това приготвихме всичко, което беше нужно – храна, вода, дрехи. Взехме също хамака и два фенера. Пътуването до планината беше много приятно, спряхме на едно красиво място, за да направим снимки и да починем малко. Намерихме чудесно място за палатката. Вечеряхме, после играхме

настолни игри. Нощта беше топла, гледахме звездите и луната. Рано сутринта се събудихме от песента на птиците. Видяхме две сърни, те бяха много близо до палатката ни. Сестра ми прекара много време на хамака и чете едно списание, а аз и татко се разхождахме. Набрахме гъби. Върнахме се много весели. Беше чудесен уикенд.

Искам скоро да отидем пак на къмпинг. Татко мечтае да купи каравана, тогава и мама ще идва с нас и ще е прекрасно.

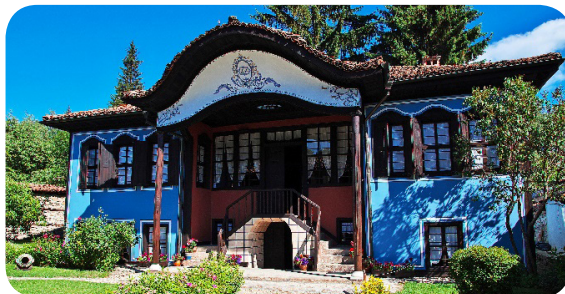
1. Стела обича приключенията _____.
2. Миналия уикенд те приготвиха всичко, което е нужно – _____, взеха също _____.
3. Те спряха на едно място, за да _____.
4. Нощта беше топла, те _____.
5. Сутринта се събудиха от _____.
6. Стела и баща ѝ _____ гъби.
7. Бащата на Стела _____ каравана.

2. Отговорете на въпросите.

1. Каква почивка предпочиташ – по-активна или по-спокойна? Защо?
2. Къде обикновено ходи на почивка семейството ти?
3. Какво правите по време на почивката?
4. Къде обикновено ходят на почивка хората в страната ти?

Любопитно 100 НАЦИОНАЛНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТА

„Опознай България – 100 национални туристически обекта“ е българско туристическо движение. То е създадено през 1966 година. В тези 100 обекта са включени най-интересните природни феномени в страната – пещери, езера, върхове и водопади. Също така в списъка са исторически места и сгради, културни и археологически паметници от цялата страна. Всеки, който посети тези обекти, ако иска, може да има печат в специална книжка. Когато събере 25 печата, получава бронзова значка, за 50 обекта – сребърна, а за 100 обекта – златна.

Един от най-интересните градове, в който ще получите няколко печата, е Копривщица. Това е живописен град, който е архитектурно-исторически резерват. Има много забележителности и прекрасна природа. Разположен е в сърцето на Средна гора, на 108 километра от столицата. Почти всяка къща в града е музей.

Очарователните морски градове Созопол и Несебър, които са близо до Бургас, са също в списъка. Те имат дълга и интересна история, привличат със специфичната си атмосфера. В град Балчик, близо до морската столица Варна, се намира голяма и красива ботаническа градина, която е също част от обектите.

Това туристическо движение е чудесен начин за българите и чужденците да опознаят забележителната природа, история и култура на България.

1. Кой са най-посещаваните места в страната ти? Разкажи за едно от тях.

Писане ПОСЛЕДНОТО МИ ПЪТУВАНЕ

1. Напишете за последното си пътуване, като отговорите на въпросите.

1. Кога, къде и как пътува?
2. С кого беше?
3. Кога тръгна?
4. Какво видя?
5. Кого срещна?
6. Какво яде и пи?
7. Кога се върна?

15. ВАКАНЦИЯ, ЗДРАВЕЙ!

За мен

1. Отговорете на въпросите. Използвайте някои от думите в списъците.

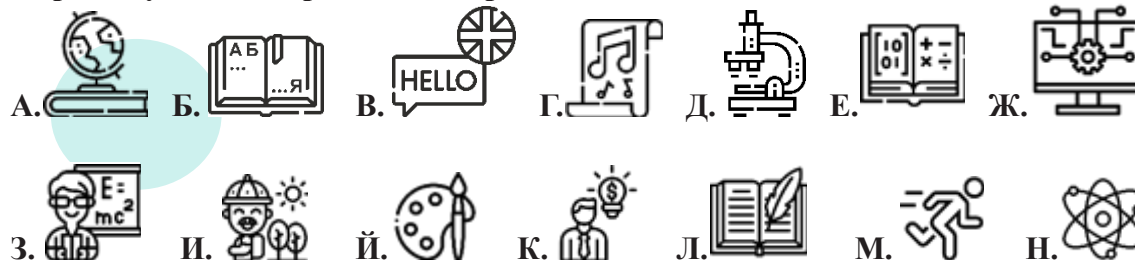
български език и литература, чужд език, изобразително изкуство, компютърно моделиране, математика, музика, технологии и предприемачество, час на класа, физическо възпитание и спорт, човекът и обществото, човекът и природата

гума, книга, линия, молив, острилка, тетрадка, учебник, химикалка

1. Кой от предметите от началното училище имаш и сега?
2. Какъв чужд език учиш?
3. Колко часа имаш всеки ден?
4. Имаш ли много домашни?
5. Ходиш ли на занималня?
6. Какво имаш в раницата?

Нови думи и фрази УЧЕБНИ ПРЕДМЕТИ

1. Свържете учебните предмети с картинките.

1. Български език и литература
2. Математика
3. Компютърно моделиране и информационни технологии
4. История и цивилизация
5. География и икономика
6. Човекът и природата
7. Чужд език
8. Музика
9. Изобразително изкуство
10. Технологии и предприемачество
11. Физическо възпитание и спорт

12. Биология и здравно образование
13. Химия и опазване на околната среда
14. Физика и астрономия

2. Отговорете на въпросите.

1. Кой от тези предмети учиш? А кои не?
2. Кой предмети са най-трудни за теб?
3. А кои – най-лесни?
4. Кой са любимите ти предмети?

Четене ЛЮБИМИТЕ МИ ПРЕДМЕТИ

1. Прочетете отговорите на въпроса „Кой е любимият ти предмет в училище и защо?“ и отговорете на въпросите.

Калин: Любимият ми предмет е човекът и природата. Обичам да уча за света около нас – от **наблюдаване** на растенията до **откриване** на тайните на Вселената. Харесва ми да правя експерименти и да разбирам как е устроен светът! Науката е като **търсене** на съкровище. Когато порасна, искам да стана лекар или еколог.

Николета: Обожавам предмета изобразително изкуство. Независимо дали става дума за **рисуване**, или **изработване** на неща, мога да използвам въображението си. Толкова е забавно да изразявам себе си чрез изкуството. Не знам каква ще стана, когато порасна – може би художник или архитект, а защо не и графичен дизайнер. Така хобито ми ще се превърне в професия.

Андрей: Обичам часовете по физическо възпитание. Страхотно е, защото мога да се движа и да бъда активен. **Спортуването**, състезанията и работата в екип ме карат да се чувствам силен и здрав. А тренировките след училище са чудесен начин за **намиране** на нови приятели. Още не знам какъв искам да стана, когато порасна, но съм сигурен, че винаги ще бъда активен и ще спортувам.

Виктория: Започнах да уча български език, когато дойдох в България. Хубавото е, че има много общи думи с украинския и **разбирането** на текстовете е лесно. Обожавам литературата и **четенето** – да живееш в различни светове чрез книгите, е невероятно. Вече чета свободно на български и английски и дори се опитвам да пиша кратки разкази и стихове.

1. Кой е любимият предмет на всяко от децата?
2. Какъв иска да стане Калин, когато порасне?
3. Кой иска хобито му да се превърна в професия?
4. Какво ще прави Иван, когато порасне?
5. Какво пише Виктория?

2. Прочетете отговорите на въпроса „Кои предмети са трудни според вас?“ и отбележете „Вярно“ или „Грешно“.

Калин: Запаметяването на всички тези дати, събития и имена от миналото е много трудно. Знам, че историята е важна, но понякога ми се струва, че никога няма да успея да запомня всичко. От друга страна, много ми е интересно да гледам исторически и документални филми.

Николета: Математиката не е лесна за мен. Числата, уравненията и решаването на задачи са като пъзел, който е трудно да подреда. Аз обаче уча упорито, защото се готвя за изпита след 7. клас.

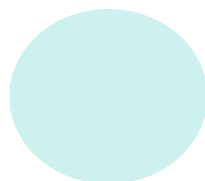
Андрей: Ученето на граматическите правила в часовете по английски ми се струва много трудно. Нямам проблем със запомнянето на нови думи и с говоренето, но писането и граматическите упражнения са истинско предизвикателство.

Виктория: Изучаването на различни държави, столици и карти по география и икономика понякога може да бъде доста трудно. Предпочитам да уча за тях в романите – много по-интересно и увлекателно е, защото ангажира не само ума, но и емоциите.

1. Калин не мисли, че историята е важна.	_____
2. Николета учи упорито по математика.	_____
3. Андрей има проблем с говоренето на английски.	_____
4. Виктория предпочита да учи за различните страни, като чете романи.	_____

3. Отговорете на въпросите.

1. Кой е любимият ти предмет? Защо?
2. Кой предмет е най-труден за теб? Защо?

Нови думи ОТГЛАГОЛНИ СЪЩЕСТВИТЕЛНИ

1. Намерете в текстовете и напишете отглаголните съществителни към тези глаголи.

1. наблюдавам	_____	9. чета	_____
2. откривам	_____	10. запаметявам	_____
3. търся	_____	11. решавам	_____
4. рисувам	_____	12. уча	_____
5. изработвам	_____	13. запомням	_____
6. спортувам	_____	14. говоря	_____
7. намирам	_____	15. пиша	_____
8. разбирам	_____	16. изучавам	_____

2. Отговорете на въпросите.

1. Кое е най-трудно в българския – говоренето, писането, слушането или четенето?
2. Кое е по-лесно – запаметяването на нови думи или граматиката?
3. Кое е по-забавно – рисуването или пеенето?

Слушане В КАКВО УЧИЛИЩЕ ИСКАМ ДА УЧА?

1. Слушайте за какво училище мечтае Стефан, и отбележете в какъв ред говори за тези неща.

___ Вдъхновяващи учители	___ Модерни технологии
___ Здравословна храна	___ Приятелство и подкрепа
___ Индивидуален подход	___ Хубава атмосфера
___ Красиви класни стаи	___ Творчески ателиета
___ Много екскурзии	___ Учене на открито

2. Кои три неща от упр. 1 са най-важни за вас?

Четене УЧИЛИЩНИ ЕКСКУРЗИИ И ВАКАНЦИИ

1. Прочетете текста на Мая и отговорете на въпросите.

Зелено училище:

В момента съм на зелено училище в Боровец с класа. Чудесно е – **обичам да пътувам** с приятелите си. Разбира се, **трябва да учим**, но часовете са сред природата и е много забавно и интересно. Следобед **можем да плуваме или да играем** навън. Вечер **предпочитаме да танцуваме или да гледаме** филми. Липсва ми семейството, но **искам да останем** още тук.

Бяло училище:

Миналата година през зимата бяхме на бяло училище в Пампорово. Имаше много сняг, но беше слънчево и приятно. Сутрин **трябваше да учим и да работим** по проекти, но следобед бяхме свободни и **не трябваше да пишем** домашни. Аз **се научих да карам** ски. **Опитах се да карам** и сноуборд, но все още не съм много добра. Вечер бях много уморена и **предпочитах да си лягам** рано.

Синьо училище:

През лятото с класа ще ходим на училище в курорта „Албена“. Няма да имаме уроци, а само интересни занимания и игри на открито. **Ще можем да плуваме и да се забавляваме** на плажа. **Няма да е нужно да ставаме** рано и **да бързаме** за училище. Чакам го с нетърпение.

1. Къде е зеленото училище на Мая?
2. Какво правят сутрин, следобед и вечер?
3. Къде беше бялото училище?
4. Кога бяха свободни?
5. Къде ще ходи Мая през лятото?
6. Ще учи ли там?

Граматика СЪСТАВНО ГЛАГОЛНО СКАЗУЕМО

1. Попълнете липсващите глаголи от текста за Мая.

1. _____ да пътувам с приятелите си.
2. Следобед _____ да плуваме или да играем навън.
3. Аз _____ да карам ски.
4. _____ да карам и сноуборд.
5. _____ да плуваме и да се забавляваме на плажа.
6. _____ да ставаме рано и да бързаме за училище.

ГРАМАТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ ➔ в Приложението

2. Отговорете на въпросите.

1. Какво можеш да правиш добре?
2. Какво предпочиташ да правиш през уикенда?
3. Какво не обичаше да правиш като малък?
4. Какво започна да правиш тази година?
5. Какво няма да е нужно да правиш през ваканцията?
6. Какво ще можеш да правиш, когато пораснеш?

Любопитно УЧИЛИЩАТА ПО СВЕТА

Финландия: Във Финландия учениците често учат чрез игра, почти нямат домашни работи и учебният ден е кратък. Въпреки това финландските ученици постигат отлични резултати на международните тестове.

Южна Корея: В Южна Корея изискванията към учениците са много високи. Учебните дни са дълги, но децата често посещават и допълнителни курсове, за да постигнат отлични резултати. Много ученици използват таблети или лаптопи вместо традиционните учебници.

Швейцария: В Швейцария има четири официални езика – немски, френски, италиански и романш. Учениците учат на майчиния си език, но също така изучават поне още един от официалните езици.

Исландия: В началните училища в Исландия няма домашна работа. Вместо това учениците прекарват повече време в игри и извънкласни дейности.

Саудитска Арабия: В Саудитска Арабия момчетата и момичетата обикновено учат в отделни класни стаи и училища.

Австралия: Учебната година в Австралия има четири срока и всеки срок продължава около 10 седмици. Така има няколко по-кратки почивки през годината вместо дълга лятна ваканция.

Япония: В много японски училища учениците и учителите събуват обувките си, преди да влязат в сградата, и вътре носят чехли. Също така в японските училища учениците сами чистят класните стаи, коридорите и тоалетните.

САЩ: В САЩ учениците не са в постоянни паралелки. За различните предмети се групират по нива и интереси. Някои райони в Съединените щати експериментират с четиридневна учебна седмица, но учебният ден продължава по-дълго.

Великобритания: Във Великобритания децата тръгват на училище на 5 години, а в Северна Ирландия – още на 4 години.

Непал: Поради липса на учители и ресурси в някои училища в селските райони на Непал един учител преподава едновременно на всички класове в една класна стая.

Бангладеш: В някои райони на Бангладеш училищата са в лодки, което позволява уроците да продължават дори през сезона на мусоните, когато голяма част от сушата е под вода.

Индия: В някои части на Индия, където децата от малки работят на полето, има мобилни училища. Тези училища пътуват до различни места, за да могат всички деца да учат.

1. В коя от тези страни искате да бъдете ученици? Защо?

Писане УЧИЛИЩЕТО НА МЕЧТИТЕ МИ

1. Опишете училището на мечтите си.

ЗАПИСИ

Урок 1

Казвам се Катя и това е семейното ми дърво. Майка ми е от София, а баща ми е от Пловдив. Той се казва Виктор и семейството му живее в Пловдив. Аз ходя там доста често. Когато съм в Пловдив, живея при баба Христина и дядо Димитър, чичо Мартин, леля Калина и двете ми братовчедки, Яна и Рая.

Майка ми се казва Лора. Сестра ѝ, Ралица, е омъжена за Филип и те имат две малки деца – син на име Румен и дъщеря, която се казва Даниела. Те живеят във Велико Търново, защото чичо Филип е оттам.

Баба ми се казва Стефка и е родена в Бургас, а дядо ми Тодор е от Варна, но сега живеят в София. Прадядо ми Иван и прабаба ми Ана живеят в Бургас. Ходя там през лятната ваканция за един месец.

Имам чудесно семейство!

Урок 2

Тенисът е един от най-популярните спортове в света. Играят и момичета, и момчета. Играем тенис през цялата година, на открито и закрито. Най-добрият български тенисист се казва Григор Димитров. Той е роден на 16 май 1991 година в Хасково. През 2017 година става номер три в света.

Много момичета тренират художествена гимнастика. Те изпълняват сложни упражнения под музикален съпровод. Школата на България е популярна в цял свят. Най-известните гимнастички наричаме „златните момичета“. Те имат много златни медали от световни и европейски състезания. Ансамбълът на България е шампион от Олимпиадата в Токио през 2020 година.

Урок 3

Андрей: Обичам да слушам рап и джаз. Често слушаме джаз вкъщи. Родителите ми и големият ми брат харесват този стил.

Маргарита: Наистина ли? Аз не харесвам много джаз. Предпочитам рок и хип-хоп. Не обичам опера, но родителите ми обожават операта.

Андрей: Да, възрастните харесват класическа музика, но не е много популярна сред тийнейджърите.

Маргарита: Зависи. Сестра ми свири на цигулка в оркестър и на китара в една група. Тя обича и класическа музика, и рок.

Андрей: О, кога групата има концерт?

Маргарита: Следващия месец. Можем да отидем заедно.

Андрей: Супер. А ти можеш ли да свириш на цигулка?

Маргарита: Не, много е трудно.

Андрей: А кой музикален инструмент харесваш най-много?

Маргарита: Обичам да свиря на електрическа китара и на синтезатор. А ти?

Андрей: Обичам много да свиря на саксофон и пиано.

Маргарита: А барабани?

Андрей: О, не, мразя барабаните – много са шумни.

Урок 4

Кремена:

Обичам всички цветове, но най-много обичам синьо, зелено и лилаво. Имам много дрехи в тези цветове – панталони, пуловери, блузи, клинове, якета, чорапи, шалове. Не обичам шарени дрехи. Повечето от моите дрехи са едноцветни.

Мартин:

Обичам черния цвят – имам черни дънки, ризи, тениски, анцузи, маратонки, джапанки. Нося и очила – те също са черни. Имам и бели дрехи и обувки – тениски и маратонки. Не обичам жълто, оранжево и червено. Мисля, че тези цветове са само за момичета.

Ина:

Много обичам розовия цвят. Имам розови рокли, поли, жилетки, шорти, шапки, ръкавици, даже и розови маратонки, сандали и кецове. Палтото ми също е тъмнорозово. Мама казва, че приличам на кукла Барби. Не обичам кафяво и сиво. Имам кафяви и сиви обувки и ботуши, но не и дрехи. Мисля, че тези цветове са за големите.

Урок 5

Казвам се Рая. На 14 години съм. Всяка сутрин от понеделник до петък се събуждам в 6:00 часа. Използвам алармата на телефона. Ставам в 6:15. Отивам в банята, мия се и се обличам. След това закусвам с родителите ми в 7:00. Обикновено мама приготвя закуска за всички. Тя става много рано. Излизам от къщи около 7:45 и отивам на училище. Понякога вземам автобус, понякога ходя пеша. Училището не е далеч от къщата ни. Пристигам в 8:15, първият час започва в 8:30.

Урок 6

Казвам се Илияна. Живея до голям пазар и супермаркет. Често пазарувам с майка ми. От пазара купуваме пресни плодове, зеленчуци, също мед и ядки и много подправки. В нашето семейство обичаме различни неща. Аз не обичам банани и киви, но баща ми много обича точно тези плодове. Той не обича праскови, а аз много обичам. Сестра ми яде всички плодове, а брат ми яде само череши и грозде.

От зеленчуците не ям броколи и зеле, а мама – патладжан. Всички обичаме домати, краставици, тиквички и чушки.

От супермаркета най-често вземаме яйца, кисело и прясно мляко, пилешко месо и риба,

защото всеки петък вечеряме риба на скара. По-рядко купуваме свинско месо, грах и леща. За десерт всички харесваме торта, сладолед или плодова салата. До нашия апартамент има една сладкарница. Казва се „Роза“ и там правят страхотни торти.

Урок 7

Запис 1

Зоя, 13 години:

Когато ходя на сладкарница с приятели, обикновено пия фреш и ям парче шоколадова торта. Най-често се срещаме в сладкарница „Малина“. Там всичко е много вкусно и мястото е много приятно.

Елена, 12 години:

Когато нямам време за закуска вкъщи, купувам баничка или кроасан от пекарната до училището. Там продават много вкусни закуски. Има богат избор на сладки и солени неща и много видове сок. Обикновено обядвам и вечерям вкъщи. Обичам домашната храна.

Митко, 11 години:

Аз спортувам активно, ходя на плуване и тенис. До тенис корта продават пица на парче. Вкусна е и често взимам различни видове пица. Най-много обичам пица с гъби.

Силвия, 14 години:

Всяка събота родителите ми, аз и голямата ми сестра обядваме на ресторант. Предпочитаме да ходим на различни места и да опитваме нови ястия. Понякога през седмицата поръчваме пица за вкъщи, но обикновено мама и татко готвят. Татко приготвя закуските и вечерите през уикенда. Той готви много добре.

Запис 2

ШОПСКА САЛАТА

Продукти:

Два домата

Две печени чушки

Една краставица

Една малка глава лук

Сирене – 150 – 200 грама

Магданоз

Сол – на вкус

Зехтин – 1-2 супени лъжици

Салатата е за 3 – 4 порции

Запис 3

Приготвяне:

1. Нарежете домати, краставицата, печените чушки и лука.
2. Сложете зехтина и сол на вкус.
3. Разбъркайте всичко добре.
4. Отгоре добавете сиренето и магданоза.

Приятен апетит!

Урок 8

Запис 1

Здравейте! Аз съм Калин и искам да разкажа за най-добрия си приятел. Той е мой съученик и се казва Алекс. Приятели сме от първия ми ден в училище. Най-много обичам чувството му за хумор. Имаме наши шеги, които само ние разбираме. Той е забавен и много се смеем.

Обичаме да прекарваме времето си заедно. Спортуваме в училищния двор, разхождаме се в парка, слушаме музика. Гледаме забавни видеоклипове и филми. Харесваме комедии и приключенски филми. Играем заедно различни игри – компютърни и настолни. Понякога е трудно да изберем какъв филм да гледаме или каква игра да играем, но се редуваме да избираме.

И двамата обичаме пица и бургери.

В училище си помагаме да учим, за да разберем материала. Понякога работим заедно по общи проекти.

Аз съм голям късметлия, че имам такъв чудесен съученик и приятел.

Запис 2

Аз съм Дора. С приятелката ми Албена трябва да купим заедно подарък за една съученичка. Албена иска да купим тениска, а аз – книга. Какво да правим?

Казвам се Деян. Съученикът ми Васил е много забавен и умен, но понякога е малко мързелив и често не си пише домашните по математика. Какво да направя?

Аз съм Стефан. Най-добрият ми приятел Даниел винаги иска да играем на телефона, а аз предпочитам да играем футбол навън.

Урок 9

Запис 1

- Как си, Борис? Изглеждаш зле. Какво те боли?
- Много ме боли кракът.
- О, виждам! Мисля, че трябва да отидеш в болница.

Запис 2

- Мамо, много съм притеснена.
- Защо?
- Утре имам състезание по волейбол и не се чувствам добре. Боли ме главата.
- А стомахът боли ли те?
- Не.
- Мисля, че трябва да си легнеш сега. Сутринта ще си по-добре. Знаеш, че не трябва да гледаш телевизия или да си на компютъра до късно. Затова те боли главата.

Запис 3

- Добър ден, доктор Стоилова!
- Здравей, Христо! Какъв е проблемът?
- Имам хрема, боли ме гърлото и се чувствам много уморен.
- А имаш ли температура?
- Не, нямам.
- Имаш настинка. Трябва да пиеш много течности – вода, топъл чай, домашна лимонада. Също е важно да се храниш с пресни плодове и зеленчуци.
- А може ли да спортувам?
- Не, трябва да почиваш.
- А лекарства?
- Няма нужда.

Урок 10

Водещ: Животът в бъдеще ще бъде много по-различен от сега. Може би хората ще живеят на други планети, а може и да се срещнат с извънземни същества. Представете си, че правите капсула на времето с ежедневни предмети. Какво ще поставите в нея, за да помогнете на хората от бъдещето, например след 100 години, да си представят живота ни сега? Вярно?

Вяра: Ще поставя компютърна мишка, защото не мисля, че след 100 години ще я използват.

Водещ: А ти, Михаил?

Михаил: Аз ще поставя дистанционно, защото според мен всичко ще се контролира с глас.

Водещ: Кремена?

Кремена: Мисля, че в бъдещето в кината няма да използват 3D очила, а по-модерни технологии, затова ще ги оставя в капсулата.

Водещ: Васил, а ти?

Васил: Ще оставя вестник от днес. Вече почти никой не ги чете на хартия. Вкъщи – само дядо ми. От него хората след 100 години ще научат много неща за живота днес.

Водещ: Чудесна идея!

Урок 11

Моят град мечта е на морето и близо до него има планина. През лятото може да се къпете в морето, а през зимата – да карате ски в планината. Градът е пълен с дървета, цветя, красиви сгради и забележителности. Има голям дворец с градини и фонтани, както и небостъргач с панорамна гледка към града. В художествената галерия може да се видят картини от цял свят, а библиотеката е с милиони книги. Музеите представят историята на града. Има много театри, а в кината се прожектират най-новите филми. На огромния стадион може да гледате любимите си отбори и музикални групи. Ресторантите предлагат вкусна храна от цял свят. Но това, което най-много харесвам в моя град мечта, е природата. Морето е чисто, плажовете – безкрайни.

Моят град мечта е пълен с живот и има по нещо за всеки. Детски градини, в които децата играят, училища и университети, в които учениците и студентите учат. Това е място, където хората живеят в хармония с природата. В този град всеки е добре дошъл, без значение кой е и откъде идва. Надявам се някой ден да живея в такъв град.

Урок 12

Запис 1

Утре, 4 август, времето ще е слънчево. Ще има лек вятър и малко облаци. Следобед във високите части на планините ще вали слаб дъжд. Максималните температури за деня ще са между 28 и 33 градуса. По морето ще бъде около 29 градуса. Морската вода ще е по-хладна от нормалното за този сезон – около 23 градуса. Морето ще е спокойно, без големи вълни. Следващите дни очакваме валежи и бури с гръмотевици. Ще вали в цялата страна, но температуриите ще останат високи. Лято е!

Запис 2

1. Екатерина е родена в Киев на **13** януари, **2012** година.
2. Михаил е роден в Бургас на **12** юли **2019** година.
3. Мохамед и Али са родени в Багдад през месец август.
4. Ани и Роси са родени през есента.

Урок 13

Надя: Петър, ти къде посрещна тази Нова година? Вкъщи ли беше?

Петър: Не, бях навън, на площада в центъра.

Надя: О, супер! С кого беше?

Петър: С родителите си. А ти къде я посрещна?

Надя: Аз бях вкъщи с родителите си, брат ми, баба и дядо.

Петър: Какво правихте?

Надя: Гледахме телевизия, както обикновено. А вие?

Петър: Пяхме и танцувахме. На площада имаше концерт.

Надя: Чудесно! Искам и аз да отида на площада следващата година. А какви подаръци получи?

Петър: Дрехи и таблет. А ти?

Надя: Книги и нов смартфон.

Урок 14

За мен е удоволствие да пътувам

Аз съм Дара, ученичка съм в 7. клас. Моето семейство често пътува из България. Когато времето е хубаво, почти всеки уикенд ходим някъде с колата. Това е идеалната почивка за нас – виждаме нови места, срещаме интересни хора, ядем различна храна. За мен това е най-лесният начин да уча историята и географията на България. Винаги преди пътуване четем за местата, които ще посетим. Последният уикенд бяхме в Банско. Градът е много красив и е известен зимен курорт. Планината над града се казва Пирин. Бяхме в къща за гости в центъра на града. Времето беше слънчево, но не много горещо. Разхождахме се из стария град. Бях много впечатлена от архитектурата на къщите. Опитахме страхотна храна и купихме красиви сувенири. Прекарахме чудесно. Следващият уикенд ще отидем на гости на една приятелка на мама. Тя живее в едно село близо до София и има много домашни животни. Нямам търпение да ги видя. Много обичам животните. Искам да имам котка, но според мама това не е добра идея, защото ние често пътуваме, а някой трябва да се грижи за котката. Може би баба и дядо ще се съгласят. Ще говоря с тях. Надявам се да кажат „да“.

Урок 15

Ето какво е училището на мечтите ми.

1. Красиви класни стаи: в училището на моите мечти класните стаи са цветни и красиви. В коридорите има удобни кресла и къртаве за четене, но също и много цветя, за които се грижим. Има и басейн за часовете по физическо възпитание.

2. Модерни технологии: във всички стаи има интерактивни дъски и учениците имат таблети. Те ни помагат да учим по забавен и лесен начин. Учебните приложения, виртуалните екскурзии и образователните игри са важна част от нашите уроци.

3. Учене на открито: имаме голяма градина, където учим за природата. Там провеждаме часове по природни науки – засаждаме дървета и дори поддържаеме зеленчукова градина. Да учим за околната среда на практика е невероятно!

4. Вдъхновяващи учители: в училището на моите мечти учителите са като супергерои. Те са не само знаещи, но и мили и усмихнати. Подкрепят ни и ни помагат да станем по-добри ученици.

5. Творчески ателиета: изкуството е начин да разкажеш на другите за себе си. В училището на мечтите ми има ателиета за изкуство, музикална зала с инструменти, както и сцена за театрални пиеси.

6. Приятелство и подкрепа: всички в училището са дружелюбни и мили. Няма тормоз и всички ученици се подкрепят. Учим за различни култури и страни и всеки се чувства добре.

7. Много екскурзии: често ходим на посещения в музеи, галерии, в Зоологическата градина, както и на екскурзии. Така изследваме реалния свят, защото ученето не е само в класната стая.

8. Индивидуален подход: в училището на моите мечти се вземат предвид силните страни и интересите на всеки ученик. Имаме възможност да избираме някои от предметите или проектите според интересите си.

9. Здравословна храна: в столовата се сервира вкусна и здравословна храна. Пресни плодове, зеленчуци и разнообразни ястия ни дават енергия за целия ден.

10. Хубава атмосфера: в училището на моите мечти смеят, любопитството и щастието изпълват въздуха. Ученето не е задължение, а приключение, в което участваме всеки ден.

ГРАМАТИКА

Урок 1

ПРИТЕЖАТЕЛНИ МЕСТОИМЕННИЯ – ПЪЛНИ ФОРМИ

		Мъжки род	Женски род	Среден род	Множествено число
аз	ми	мой	моя	мое	мои
ти	ти	твой	твоя	твое	твои
той	му	негов	негова	негово	негови
тя	й	неин	нейна	нейно	нейни
то	му	негов	негова	негово	негови
ние	ни	наш	наша	наше	наши
вие	ви	ваш	ваша	ваше	ваши
те	им	техен	тяхна	тяхно	техни

		Мъжки род	Женски род	Среден род	Множествено число
аз	ми	моят	моята	моего	моите
ти	ти	твоят	твоята	твоего	твоите
той	му	неговият	неговата	неговото	неговите
тя	й	нейният	нейната	нейното	нейните
то	му	неговият	неговата	неговото	неговите
ние	ни	нашият	нашата	нашего	нашите
вие	ви	вашият	вашата	вашето	вашите
те	им	техният	тяхната	тяхното	техните

1. Трансформирайте фразите по модела.

1. моята майка – майка ми
2. твоят баща – баща ____
3. неговата сестра – сестра ____
4. нейният брат – брат ____
5. неговите родители – родителите ____
6. нашите братовчеди – братовчедите ____
7. вашето бебе – бебето ____
8. техните деца – децата ____

2. Трансформирайте фразите по модела.

1. семейството ми – моето семейство
2. леля ти – _____ леля
3. пралядо му – _____ пралядо
4. баба ѝ – _____ баба
5. дядо му – _____ дядо
6. леля ни – _____ леля
7. чичо ви – _____ чичо
8. детето им – _____ дете

3. Довършете изреченията с пълните форми на притежателните местоимения.

1. Аз имам брат, а ти имаш сестра. _____ брат се казва Калин, а _____ сестра се казва Виолета.
2. Той има леля, а тя има чичо. _____ леля живее в Благоевград, а _____ чичо живее във Видин.
3. То има майка и баща. _____ майка е фризьорка, а _____ баща е готвач.
4. Ние имаме братовчеди, а вие имате племенници. _____ братовчеди са ученици, а _____ племенници са студенти.
5. Те имат голямо семейство. _____ семейство е весело.

Урок 2

Граматика 1 – НАРЕЧИЯ ЗА ЧЕСТОТА

Винаги отивам там с голямо желание.

Обикновено играя баскетбол.

Често тренирам сноуборд.

Понякога играя с момчетата в класа.

Рядко играя волейбол.

Никога не е скучно на тренировка.

Внимание! **никога не**
Никога не карам колело в снега.

1. Попълнете наречията за честота на правилните места.

0%					100%
никога					

2. Попълнете празните места с наречията за честота в изреченията за Виктор.

	П	В	С	Ч	П	С	Н
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
		✓		✓		✓	
	✓		✓		✓		✓
							
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
						✓	

1. Виктор **винаги** кара колело.
2. ___ играе футбол.
3. ___ играе волейбол.
4. ___ кара ски.
5. ___ играе компютърни игри.
6. ___ танцува.

Граматика 2 – МОДАЛНИ ГЛАГОЛИ С НЕСВЪРШЕН ВИД НА ОСНОВНИЯ ГЛАГОЛ

ОБИЧАМ ДА
ХАРЕСВАМ ДА
ПРЕДПОЧИТАМ ДА
МРАЗЯ ДА

+ несвършен вид на основния глагол

(+)			
аз	обичам	да	спортувам
ти	обичаш		спортуваш
той / тя / то	обича		спортува
ние	обичаме		спортуваме
вие	обичате		спортувате
те	обичат		спортуват

(-)				
аз	не	обичам	да	спортувам
ти		обичаш		спортуваш
той / тя / то		обича		спортува
ние		обичаме		спортуваме
вие		обичате		спортувате
те		обичат		спортуват

(?)				
аз	ли	обичам	да	спортувам
ти		обичаш		спортуваш
той / тя / то		обича		спортува
ние		обичаме		спортуваме
вие		обичате		спортувате
те		обичат		спортуват

1. Поставете правилната форма на глагола на празните места по модела.

1. Предпочитаме да **правим** упражнения. (правя)
2. Харесвам да _____ с топка. (играя)
3. Предпочитате да _____. (танцувам)
4. Мразят да _____. (губя)
5. Не обича да _____. (тичам)
6. Обичаш ли да _____ футбол? (гледам)

2. Поставете правилната форма на глагола на празните места.

1. **Харесва** да кара колело. (харесвам)
2. ____ да гледаш спорт по телевизията. (предпочитам)
3. ____ да плувам в морето. (обичам)
4. ____ да играем навън. (предпочитам)
5. ____ да плувате в студена вода. (мразя)
6. ____ да тренират. (обичате)

Урок 3

Граматика 1 – СВЪРШЕН И НЕСВЪРШЕН ВИД НА ГЛАГОЛА

1. Напишете несвършения вид на глаголите.

Несвършен вид – МНОГО ПЪТИ / СЕГА	Свършен вид – ЕДИН ПЪТ	Несвършен вид – МНОГО ПЪТИ / СЕГА	Свършен вид – ЕДИН ПЪТ
вземам, -аш	взема, -еш видя, -иш вляза, влезеш върна се, -еш дам, дадеш забравя, -иш закъснея, -еш започна, -еш затворя, -иш дойда, -еш изляза, излезеш кажа, -еш купя, -иш легна, -еш обуя, -еш огладнея, -еш		отворя, -иш отида, -еш платя, -иш помогна, -еш пристигна, -еш разбера, -еш свърша, -иш спра, -еш стана, -еш съблека, съблечеш събуя, -еш събудя, -иш тръгна, -еш успея, -еш чуя, -еш

Граматика 2 – МОДАЛНИ ГЛАГОЛИ СЪС СВЪРШЕН И НЕСВЪРШЕН ВИД
НА ОСНОВНИЯ ГЛАГОЛ

ЕДИН ПЪТ		
Искам да Мога да Трябва да Мечтая да Планирам да	+ ГЛАГОЛ ОТ СВЪРШЕН ВИД	сега, днес, утре в понеделник, сряда

МНОГО ПЪТИ		
Искам да Мога да Трябва да Мечтая да Планирам да	+ ГЛАГОЛ ОТ НЕСВЪРШЕН ВИД	всеки ден, всяка седмица, всеки месец винаги, често, обикновено

Внимание!

Искам да **отида** на кино. (аз – аз)

Искам да **отидеш** до магазина. (аз – ти)

Искам да **отиде** в супера. (аз – той / тя / то)

Искам да **отидем** на концерт. (аз – ние)

Искам да **отидете** в парка. (аз – вие)

Искам да **отидат** на училище. (аз – те)

1. Изберете правилната форма на глагола.

1. Всеки ден трябва да **тръгвам** / **тръгна** за училище в 7:00 часа.
2. Днес трябва да **купувам** / **купя** хляб.
3. Винаги искам да **помагам** / **помогна** на приятелите.
4. В понеделник искам да **идвам** / **дойда** на мача.
5. Всяка събота мога да **си лягам** / **си легна** след 23:00.
6. Утре мога да **ставам** / **стана** рано.
7. Често мечтая да **излизам** / **изляза** по-често с приятели.
8. Сега мечтая да **отивам** / **отида** на море.
9. Днес планирам да **свършвам** / **свърша** домашните преди 17:00 часа.
10. Във вторник планирам да **започвам** / **започна** нова книга.

Урок 4

Граматика 1 – ФРАЗИ С ПРИЛАГАТЕЛНО И КРАТКО ПРИТЕЖАТЕЛНО МЕСТОИМЕНИЕ

Мъжки род

Аз имам нов пуловер.

Пуловер**ът ми** е зелен.

Нов**ият ми** пуловер е зелен.

Женски род

Имам нова тениска.

Тениска**та ми** е бяла.

Нова**та ми** тениска е бяла.

Среден род

Имам ново яке.

Як**ето ми** е синьо.

Ново**то ми** яке е синьо.

Множествено число

Имам нови маратонки.

Маратонк**ите ми** са черни.

Нов**ите ми** маратонки са черни.

1. Работете по модела.

1. Аз имам жълт шал.
2. Ти имаш лилаво палто.
3. Той има оранжеви шорти.
4. Тя има червена пола.
5. То има розови чорапи.
6. Ние имаме сиви дънки.
7. Вие имате кафяви сандали.
8. Те имат шарени шапки.

Шал**ът ми** е жълт.

2. Трансформирайте изреченията от упр. 1 по модела, като добавите прилагателното НОВ.

1. Нов**ият ми** шал е жълт.
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

Граматика 2 – ВЪЗВРАТНИ ГЛАГОЛИ

казвам – казвам **се** – казвам **си**
 мия – мия **се** – мия **си**
 обличам – обличам **се** – обличам **си**
 обувам – обувам **се** – обувам **си**
 реша – реша **се** – реша **си**
 събличам – събличам **се** – събличам **си**
 събувам – събувам **се** – събувам **си**

Мия чашата.
 Мия **се**.
 Мия **си** ръцете.

гледам – гледам **се**
 събуждам – събуждам **се**
 връщам – връщам **се**
 преобличам – преобличам **се**
 вълнувам – вълнувам **се**
 притеснявам – притеснявам **се**
 радвам – радвам **се**
 чувствам – чувствам **се**

Аз **се** мия. = Мия **се**.
 Аз **си** мия ръцете. = Мия **си** ръцете.

лягам – лягам **си**
 помня – спомням **си**

1. Добавете СЕ, където е нужно.

- Децата гледат ___ телевизия.
Често ___ гледам в огледалото.
- Винаги ___ казвам „Благодаря“.
Казвам ___ Валя.
- Майката ___ облича бебето.
Сутрин ___ обличам за училище.
- Бащата ___ събужда децата.
Обикновено ___ събуждам в 7:00.
- Винаги ___ връщам книгите в библиотеката.
Рядко ___ връщам вкъщи след 18:00.

2. Довършете изреченията със СЕ или СИ.

- Децата ___ мият в банята.
- Децата ___ мият ръцете.
- Милен ___ облича и ___ обува бързо.
- Милен ___ облича палтото и ___ обува ботушите.
- Вечер ___ събувам обувките и ___ събличам дрехите.
- Вечер ___ събувам и ___ събличам.
- Мариана ___ реше.

8. Мариана ____ реше косата.
9. В колко часа ____ лягаш през уикенда?
10. Петър не може да ____ спомни телефонния му номер.
11. Много ____ радвам, че си тук.
12. Вълнуваме ____ за рождения ден.
13. Притесняваш ли ____ за теста?

3. Трансформирайте изреченията по модела.

1. Аз се казвам Татяна.
2. Те се обуват в коридора.
3. Ние се преобличаме след училище.
4. Той се чувства добре.
5. Вие си събличате палтата.

Казвам се Татяна.

Урок 5

Граматика 1 – БЪДЕЩЕ ВРЕМЕ

	(+)	(-)	(?)
аз	ще ходя	няма да ходя	ще ходя ли
ти	ще ходиш	няма да ходиш	ще ходиш ли
той / тя / то	ще ходи	няма да ходи	ще ходи ли
ние	ще ходим	няма да ходим	ще ходим ли
вие	ще ходите	няма да ходите	ще ходите ли
те	ще ходят	няма да ходят	ще ходят ли

	(+)	(-)	(?)
аз	ще бъда	няма да бъда	ще бъда ли
ти	ще бъдеш	няма да бъдеш	ще бъдеш ли
той / тя / то	ще бъде	няма да бъде	ще бъде ли
ние	ще бъдем	няма да бъдем	ще бъдем ли
вие	ще бъдете	няма да бъдете	ще бъдете ли
те	ще бъдат	няма да бъдат	ще бъдат ли

	(+)	(-)
аз	ще съм	няма да съм
ти	ще си	няма да си
той / тя / то	ще е	няма да е
ние	ще сме	няма да сме
вие	ще сте	няма да сте
те	ще са	няма да са

Маркери за бъдеще време:

Утре ще пътувам за Варна.
 Довечера (тази вечер) ще ям мусака.
 Следващия месец ще карам ски на Витоша.
 Следващата седмица ще бъда на море.
 Следващото лято ще ходя на лятна занималня.
 Следващите седмици ще са дъждовни.
 След малко ще обядвам.

1. Трансформирайте изреченията в отрицателни.

- Утре Мишо ще вечеря на ресторант. Утре Мишо **няма да вечеря** на ресторант.
- Довечера ние ще слушаме музика. ____
- Следващият месец Веси ще ходя на курс по латинотанци. ____
- Следващата седмица те ще имат контролно по математика. ____
- Следващото лято ще бъда на море в Гърция. ____
- Следващите дни ще са много горещи. ____

2. Свържете въпросите с отговорите.

1. Кога ще ходиш на кино?	___ С кола.
2. Къде ще пазаруват през уикенда?	<u>1</u> Утре.
3. Какво ще ядем за обяд?	___ Не, няма да пие.
4. Как ще пътувате?	___ В мола.
5. Саня ще пие ли кока-кола?	___ Да, ще свири.
6. Валентин ще свири ли на китара?	___ Сандвич и салата.

3. Задайте въпроси, като следвате модела.

1. – Ще ядеш ли торта с малини?
– Да, ще ям торта с малини.
2. _____
– Не, няма да пия фанта.
3. _____
– Да, ще ходим на концерт.
4. _____
– Не, няма да пътуват до Франция.
5. _____
– Да, ще готвим за вечеря.
6. _____
– Да, той ще говори по телефона.
7. _____
– Да, Диана ще работи през лятото.

4. Поставете глагола СЪМ в правилната положителна форма в бъдеще време.

1. Тя ще е / ще бъде в мола.
2. Аз _____ на тренировка.
3. Ние _____ в кафето.
4. Те _____ навън.
5. Ти _____ на гости.
6. Той _____ вкъщи.
7. Вие _____ на разходка.

5. Направете същото упражнение, но в отрицателна форма.

1. Тя няма да е / няма да бъде в мола.
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

Граматика 2 – БЪДЕЩЕ ВРЕМЕ С ГЛАГОЛИ ОТ СВЪРШЕН ВИД

		Сегашно време	Бъдеще време	Сегашно време	Бъдеще време	Сегашно време	Бъдеще време
той / тя / то	аз	ставам	ще стана	отивам	ще отида	идвам	ще дойда
	ти	ставаш	ще станеш	отиваш	ще отидеш	идваш	ще дойдеш
	та	става	ще стане	отива	ще отиде	идва	ще дойде
	ние	ставаме	ще станем	отиваме	ще отидем	идваме	ще дойдем
	вие	ставате	ще станете	отивате	ще отидете	идвате	ще дойдете
	те	стават	ще станат	отиват	ще отидат	идват	ще дойдат
		Сегашно време	Бъдеще време	Сегашно време	Бъдеще време		
той / тя / то	аз	влизам	ще вляза	излизам	ще изляза		
	ти	влизаш	ще влезеш	излизаш	ще излезеш		
	та	влиза	ще влезе	излиза	ще излезе		
	ние	влизаме	ще влезем	излизаме	ще излезем		
	вие	влизате	ще влезете	излизате	ще излезете		
	те	влизат	ще влязат	излизат	ще излязат		

(+) ще стана	(-) няма да стана
---------------------	--------------------------

1. Поставете правилната положителна форма на глаголите в бъдеще време.

1. Сега аз ще купя плодове. (купя)
2. Тя _____ на курс по пиано. (отида)
3. Той _____ в 5:00 часа. (дойда)
4. Вие _____ салата и пържени картофи. (поръчам)
5. Те _____ навреме. (пристигна)
6. Ти _____ с Дилиана. (върна се)
7. Ние _____ пред магазина. (срещна се)
8. Аз _____ утре. (замина)
9. Тя _____ лаптопа. (взема)
10. Те _____ новата къща. (видя)
11. Ние _____ в час след 5 минути. (вляза)
12. Тя _____ за срещата. (забравя)
13. Вие _____ в 12:00 часа. (започна)
14. Аптеката _____ след половин час. (затворя)
15. Той _____ на всички. (кажа)
16. Те _____ сметката. (платя)
17. Ти _____ с Детелина. (тръгна)
18. Аз _____ късно. (легна си)
19. Те _____ на учениците. (помогна)

1. Сега аз **няма** да **купя** плодове.

[illegible]

2. Направете същото упражнение, като поставите глаголите в отрицателна форма.

Граматика 3 – СРАВНЕНИЕ НА СЕГАШНО И БЪДЕЩЕ ВРЕМЕ ЗА ЕДИН И МНОГО ПЪТИ

Сегашно време
Всеки ден отивам на училище.
Всяка сутрин купувам минерална вода.
Всяка вечер вземам душ.

Бъдеще време – един път
Утре ще отида на училище.
Утре сутринта ще купя минерална вода.
Утре вечерта ще взема душ.

Бъдеще време – много пъти
Всеки ден ще отивам на училище.
Всяка сутрин ще купувам минерална вода
Всяка вечер ще вземам душ.

1. Трансформирайте изреченията по модела.

- Утре ще стана рано.
Следващите месеци **ще ставам** рано.
- Утре ще купим баничка за закуска.
Следващата седмица _____ банички за закуска.
- Утре ще отидат с метрото до училище.
Всеки ден _____ до училище.
- Утре вие ще започнете училище в 8:00 часа.
Всеки ден _____ училище в 8:00 часа.
- В петък той ще свърши тренировка в 18:00 часа.
Всеки петък _____ тренировка в 18:00 часа.
- В неделя ще дойдем в парка.
Всяка неделя _____ в парка.

Урок 6

Граматика 1 – ОТРИЦАТЕЛНИ МЕСТОИМЕНЕНИЯ

	м.р.	ж.р.	ср.р	мн.ч
за лица и предмети	никой	някоя	никое	някои
за признаци	никакъв	никаква	никакво	никакви
за количество	николко			

1. Изберете подходящото отрицателно местоимение.

1. Колко лева имаш? _____
2. Кой идва? _____ не идва.
3. Коя рокля искаш да купиш? _____, не харесвам тези рокли.
4. Не ям _____ сладки плодове.
5. _____ дете не иска да е без родители.
6. Какъв чипс купуваш? _____, чипсът не е здравословна храна.
7. Каква химикалка имаш? _____, имам молив.

Граматика 2 – НЕОПРЕДЕЛИТЕЛНИ МЕСТОИМЕНЕНИЯ

	м.р.	ж.р.	ср.р	мн.ч
за лица и предмети	някой	някоя	някое	някои
за признаци	някакъв	някаква	някакво	някакви
за количество	няколко			

2. Изберете подходящото неопределително местоимение.

1. ____ отваря вратата .
2. На масата има ____ банана.
3. ____ хора пият много кафе.
4. Имам нужда от ____ чанта за пазар.
5. Вземи тази счупена бутилка от площадката! ____ дете може да падне върху стъклата.
6. Ще взема ____ ядки. Вкъщи няма никакви.
7. Ще поръчам ____ сок, може би фреш портокал.
8. Трябва да купя ____ яке за зимата.

3. Работете по модела. Заместете отрицателните местоимения с неопределителни.

1. Георги не иска **никакъв** сок.
2. Симона не иска **никаква** торта.
3. Ана не иска **никакво** какао.
4. Младен не иска **никакви** бонбони.
5. Ивана не иска **нищо** за ядене.
6. **Никой** не идва.
7. Не харесвам **някоя** площадка.
8. Не познавам **никое** дете от групата.

- Иван иска _____ сок.
 Анелия иска _____ торта.
 Петър иска _____ какао.
 Соня иска _____ бонбони.
 Ива иска _____ за ядене.
 _____ идва.
 Хайде да отидем на _____ площадка.
 А ти познаваш ли _____ дете?

Урок 7

Граматика – ПОВЕЛИТЕЛНО НАКЛОНЕНИЕ

гледам	Гледай! Гледайте!	Не гледай! Не гледайте!
слушам	Слушай! Слушайте!	Не слушай! Не слушайте
работя	Работи! Работете!	Не работи! Не работете!
уча	Учи! Учете!	Не учи! Не учете!

купувам	Купувай! Купувайте!	Не купувай! Не купувайте!
купя	Купи! Купете!	
давам	Давай! Давайте!	Не давай! Не давайте!
дам	Дай! Дайте!	

Внимание!

съм	Бъди! Бъдете!	Не бъди! Не бъдете!
ям	Яж! Яжте!	Не яж! Не яжте!

влизам	Влизай! Влизайте!	Не влизай! Не влизайте
вляза	Влез! Влезте!	
излизам	Излизай! Излизайте!	Не излизай! Не излизайте!
изляза	Излез! Излезте!	
отивам	Отивай! Отивайте!	Не отивай! Не отивайте!
отида	Иди! Идете!	
виждам	Виж! Вижте!	
вида		
чувам	Чуй! Чуйте!	
чуя		

1. Работете по модела.

1. Трябва да четеш повече.
2. Трябва да пишеш на български.
3. Трябва да говориш на български.
4. Трябва да мислиш за уроците.
5. Трябва да обядваш редовно.
6. Не трябва да пазаруваш.
7. Не трябва да готвиш много мазна храна.
8. Не трябва да правиш това.
9. Не трябва да пътуваш без билет.
10. Не трябва да ядеш много сладко.

Чети повече!

2. Направете изречения по модела.

1. Стани! Станете!
2. Влез! Влезте!
3. Кажи! Кажете!
4. Дай! Дайте!
5. Плати! Платете!
6. Спри! Спрете!
7. Тръгни! Тръгнете!
8. Помогни! Помогнете!
9. Отвори! Отворете!
10. Иди! Идете!
11. Ела! Елате!

Не ставай! Не ставайте!

Урок 8

Граматика 1 – КРАТКО ВЪЗВРАТНО ПРИТЕЖАТЕЛНО МЕСТОИМЕНИЕ „СИ“

Това е кучето ми . Аз разхождам кучето си .	Това са сандвичите ни . Ние ядем сандвичите си .
Това е майка ти . Ти помагаш на майка си .	Това са съседите ви . Вие помагате на съседите си .
Това е баща му . Той говори с баща си .	Това са приятелите им . Те гледат приятелите си .
Това е учителката й . Тя слуша учителката си .	
Това е колелото му . То кара колелото си .	

1. Довършете изреченията по модела.

- Васил има бърз компютър. Често играе на компютъра **си**.
- Деца имат добър учител. Те харесват ____.
- Ема и Йоана имат баба и дядо на село. Те обичат ____ и ____.
- Светла има сестра в Холандия. Тя говори по телефона със ____.
- Йоан има нови маратонки. Той обува ____.
- Аз имам хубав нов телефон. Аз харесвам ____.

2. Изберете правилната дума.

- Борис има нов скейтборд. Той кара скейтборда **му** / **си**.
- Георги има хубаво колело. Рада кара колелото **му** / **си**.
- Ръцете ми са чисти. Мия ръцете **си** / **ми**.
- Мила има малка сестра. Мила целува сестра **й** / **си**.
- Ани има дълга коса. Майката на Ани мие косата **си** / **й**.
- Ти имаш голяма стая. Ние играем в стаята **ти** / **си**.
- Съседите ни имат модерна къща. Ние харесваме къщата **им** / **си**.
- Бабата на Ася живее в Германия. Тя често говори с баба **й** / **си**.
- Вие имате млада учителка. Аз харесвам учителката **ви** / **си**.
- Те имат много задачи по математика. Решават задачите **си** / **им**.

Граматика 2 – КРАТКИ ВИНИТЕЛНИ ФОРМИ НА ЛИЧНИТЕ МЕСТОИМЕНИЯ

аз	ме
ти	те
той	го
тя	я
то	го
ние	ни
вие	ви
те	ги

Ето ме .	Няма ме .
Ето те .	Няма те .
Ето го .	Няма го .
Ето я .	Няма я .
Ето го .	Няма го .
Ето ни .	Няма ни .
Ето ви .	Няма ви .
Ето ги .	Няма ги .

Соня вижда **Георги**.
Тя **го** вижда. = Вижда **го**.

Георги вижда **Соня**.
Той **я** вижда. = Вижда **я**.

1. Отговорете положително по модела.

2. Къде е столът ?	Ето го.
3. Къде е детето?	_____
4. Къде е химикалката?	_____
5. Къде са чантите?	_____

1. Отговорете отрицателно по модела.

1. Къде е учителката ?	Няма я.
2. Къде е момичето?	_____
3. Къде е сандвичът?	_____
4. Къде са приятелите ти?	_____

2. Поставете правилните форми на местоименията.

1. Искam играчката. Искam ____ .
2. Обичам морето. Обичам ____ .
3. Целувам бебето. Целувам ____ .
4. Разхождам кучето. Разхождам ____ .
5. Гледам филма. Гледам ____ .
6. Слушам музика. Слушам ____ .
7. Питам децата. Питам ____ .
8. Познавам Петър. Познавам ____ .
9. Помня урока. Помня ____ .
10. Забравям тетрадката. Забравям ____ .
11. Отварям вратата. Отварям ____ .
12. Затварям прозореца. Затварям ____ .
13. Намирам телефона. Намирам ____ .
14. Прегръщам децата. Прегръщам ____ .
15. Търся ключовете. Търся ____ .
16. Чакам приятеля си. Чакам ____ .
17. Каня на гости Ана. Каня ____ на гости.
18. Той не затваря вратата. Той не ____ затваря.
19. Не познавам това момиче. Не ____ познавам.
20. Не помня рождения ти ден. Не ____ помня.
21. Чуваш ли музиката? Чуваш ли ____ ?
22. Помниш ли Емилия? Помниш ли ____ ?
23. Обичате ли зимата? Обичате ли ____ ?
24. Забравяш ли телефона в училище? Забравяш ли ____ в училище?
25. Включи лампите! Включи ____ !
26. Изключи телевизора! Изключи ____ !
27. Отключете вратата! Отключете ____ !

3. Попълнете липсващите думи в диалозите.

1. – Защо, не ядеш пицата?
 – Много е люта, не ____ искам.
 – А сока, защо не ____ пиеш?
 – Не обичам този сок. Има ли вода?
 – Да, ето ____ там.

2. – Каня ____ на рожден ден тази събота. Ще дойдеш ли?
 – Да, много искам да дойда. Кой други деца ще бъдат, познавам ли ____?
 – Да, познаваш ____ . Всички са от нашия клас.

3. – Добър ден! Тук ли е г-н Минев? Търся ____ за консултация по математика.
 – Няма ____ . Той има консултации утре следобед.

4. – Здравей, какво правиш тук?
 – Имам среща с Мира, отиваме на танци, но тя закъснява. Чакам ____ повече от 15 минути.
 – Хубаво ли е на танците?
 – Да. Г-жа Нинова е много добра, харесвам ____ .
 – О, познавам ____ ! Тя е учителка на брат ми в 7. клас. Често води учениците на екскурзии. Всички много ____ харесват.
 – Така е. Аз ще тръгвам. Мира идва, ето ____ .

Урок 9

Граматика 1 – КОНСТРУКЦИИ С ЛИЧНИ МЕСТОИМЕННИЯ ВИНТЕЛЕН ПАДЕЖ

	(+)	(-)	(?)
аз	боли / болят ме	не ме боли / болят	боли / болят ли ме?
ти	боли / болят те	не те боли / болят	боли / болят ли те?
той	боли / болят го	не го боли / болят	боли / болят ли го?
тя	боли / болят я	не я боли / болят	боли / болят ли я?
то	боли / болят го	не го боли / болят	боли / болят ли го?
ние	болят ни	не ги болят	болят ли ни?
вие	болят ви	не ви болят	болят ли ви?
те	болят ги	не ги болят	болят ли ги?

Имам болка/и в ухото. = Боли ме ухото. (едно)
Имам болка/и в ушите. = Болят ме ушите. (много)

1. Напишете правилното местоимение – МЕ, ТЕ, ГО, Я, НИ, ВИ, ГИ.

1. Аз не съм добре. Боли **ме** стомахът.
2. Тя не е добре. Боли **_____** главата.
3. Ние не сме добре. Болят **_____** краката.
4. Той не е добре. Боли **_____** ръката.
5. Ти не си добре. Боли **_____** коремът.
6. Вие не сте добре. Болят **_____** ръцете.
7. Те не са добре. Болят **_____** очите.

2. Трансформирайте изреченията по модела.

1. Боли ме окото. Болят ме очите.
2. Боли ме ухото. _____
3. Боли ме зъбът. _____
4. Боли ме кракът. _____
5. Боли ме ръката. _____

3. Изберете БОЛИ или БОЛЯТ.

1. Боли ме главата.
2. _____ ме зъбът.
3. _____ ме очите.
4. _____ ме ръцете.
5. _____ ме гърлото.

Граматика 2 – ПЪЛНИ ФОРМИ НА ЛИЧНИТЕ МЕСТОИМЕННИЯ ВИНТЕЛЕН ПАДЕЖ

аз	мен(е)
ти	теб(е)
той	него
тя	нея
то	него
ние	нас
вие	вас / вас
те	тях

за мен
от мен
с мен
пред мен
зад мен
до мен
без мен
у мен

1. Довършете изреченията по модела.

- Добре е за **мен**. Не е добре за мен. Добре ли е за мен? (аз)
- Хубаво е за _____. (ти)
- Интересно е за _____. (той)
- Лошо е за _____. (тя)
- Прекрасно е за _____. (то)
- Чудесно е за _____. (ние)
- Скучно е за _____. (вие)
- Забавно е за _____. (те)

2. Довършете изреченията по модела.

- Ела с **мен!** (аз)
- Учителката е доволна от _____. (ти)
- Живея близо до _____. (той)
- Ще празнувам рожден ден с _____. (те)
- Тя има изненада от _____. (ние)
- Обичаме да играем с _____. (то)
- Книгата разказва за _____. (вие)
- Отивам на училище с _____. (тя)
- Може да разчиташ на _____. (ние)
- Винаги ще бъда до _____. (ти)

3. Довършете изреченията по модела.

- Играя с детето.
Играя с **него**.
- Правя сандвич за Мария.
Правя сандвич _____.
- Отивам на гости при Иван и Милена.
Отивам на гости _____.
- Ще изляза без брат ми.
Ще изляза _____.
- Не говоря с Тони и Ива.
Не говоря _____.

6. Дай тетрадката на учителката!
Дай тетрадката _____!
7. Знаеш ли нещо за Мартин?
Знаеш ли нещо _____?

Граматика 3 – КРАТКИ ФОРМИ НА ЛИЧНИТЕ МЕСТОИМЕННИЯ ДАТЕЛЕН ПАДЕЖ

Лични местоимения	Кратки форми на личните местоимения дателен падеж
аз	ми
ти	ти
той	му
тя	й
то	му
ние	ни
вие	ви
те	им

Миро пише **на Камен**. – Миро **му** пише.
 Докторът помага **на Миро**. – Докторът **му** помага.
 Докторът помага **на Нели**. – Докторът **й** помага.
 Докторът дава съвети **на децата**. – Докторът **им** дава съвети.

Внимание!

Лошо **ми** е.
 Топло **ти** е.
 Студено **му** е.

(+) Пиша **на Иван**. – Пиша **му**.
 (–) Не пиша **на Иван**. – Не **му** пиша.
 (?) Пишеш ли **на Иван**? – Пишеш ли **му**?

1. Довършете изреченията по модела.

1. Благодаря на доктора.
Благодаря му.
2. Обяснявам на децата задачата.
Обяснявам _____.
3. Изпращам съобщение на приятеля ми.
Изпращам _____ съобщение.

4. Казвам на учителката „Добър ден!“.

Казвам _____ „Добър ден!“.

5. Помагам на Антон.

Помагам _____.

6. Чета приказка на сестра ми.

Чета _____ приказка.

7. Давам снимка на баба и дядо.

Давам _____ снимка.

2. **Дайте положителен или отрицателен отговор, според модела.**

1. Мария отговаря ли на Петър?

Да, отговаря **му**.

2. Учителят пише ли имейли на родителите?

Не, не _____ пише.

3. Калин носи ли чай на Мери?

Да, Калин _____ носи чай.

4. Вие правите ли подаръци на приятелите си?

Не, не _____ правим подаръци.

5. Обаждаш ли се на баба си и дядо си?

Да, обаждам _____ се.

6. Учителят обяснява ли добре урока на децата?

Да, обяснява _____ го.

3. **Попълнете липсващите местоимения.**

1. Иван е на улицата. Температурата е -10 градуса. Студено **му** е.

2. Децата са на плажа. Температурата е 35 градуса. Горещо ____ е.

3. Мая е болна. Лошо ____ е.

4. Вие играете с приятели. Забавно ____ е.

5. Ти учиш по история. Трудно ____ е.

6. Чета книга. Интересно ____ е.

7. Решаваме задачи по математика. Лесно ____ е.

Урок 10

Граматика 1 – СЛОВОРЕД НА „СЕ“ И „СИ“

Сегашно време

Аз **се** събуждам рано. = Събуждам **се** рано.

Аз не **се** събуждам рано. = Не **се** събуждам рано.

Ти кога **се** събуждаш? = Кога **се** събуждаш?

Ти събуждаш **ли се** рано? = Събуждаш **ли се** рано?

Бъдеще време

Аз ще **се** събудя рано. = Ще **се** събудя рано.

Аз няма да **се** събудя рано. = Няма да **се** събудя рано.

Ти ще **се** събудиш ли рано? = Ще **се** събудиш ли рано?

Ти кога ще **се** събудиш? = Кога ще **се** събудиш?

Минало време

Аз **се** събудих рано. = Събудих **се** рано.

Аз не **се** събудих рано. = Не **се** събудих рано.

Ти кога **се** събуди? = Кога **се** събуди?

Ти събуди **ли се** рано? = Събуди **ли се** рано?

Ти лягаш **ли си** рано? = Лягаш **ли си** рано?

Ти легна **ли си** рано? = Легна **ли си** рано?

1. Трансформирайте изреченията по модела.

1. Аз се казвам София.	Казвам се София.
2. Ти се гледаш в огледалото.	_____
3. Той се реше.	_____
4. Ние се обличаме.	_____
5. Вие се миете.	_____
6. Те се забавляват.	_____

2. Трансформирайте изреченията по модела.

1. Аз се чувствах добре.	Чувствах се добре.
2. Ти се отпусна.	_____
3. Тя се обу.	_____
4. Ние се разходихме.	_____
5. Вие се фокусирахте върху задачата.	_____
6. Те се надяваха всичко да е добре.	_____

3. Задайте въпроси по модела.

1. Ти си лягаш рано.	Лягаш ли си рано?
2. Той си спомня адреса.	_____
3. Тя си облече якето.	_____
4. Ние си отидохме.	_____
5. Вие си събухте обувките.	_____
6. Те си почиват добре.	_____

**Граматика 2 – СЛОВОРЕД НА ЛИЧНИТЕ МЕСТОИМЕННИЯ
ВИНИТЕЛЕН И ДАТЕЛЕН ПАДЕЖ**

Сегашно време

Аз виждам **Иван**.

Аз **го** виждам. = Виждам **го**.

Аз не **го** виждам. = Не **го** виждам.

Ти къде **го** виждаш? = Къде **го** виждаш?

Ти виждаш **ли го**? = Виждаш ли **го**?

Бъдеще време

Аз ще видя **Мария**.

Аз ще **я** видя. = Ще **я** видя.

Аз няма да **я** видя. = Няма да **я** видя.

Ти кога ще **я** видиш? = Кога ще **я** видиш?

Ти ще **я** видиш ли? = Ще **я** видиш ли?

Минало време

Аз видях **Иван и Мария**.

Аз **ги** видях. = Видях **ги**.

Аз не **ги** видях. = Не **ги** видях.

Ти кога **ги** видя? = Кога **ги** видя?

Ти видя **ли ги**? = Видя **ли ги**?

Ти помагаш **ли им**? = Помагаш **ли им**?

Ти помогна **ли им**? = Помогна **ли им**?

1. Трансформирайте изреченията по модела.

1. Аз я слушах.	Слушах я .
2. Ти ме гледаш.	_____
3. Той те търси.	_____
4. Ние ви обичаме.	_____
5. Вие ги разбирате.	_____
6. Те го харесаха.	_____

2. Трансформирайте изреченията по модела.

1. Аз му говоря.
2. Ти ми даде подарък.
3. Тя ти помага.
4. Ние им благодарим.
5. Вие ни писахте.
6. Те ви отговориха.

Говоря му.

3. Задайте въпроси по модела.

1. Ти харесваш книгата.
2. Ние купуваме билетите.
3. То прегръща майка си.
4. Вие благодарите на учителя.
5. Той говори на децата.
6. Тя приготвя сандвичите.
7. Те помагат на приятелите си.
8. Аз чакам автобуса.

Харесваш ли я?

Урок 11

Граматика 1 – ОТНОСИТЕЛНИ МЕСТОИМЕНЕНИЯ И СЪЮЗНИ ДУМИ

Въпрос	Относително местоимение
защо	защото
кой	който
коя	която
кое	което
кои	които
как	както
къде	където
какъв	какъвто
каква	каквато
какво	каквото
какви	каквито
колко	колкото

1. Попълнете липсващите думи по модела.

1. Къде отиваш?	Отивам в парка, където има концерт на любимата ми група.
2. Кога ще тръгнете за морето?	_____ сме готови.
3. Коя книга четеш?	_____ учителката ни препоръча.
4. Кой ще дойде с мен до магазина?	_____ е свободен.
5. Колко банана ще купиш?	_____ трябва за тортата.
6. Защо учиш български език?	_____ искам да говоря с хората в България.
7. Къде искаш да живееш?	_____ има море.

2. Изберете **КОЙТО, КОЯТО, КОЕТО** или **КОИТО**.

1. Детето, _____ не обича сладолед, се казва Ани.
2. Мъжът, _____ идва, е нашият учител.
3. Бабата, _____ чака пред училището, е бабата на Георги.
4. Учениците, _____ играят на двора, са от трети клас.

Граматика 2 – ЧИСЛА ОТ 1 ДО 1000 000 000

1	едно
2	две
3	три
4	четири
5	пет
6	шест
7	седем

30	тридесет (трийсѐт)
40	четиридесет (четиресѐт)
50	петдесѐт
60	шестдесѐт (шейсѐт)
70	седемдесѐт
80	осемдесѐт
90	деветдесѐт

8	осем
9	девет
10	десет
11	единадесет (единайсет)
12	дванадесет (дванайсет)
13	тринадесет (тринайсет)
14	четиринадесет (четиринайсет)
15	петнадесет (петнайсет)
16	шестнадесет (шестнайсет)
17	седемнадесет (седемнайсет)
18	осемнадесет (осемнайсет)
19	деветнадесет (деветнайсет)
20	двадесет (двайсет)

100	сто
200	двеста
300	триста
400	четиристотин
500	петстотин
600	шестстотин
700	седемстотин
800	осемстотин
900	деветстотин
1000	хиляда
2000	две хиляди
1 000 000	един милион
2 000 000	два милиона

72 – седемдесет и две
 172 – сто седемдесет и две
 1 172 – хиляда сто седемдесет и две
 3 172 – три хиляди сто седемдесет и две

1. Свържете числата с думите.

19	сто петдесет и четири
90	сто деветдесет и две
20	шестстотин трийсет и осем
12	деветдесет
129	деветнайсет
192	дванайсет
638	двайсет
1 754	сто два и девет
154	хиляда седемстотин петдесет и четири

1. Напишете числата с думи.

29	_____
135	_____
1 847	_____
2 012	_____
50 368	_____

Урок 12

Граматика 1 – МИНАЛО ВРЕМЕ НА ГЛАГОЛА СЪМ

	(+)	(-)	(?)
аз	бях	не бях	бях ли
ти	беше	не беше	беше ли
той	беше	не беше	беше ли
тя			
то			
ние	бяхме	не бяхме	бяхме ли
вие	бяхте	не бяхте	бяхте ли
те	бяха	не бяха	бяха ли

Граматика 2 – МАРКЕРИ ЗА МИНАЛО СВЪРШЕНО ВРЕМЕ

снощи, вчера, миналия(т) месец, миналата седмица, миналото лято, преди една година
преди два дни / два дена = онзи ден
преди малко

1. Попълнете с правилната форма на глагола СЪМ в минало време.

1. Те **бяха** в парка около два часа.
2. Той ___ ли с Наталия?
3. Ти къде ___ снощи?
4. Тя не ___ на курс по рисуване.
5. Ние ___ на урок по пиано.
6. Вие ___ ли в кафето вчера?

2. Работете по модела.

1. Те са тук.
2. Къде е Иван?
3. Ние сме на кино.
4. Вие не сте на ресторант.
5. Аз не съм на плажа.
6. Кога си на курс по български?
7. Плодовете не са скъпи.
8. Ти не си в мола.

Те **бяха** тук.

3. Попълнете фразите с подходящите думи.

сряда, ноември, петък, седмица, месец, година, малко, един ден, есен,
лято, зима, уикенд, декември, една година

миналия(т) петък, ____

миналата ____

миналото ____

преди ____

Урок 13

МИНАЛО СВЪРШЕНО ВРЕМЕ – АХ, ЯХ и ИХ групи

АХ ГРУПА

Аз	празнувах
Ти	празнува
Той / Тя / То	празнува
Ние	празнувахме
Вие	празнувахте
Те	празнувах

Аз **не** празнувах. = **Не** празнувах.
 Ти празнува **ли**? = Празнува **ли**?
 Ти **какво** празнува? = **Какво** празнува?

Внимание!

Аз	имах
Ти	имах
Той / Тя / То	имах
Ние	имахме
Вие	имахте
Те	имах

Ти / Той / Тя / То
 нямах, исках, обичах

Внимание!

започвам (несв.в.) – започна (св.в.) – започнах
 обядвам – обядвах

Някои глаголи от АХ група

върнах се
 започнах
 играх
 имах, -ше
 исках, -ше
 казах
 карах
 легнах си
 нямах, -ше
 обичах, -ше
 обядвах
 опитах
 писах / написах
 питах
 празнувах

пожелах
 посрещнах
 помогнах
 прегърнах
 прекарах
 пристигнах
 пътувах
 разбрах
 разказах
 седнах
 сервирах
 станах
 тръгнах
 целунах

1. Поставете глаголите в изреченията в правилната форма в минало свършено време.

1. Аз ___ с приятелите ми цял ден. (играя)
2. Майката ___ и ___ бебето. (прегърна, целуна)
3. Яна и Стефан ___ палачинки за закуска. (искам)
4. Ти в колко часа ___ снощи? (легна си)
5. Вчера ние ___ в 7:00 часа. (стана)
6. Вие ___ ли през уикенда? (пътувам)
7. Аз ___ от училище в 17:00. (върна се)
8. Вие как ___ уикенда? (прекарам)
9. Ние ___ от всички сладки. (опитам)
10. Децата ___ урока. (разбера)
11. Ти ___ ли учителката какво е домашното? (питам)
12. Момичето ___ обяда. (сервирам)
13. Димитър ___ интересна история. (разкажа)
14. Емилия ___ здраве и късмет на Иван за рождения му ден. (пожелая)

ЯХ ГРУПА

Аз	вечер ях
Ти	вечер я
Той / Тя / То	вечер я
Ние	вечер яхме
Вие	вечер яхте
Те	вечер яха

Внимание!

виждам (несв.в.) – **видя** (св.в.) – **видях**

Някои глаголи от ЯХ група

вечер ях	лет ях
вид ях	огладн ях
върв ях	разговар ях
жив ях	спр ях
закъсн ях	усп ях

2. Поставете глаголите в изреченията в правилната форма в минало свършено време.

1. Вие къде ___ преди една година? (живея)
2. Катя и аз ___ за традициите в България. (разговарям)
3. Али ___ учителката в двора. (видя)

4. Ти ___ ли вече? (огладнея)
5. Учениците не ___ за урока. (закъснея)
6. Колата ___ на светофара. (спря)
7. Вие какво ___ снощи? (вечеря)
8. Ние ___ със самолет за пръв път. (летя)
9. Те ___ тук една година. (живея)
10. Те ___ бързо. (вървя)

ИХ ГРУПА

Аз	говор их
Ти	говор и
Той / Тя / То	говор и
Ние	говор ихме
Вие	говор ихте
Те	говор иха

Внимание!

забравям (несв.в.) – забравя (св.в.) – забравих
благодаря – благодарих

Някои глаголи от ИХ група

благодар их	прав их / направ их
говор их	приготв их
забрав их	покан их
затвор их	почерп их
изпрат их	поздрав их
нос их	работ их
обад их се	търс их
отвор их	уч их
получ их	ход их

3. Поставете глаголите в изреченията в правилната форма в минало свършено време.

1. Ти ___ ли на кино вчера? (ходя)
2. Ние ___ Виктория за рождения ѝ ден. (поздравя)
3. Учениците ___ на учителите. (благодаря)
4. Ти и Алексей ___ ли съобщение от Васил? (получа)
5. Аз ___ за теста по математика. (уча)
6. Момчето ___ на приятеля си. (обадя се)
7. Аз ___ с Ани по телефона. (говоря)
8. Вие ___ ли сандвичи? (направя)
9. Виолета ___ много тази седмица. (работи)
10. Децата ___ учебниците. (затворя)

11. Момчето ___ всички в стаята. (почерпя)
12. Ние ___ за концерта. (забравя)
13. Самуил ___ много деца на рождения си ден. (поканя)
14. Ти ___ ли снимката на всички? (изпратя)

4. Напишете правилното окончание на глаголите в минало свършено време.

1. Аз върв ___ след теб.
2. Ти започн ___ ли книгата?
3. Бебето им ___ много играчки.
4. Вие какво каз ___ на родителите си?
5. Баща ми кар ___ новата кола вчера.
6. Ние нос ___ книгите.
7. Ние ням ___ домашно.
8. Ти обич ___ ли сладолед?
9. Вие отвор ___ ли прозореца?
10. Тодор поздрав ___ директора.
11. Ние празнув ___ Коледа вкъщи.
12. Вие приготв ___ ли палачинките?
13. Стефан и Марина пристигн ___ в София.
14. Яна седн ___ на дивана.
15. Те тръгн ___ много рано тази сутрин.
16. Те търс ___ ключа за стаята.
17. Аз усп ___ да реша задачата.

Урок 14

Минало свършено време – ОХ, ЕХ, УХ групи

ОХ/Е ГРУПА

	(+)	(-)	(?)
аз	четох	не четох	четох ли
ти	чете	не чете	чете ли
той / тя / то	чете	не чете	чете ли
ние	четохме	не четохме	четохме ли
вие	четохме	не четохме	четохме ли
те	четохте	не четохте	четохте ли

Внимание!

аз излязох, ти излезе, той / тя / то излезе,
ние излязохме, вие излязохте, те излязоха

аз влязох, ти влезе, той / тя / то влезе,
ние влязохме, вие влязохте, те влязоха

1. Попълнете с правилната форма на глаголите.

Аз	дадох	ядох	дойдох	отидох	се облякох	се съблякох
Ти					се облече	се съблече
Той / Тя / То						
Ние						
Вие						
Те						

2. Попълнете с правилната форма на глаголите.

1. Той **отиде** на кино. (отида)
2. Аз ___ в 10:00 часа. (дойда)
3. Те ___ книги в библиотеката. (чета)
4. Ти ___ ли учебника на Амира? (дам)
5. Ти в колко часа ___ ? (изляза)
6. Ние ___ в мола. (вляза)
7. Вие какво ___ за обяд? (ям)
8. Той ___, защото в стаята беше топло. (се съблека)
9. Майката ___ детето. (облека)
10. Те не ___ в часа по български. (дойда)
11. Ние ___ на ресторант. (отида)
12. Той ___ подарък на сина си. (дам)

ЕХ ГРУПА

	(+)	(-)	(?)
аз	взех	не взех	взех ли
ти	взе	не взе	взе ли
той / тя / то	взе	не взе	взе ли
ние	взехме	не взехме	взехме ли
вие	взехте	не взехте	взехте ли
те	взеха	не взеха	взеха ли

1. Попълнете таблицата.

Аз	приех	знаех
Ти		знаеше
Той / Тя / То		знаеше
Ние		
Вие		
Те		

2. Напишете въпроси към дадените отговори. Това упражнение е малко трудно.

- Какво взе той?
– Той взе тетрадката.
- ____ ?
– Тя взе душ сутринта.
- ____ ?
– Да, ние взехме децата от училище.
- ____ ?
– Не, не взех пица за вечеря. Взех кюфтета.
- ____ ?
– Те взеха такси, защото бързаха.

3. Поставете глагола ЗНАЯ в правилната форма за минало време.

- Аз не **знаех** за срещата.
- Ние ____ адреса.
- Ти ____ ли за този проект?
- Те ____ къде живее Асен.
- Вие ____ ли, че имаме тест по български?
- Той не ____ урока.

УХ ГРУПА

	(+)	(-)	(?)
аз	чух	не чух	чух ли
ти	чу	не чу	чу ли
той / тя / то	чу	не чу	чу ли
ние	чухме	не чухме	чухме ли
вие	чухте	не чухте	чухте ли
те	чуха	не чуха	чуха ли

1. Попълнете таблицата.

Аз	(се) обух	(се) събух
Ти		
Той / Тя / То		
Ние		
Вие		
Те		

2. Работете по модела.

- Утре ще обуя новите си обувки. Вчера **обух** новите си обувки.
- Довечера тя ще обуе сивия панталон. Вчера ____ .
- Ще отидем в планината и ще обуем удобни обувки. ____ .
- Те ще тичат и ще обуят маратонките. ____ .
- Ти какво ще обуеш тази вечер? ____ .
- Ние ще се събуем пред вратата. ____ .
- Вие къде ще се събуете? ____ .
- Тя ще събуе ботушите на детето. ____ .

3. Попълнете празните места с глагола ЧУЯ в минало свършено време.

- Чу ли не нещо?
– Не, не ____ нищо.
- Тя ____ ли телефона.
– Не, не го ____ .
- Те ____ ли алармата сутринта?
– Да, ____ я.
- Вие какво ____ за новата съученичка?
– ____, че е много симпатична.

Урок 15

СЪСТАВНО ГЛАГОЛНО СКАЗУЕМО

СЕГАШНО ВРЕМЕ

Аз играя.
Ти играеш.
Той / Тя / То играе.
Ние играем.
Вие играете.
Те играят.

Аз	обичам	да	играя.
Ти	обичаш		играеш.
Той / Тя / То	обича		играе.
Ние	обичаме		играем.
Вие	обичате		играете.
Те	обичат		играят.

Внимание!

Аз **трябва** да уча. Ти **трябва** да учиш. Той **трябва** да учи.
Ние **трябва** да учим. Вие **трябва** да учите. Те **трябва** да учат.

Внимание!

Трябва да **ставам** рано всеки ден.
Утре трябва да **стана** рано.

1. Поставете глаголите от скобите в правилната форма по модела.

1. Аз **искам** да **ям** спагети. (искам да ям)
2. Ти ___ домашното. (трябва да напиша)
3. Той ___ компютърни игри. (обичам да играя)
4. Тя ___ актриса. (мечтая да стана)
5. То ___ български. (мога да говори)
6. Ние ___ в басейна. (предпочитам да плувам)
7. Вие ___ рано. (мразя да ставам)
8. Те ___ на море. (планирам да отида)

МИНАЛО СВЪРШЕНО ВРЕМЕ

Аз четох.
Ти чете.
Той / Тя / То чете.
Ние четохме.
Вие четохте.
Те четеха.

Аз	исках	да	чета.
Ти	искаше		четеш.
Той / Тя / То	искаше		чете.
Ние	искахме		четем.
Вие	искахте		четете.
Те	искаха		четат.

Внимание!

Аз **трябваше** да отида. Ти **трябваше** да отидеш. Той **трябваше** да отиде.
Ние **трябваше** да отидем. Вие **трябваше** да отидете. Те **трябваше** да отидат.

1. Поставете глаголите от скобите в правилната форма по модела.

1. Аз **исках да гледам** този филм. (искам да гледам)
2. Ти ___ вчера. (трябва да пазарувам)
3. Той ___ музика. (обичам да слуша)
4. Тя ___ пеша. (искам да ходя)
5. То ___ риба. (трябва да ям)
6. Ние ___ отлични оценки. (искам да получа)
7. Вие ___ в езикова гимназия. (планирам да уча)
8. Те ___ приказки. (обожавам да чета)

Внимание!

Трябваше да **ставам** рано всеки ден.
Вчера трябваше да **стана** рано.

БЪДЕЩЕ ВРЕМЕ

Аз ще плувам.
Ти ще плуваш.
Той / тя / то ще плува.
Ние ще плуваме.
Вие ще плувате.
Те ще плуват.

Аз	ще мога	да	плувам.
Ти	ще можеш		плуваш.
Той / тя / то	ще може		плува.
Ние	ще можем		плуваме.
Вие	ще можете		плувате.
Те	ще могат		плуват.

Внимание!

Аз **ще трябва** да говоря. Ти **ще трябва** да говориш. Той **ще трябва** да говори.
Ние **ще трябва** да говорим. Вие **ще трябва** да говорите. Те **ще трябва** да говорят.

Внимание!

Ще трябва да **ставам** рано всеки ден.
Утре ще трябва да **стана** рано.

2. Поставете глаголите от скобите в правилната форма по модела.

1. Аз **ще мога да дойда** утре. (мога да дойда)
2. Ти ___ повече книги на български. (започна да чета)
3. Той ___ в час. (спра да говоря)
4. Тя ___ проекта. (искам да представя)
5. То ___ следобед. (трябва да спи)
6. Ние ___ теста. (продължа да правя)
7. Вие ___ ски. (науча се да карам)
8. Те ___ вкъщи. (трябва да остана)

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

1. Изберете верните отговори.

1. **От коя група славянски езици е българският?**
 А) южни Б) източни В) западни
2. **Как се казва съвременната българска азбука?**
 А) глаголица Б) латиница В) кирилица
3. **Колко букви има българската азбука?**
 А) 28 Б) 30 В) 33
4. **Колко рода има в българския език?**
 А) един Б) два В) три
5. **Колко сегашни времена има в българския?**
 А) едно Б) две В) три
6. **Колко глаголни времена има в българския?**
 А) три Б) седем В) девет
7. **Коя част на речта има падежни форми?**
 А) прилагателно Б) съществително В) местоимение
8. **Определителният член в българския език е _____.**
 А) отделна дума
 Б) наставка
 В) представка
9. **Коя част на речта има свършен и несвършен вид?**
 А) съществително Б) глагол В) наречие
10. **Кое е най-трудно за повечето чужденци, които учат български?**
 А) думите Б) граматиката В) правописът

2. Прочетете текста, за да проверите дали отговорите ви са правилни.

Българският език е красив и богат език с увлекателна история. Той е официален език в България и принадлежи към групата на южнославянските езици, но има и някои специфични характеристики, които не се срещат в другите славянски езици.

АЗБУКА

В българския език се използва **кирилицата**. Тя се състои от 30 букви.

ПРАВОПИС

Основният правописен принцип, който се прилага в българския език, е **морфологичният** – според него корените на думите, представките, наставките и окончанията се пишат еднакво във всички думи. Все пак изписването на думите в българския е много по-близко до произношението им, отколкото в много други езици.

ГРАМАТИКА

В българския език има три **граматически рода** (**мъжки, женски и среден**) и девет **глаголни времена** – **сегашно, минало свършено, минало несвършено, минало неопределено, минало предварително, бъдеще, бъдеще предварително, бъдеще в миналото, бъдеще предварително в миналото**. В съвременния български език, за разлика от другите славянски езици, няма **падежи**, а само падежни форми на личните местоимения.

ОПРЕДЕЛИТЕЛЕН ЧЛЕН

За разлика от почти всички други славянски езици, в българския език се използва **определителен член**, който е наставка към съществителните, прилагателните или числителните, а не е отделна дума.

ВИД НА ГЛАГОЛА

Повечето български глаголи имат два вида: **несвършен** и **свършен**. Това е граматическа особеност на славянските езици. Използва се за изразяване на това дали дадено действие продължава, или е завършено.

ЛЕКСИКА

Речникът на българския език е повлиян от различни езици поради историята и географското положение на България. Въпреки че е славянски език, той е заимствал думи и от турски, гръцки, немски, английски, френски и други езици.

ИСТОРИЯ

Българският език има дълга история и е претърпял редица промени през вековете. Старобългарският език е бил църковният език на Първото българско царство и е оказал значително влияние върху развитието на съвременния език.

ДИАЛЕКТИ

Българският език има редица регионални **диалекти**, някои от които могат да се различават значително от стандартния език. Въпреки това диалектните вариации не са толкова силно изразени както при някои други славянски езици.

ЕЗИКОВИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Българският език може да е труден за чужденците заради сложната си граматика, включително вида на глагола, глаголните времена, определителния член и някои правила за словореда.

3. Запомнете термините в **сиво**. Направете изречения с тях.

ЛЮБОПИТНО

БЪЛГАРСКИЯТ И ДРУГИТЕ СЛАВЯНСКИ ЕЗИЦИ

Българският прилича на другите славянски езици най-вече по лексиката си. Между 70 и 80 процента от думите в българския и южните и източните славянски езици са еднакви или близки. Най-близък до българския е северномакедонският език. В същото време, българският език има някои характеристики, които не са типични за останалите славянски езици – определителен член, много глаголни времена, преизказно наклонение, липса на падежи и на инфинитив.

БЪЛГАРСКИЯТ И ТУРСКИЯТ

В българския език има много заемки от или през турски – *тенджер*, *бакшиш*, *хич*, *хайде*, *беля*, *геврек*, *айрян*, *занаят*, *зехтин*, *кюфте*, *чай*, *чаршаф*, *чадър*, *чекмедже*, *чорап* и други.

БЪЛГАРСКИЯТ И ГРЪЦКИЯТ

Много от гръцките думи са навлезли в българския и не се възприемат като заемки. Някои по-интересни думи, за които малко хора знаят, че са от гръцки, са *ела*, *хора*, *кораб*, *молив*, *скара*, *санда*, *тиган*, *тетрадка*, *трапеза*, *хартия* и др.

БЪЛГАРСКИЯТ И ФРЕНСКИЯТ

В българския език има и много думи с френски произход, напр. *букет*, *батерия*, *балон*, *гардероб*, *гараж*, *бонбон*, *конфитюр*, *бижу* и др.

БЪЛГАРСКИЯТ И НЕМСКИЯТ

Ето някои думи с немски произход в българския – *виц*, *курорт*, *аниуг*, *шунка*, *щрудел* и др.

БЪЛГАРСКИЯТ И ИТАЛИАНСКИЯТ

Повечето думи от италиански произход в българския са свързани с изкуството – *ария*, *опера*, *пиано*, *графити*, *статуя*, и храната – *пица*, *паста*, *спагети*, *броколи*, но има и други, като *мозайка*, *фонтан*, *банка*, *монета*, *лимон* и др.

БЪЛГАРСКИЯТ И АНГЛИЙСКИЯТ

Най-новите заемки в българския са от английски, особено в сферата на технологиите. По-интересни са т.нар. фалшиви приятели, които имат едно значение на английски и друго на български, напр. *симпатичен*, *дата*, *диригент*, *артист*, *клозет*, *лист* и др.

ГЕОГРАФИЯ НА БЪЛГАРИЯ

1. Изберете верните отговори.

1. В коя част на Европа се намира България?

А) В южната.

Б) В източната.

В) В югоизточната.

2. Коя е най-високата планина на Балканите?

А) Рила

Б) Олимп

В) Пирин

3. На коя граница на България е река Дунав?

А) На южната.

Б) На западната.

В) На северната.

4. Как е другото име на Балкана?

А) Пирин

Б) Стара планина

В) Рила

5. Колко е дълго черноморското крайбрежие на България?

А) Под 300 км.

Б) Над 300 км.

В) Над 500 км.

6. Къде са курортите „Слънчев бряг“ и „Златни пясъци“?

А) В планината.

Б) На морето.

В) До София.

7. Коя е столицата на България?

А) Пловдив

Б) София

В) Велико Търново

8. Кой е един от най-старите градове в Европа?

А) София

Б) Велико Търново

В) Пловдив

9. В кой град има средновековна крепост?

А) Във Велико Търново.

Б) В Пловдив.

В) В София.

10. Какви диви животни има в България?

А) лъвове

Б) тигри

В) мечки

2. Прочетете текста, за да проверите дали отговорите ви са правилни.

България се намира в Югоизточна Европа, на Балканския **полуостров**, и има прекрасна природа и старинни градове.

1. **РАЗНООБРАЗНИ ПЕЙЗАЖИ**: България е като пъстър пъзел с много части! Пейзажите на България са изключително разнообразни. От пясъчните плажове по черноморското крайбрежие до заснежените върхове на най-високата планина на Балканите – Рила, страната е богата на природни красоти. Има **планини**, **равнини**, **долини** и красива брегова линия на Черно море. На **север** е огромната река Дунав, която представлява естествена **граница** с Румъния. На **юг** България **граничи** с Гърция и Турция.

2. **ВИСОКИ ПЛАНИНИ**: В централната част на страната се простира Стара **планина**, известна още като Балкана. Планините в България са богати на **гори**, дива природа и живописни долини. В България се намират и планините Рила и Пирин, в които са включените в списъка на ЮНЕСКО **Национален парк „Рилски манастир“** и **Национален парк „Пирин“**.

3. **КРАСИВИ РЕКИ И ЕЗЕРА**: **Реките** и **езерата** на България са нейното безценно водно богатство. Река Дунав, която тече по северната граница, е една от най-дългите реки в Европа. Река Искър тече през столицата София и вдъхва живот на региона. Очарователните малки реки в страната предлагат спокойни места за отдих и забавления.

4. **СЛЪНЧЕВО ЧЕРНОМОРСКО КРАЙБРЕЖИЕ**: Българското черноморско **крайбрежие** е известно със златистите си пясъчни **плажове** и чистите сини води. Дължината му е около 378 км. Морските курорти като „Слънчев бряг“ и „Златни пясъци“ предлагат вълнуващи водни спортове, вкусна морска храна и прекрасни плажове, на които можете да строите пясъчни замъци и фигури.

5. **СТАРИ ГРАДОВЕ**: Градовете на България са смесица от история и модерен живот. Столицата София е сгушена между планините и е пълна с исторически сгради, паркове и оживени пазари. Пловдив, един от най-старите градове в Европа, може да се похвали с древни римски руини и колоритен стар град. Велико Търново е известен със своята средновековна крепост и красиви гледки.

6. **ЗАПАЗЕНА ДИВА ПРИРОДА**: България е рай за любителите на **дивата природа**. В горите ѝ може да видите кафяви **мечки**, **елени**, **сърни**, **вълци**, **чакали**, **кози**, **лисици** и различни **птици**.

3. Запомнете термините в **сиво**. Направете изречения с тях.

ЛЮБОПИТНО

Долината на розите

България е един от най-големите производители на розово масло в света. Розовата долина, разположена близо до град Казанлък, е известна с отглеждането на рози и производството на висококачествено етерично масло, което се използва в парфюмерията и козметиката по цял свят. Град Казанлък е известен с ежегодния си Фестивал на розата, на който хората празнуват розобера с шествия и фолклорни изпълнения.

Седемте рилски езера

В Рила планина се намират група ледникови езера, известни като Седемте рилски езера. Всяко езеро има уникална форма и име и е популярна дестинация за туристите и любителите на природата.

Белоградчишки скали

Тези уникални скални образувания се намират в Северозападна България. Те са с различни форми и размери, като създават великолепен пейзаж, който привлича както местните жители, така и туристите.

Пещерите на България

Деветашката пещера е една от най-големите пещери в България и има масивен вход. Друга забележителна пещера е пещерата Магура, известна със своите праисторически скални рисунки, които датират от преди хиляди години.

Река Дунав

Река Дунав, една от най-дългите реки в Европа, е част от северната граница на България. Тя е важен воден път за транспорт и има значителна роля в историята на страната.

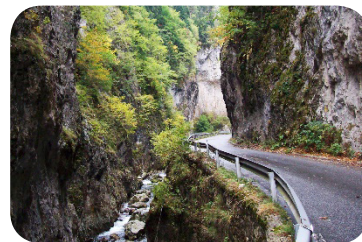

Национален парк „Пирин“

„Национален парк „Пирин“ обхваща по-голямата част от планината Пирин. Той е един от трите национални парка в Република България и е дом на разнообразна флора и фауна.“

Триградско ждрело

Това удивително ждрело е известно с високите си скали и река Триград, която тече през него. Пещерата Дяволското гърло, в която има водопад, е най-важната забележителност на дефилето.

Резерватът за мечки

Паркът за мечки близо до Белица в планината Рила е защитено място в България, което осигурява шанс за нов живот за спасените кафяви мечки. Паркът е съвместен проект между фондация „Бриджит Бардо“ и фондация „Четири лапи“. Повечето от мечките, настанени там, са бивши „танцуващи мечки“ от България, както и няколко от Сърбия и Албания.

Българско овчарско куче

Каракачанското куче, известно още като българско овчарско куче, е порода кучета пазачи на добитък, която от векове се използва от българските овчари за защита на стадата им от хищници.

РЕКОРДИ

Най-висок връх

Най-високата точка в България е връх Мусала, който се намира в Рила планина. Той се издига на 2925 метра над морското равнище и е най-високият връх както в България, така и на целия Балкански полуостров.

Най-дългата река

Най-дългата река, която тече през България, е Дунав. Тя е северната граница на страната, като се простира на около 470 км в рамките на българската територия.

Най-голямо езеро

Най-голямото естествено езеро в България е Бургаското, известно още под името Вая. Намира се в сърцето на Бургас, между два от жилищните му квартали. Дължината му е 9,6 км, а най-широката му част е 4,5 км. Дълбочината му достига до 1,3 м. Водата в езерото е солена, защото е свързано с морето чрез канал.

Най-голям град

София, столицата и най-големият град на България, е разположена в подножието на Витоша. Тя е не само най-големият град в България, но и една от най-старите столици в Европа.

Най-дълбоката пещера

Ягодинската пещера е една от най-дълбоките пещери в България, с дълбочина около 360 метра. Известна е с впечатляващите си сталактити, сталагмити и подземни галерии.

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИЯ

1. Изберете верните отговори.

1. Кои са най-старите известни обитатели на територията на днешна България?

- А) прабългарите Б) траките В) славяните

2. Как се казва източната част на Римската империя?

- А) Византийска империя
Б) Италия
В) Гърция

3. Кога е създадена Първата българска държава?

- А) През 681 г. Б) През 861 г. В) През 618 г.

4. При кой български владетел християнството става официална религия?

- А) При Аспарух.
Б) При Борис.
В) При Симеон.

5. Коя е столицата на България по времето на цар Симеон?

- А) Плиска Б) Преслав В) Велико Търново

6. Кой управлява България по време на т.нар. „Втори златен век“?

- А) Борис I
Б) Симеон I
В) Иван Александър II

7. Колко века България е част от Османската империя?

- А) четири Б) пет В) шест

8. През кои векове е Българското възраждане?

- А) През 17. – 18. век.
Б) През 18. – 19. век.
В) През 19. – 20. век.

9. През коя година България извоюва своята независимост от Османската империя?

- А) През 1887 г. Б) През 1878 г. В) През 1888 г.

10. През коя година България става член на Европейския съюз?

- А) През 2000 г. Б) През 2007 г. В) През 2017 г.

2. Прочетете текста, за да проверите дали отговорите ви са правилни.

България е една от най-старите държави в Европа и има богата и интересна история. Ето основните ѝ периоди.

- 1. ДРЕВНИ ВРЕМЕНА:** Историята на България датира от древни времена, когато в региона са живели различни племена и цивилизации. Една от най-известните древни цивилизации в България е тази на **траките**. Те са построили забележителни селища и са оставили след себе си впечатляващи **гробници**. Тракийската гробница в Казанлък е в списъка на ЮНЕСКО за световното културно наследство. Траките са известни и със своите занаятчийски умения и **златни съкровища**.
- 2. РИМСКО ВЛАДИЧЕСТВО:** Около 45 г. от н.е. **римляните** завладяват земите на днешна България и я превръщат в част от Римската империя. Те построяват пътища, мостове и градове, които спомагат за развитието на района. След падането на Римската империя източната ѝ част, известна като **Византийска империя**, продължава да управлява територията на днешна България.
- 3. ПЪРВА БЪЛГАРСКА ДЪРЖАВА:** През 681 г. е създадена Първата българска държава. Тя е управлявана от хан Аспарух и неговите наследници. През 864 година, при управлението на княз Борис I, България приема **християнството** като официална религия. Първата българска държава достига своя разцвет при цар Симеон I, със столица град Преслав. Този период се характеризира с голям културен разцвет, създава се богата книжнина, развиват се архитектурата и изкуството. Преслав е една от най-красивите средновековни столици.
- 4. ВИЗАНТИЙСКО ВЛАДИЧЕСТВО:** След дълъг период на упадък и войни и разпространение на различни **ереси**, през 1018 година България пада под **византийско** владичество, като преди това води много войни.
- 5. ВТОРА БЪЛГАРСКА ДЪРЖАВА:** Въстанието на двамата братя Петър и Асен поставя началото на Втората българска държава със столица Търново. Следват периоди на възход и упадък. Най-силна е държавата по време на управлението на цар Иван Александър II в средата на 14. век. Този период е наречен „**Втори Златен век**“. Отново има разцвет на българската култура. Създадени са великолепни произведения на литературата и живописа, построени са много църкви и манастири.
- 6. ОСМАНСКО ВЛАДИЧЕСТВО:** В края на 14. в. България пада под **османско** владичество. Този период продължава почти 500 години. През това време българите се борят да запазят езика, културата и идентичността си живи.
- 7. НАЦИОНАЛНО ВЪЗРАЖДАНЕ:** Периодът 18. – 19. век е известен като Българско възраждане. Това е периодът, когато започва организираното на национално-освободителното движение. Българският език, културата, традициите придобиват огромна роля в живота на българите. Те се връщат към корените си, започва процес на националното самоосъзнаване, като в основата му е славното историческо минало. Особено важна част от живота на българите е и борбата за независима българска църква. Създават се и нови модерни училища, появяват се читалищата, където кипи културен живот. Българската интелигенция играе голяма роля в пробуждането на народа. Възраждането е една от най-славните страници от историята на България.
- 8. ОСВОБОЖДЕНИЕТО:** През 1878 г. България извоюва своята **независимост** от Османската империя. Създадена е съвременната българска държава. България става **монархия**, първият владетел е княз Александър I.

9. СВЕТОВНИ ВОЙНИ И КОМУНИСТИЧЕСКА ЕПОХА: България участва и в двете световни войни. По време на **Втората световна война** страната първоначално се съюзява с нацистка Германия, но по-късно преминава на страната на съюзническите сили. След войната България е под **комунистическо** управление и е част от Източния блок, ръководен от Съветския съюз.

10. СЪВРЕМЕННА БЪЛГАРИЯ: Комунистическият режим в България приключва през 1989 г., когато страната преминава към **демокрация**. Това води до промени в политиката, икономиката и обществения живот. През 2007 г. страната се присъединява към **Европейския съюз**, което допринася за укрепване на демокрацията и икономиката ѝ.

3. Запомнете термините в **сиво**. Направете изречения с тях.

ЛЮБОПИТНО

Ето някои интересни и любопитни факти от българската история.

Една от най-старите цивилизации в Европа

На територията на съвременна България се е развила една от най-старите цивилизации не само в Европа, но и в света:

- най-старото земеделие в Европа;
- най-ранната металургия на мед и злато;
- най-старото в света обработено злато – най-старото златно съкровище в света от около 4600 – 4200 г. пр. н. е. е открито във Варненския некропол и се намира в Историческия музей на града;
- най-ранният добив и обработка на полускъпоценни минерали;
- най-древната в Европа солница в праисторическата селищна могила Провадия;
- най-ранната каменна архитектура на Стария континент – „Езерният град“ в Дуранкулашкото езеро;
- най-старата протописменост в света – т.нар. дунавска писменост от село Караново и село Градешница.

Спартак

Спартак е много известен тракиец. Той е пленен от римляните и обучен да се бие като гладиатор. Физически силен, невероятно смел и интелигентен, той печели всички битки на гладиаторската арена. През 74 г. пр. н. е. Спартак успява да избяга от гладиаторската школа в Рим заедно с други гладиатори и организира армия, която се бие срещу римляните. Това е най-голямото въстание на роби в Римската империя и в него участват повече от 6000 души. Спартак и неговата армия побеждават няколко пъти римляните и се превръщат в реална заплаха за тях. Когато римската армия ги побеждава, всички въстаници са разпънати на кръстове по пътя Виа Апия. За Спартак има много книги и филми.

Заветът на хан Кубрат

Когато хан Кубрат усеща, че вече е стар и скоро ще умре, вика петимата си синове – Батбаян, Котраг, Аспарух, Кубер и Алцек, за да им каже нещо важно. Петимата братя застават около баща си, а той иска да му донесат сноп стрели. Дава ги на големия си син и му казва

да ги чупи. Батбаян се опитва, но не може. Опитват се и другите братя, но стрелите остават цели. Тогава Кубрат взема стрелите една по една и ги чупи. Казва на синовете си: „Докато сте заедно и се поддържате, никой не може да ви победи. Ако се разделите, ставате слаби и лесно ще ви пречупят. Силата е в единството, затова винаги бъдете заедно!“.

Прабългарският календар

Древният български календар е един от най-старите в света – създаден е през 5508 г.пр.н.е., още преди календарите на китайците и маите. Годишната в календара на прабългарите има 364 дни и започва след 21 декември. 21 декември е „нулев ден“ и той е извън месеците. Заедно с него дните стават 365. Всяка четвърта година има и едно допълнително денонощие, наречено „Ден на слънцето“ – това са съвременните високосни години. Всеки сезон започва винаги в неделя и свършва в събота. Всяка година една и съща дата е винаги в един и същ ден от седмицата. Учените от ЮНЕСКО наричат това делене „златното българско календарно число“.

Кирилицата

Един от най-уникалните приноси на България в световната история е създаването на кирилицата. През 855 г. двама византийски братя от Солун, светите Кирил и Методий, създават първата славянска азбука – глаголицата, и превеждат религиозни текстове на славянски език. По-късно техните ученици идват в България и създават втората славянска азбука – кирилицата. Тя е наречена така на името на учителя им, свети Кирил. Създаването на кирилицата спомага за запазването и разпространението на славянската култура и тя продължава да играе основна роля в запазването на българската идентичност и език и до днес.

Рилски манастир

Рилският манастир, разположен в Рила планина, е една от най-емблематичните забележителности в България. Той е не само духовно средище, но и забележителен архитектурен и културен обект, често смятан за символ на страната.

Старинен Пловдив

Пловдив, един от най-старите непрекъснато обитавани градове в Европа, е известен с добре запазения си римски амфитеатър и очарователния си стар град. Амфитеатърът датира от II в. от н.е. и се използва за културни събития и представления и до днес. Пловдив е обявен и за Европейска столица на културата през 2019 г.

БЪЛГАРСКА ЛИТЕРАТУРА

1. Изберете верните отговори.

1. Кой вид произведения не са част от фолклора?
А) приказки Б) легенди В) романи
2. Кои произведения са във вид на въпроси?
А) поговорки Б) гатанки В) песни
3. Кой период обхваща старобългарската литература?
А) 9. – 19. век Б) 9. – 18. век В) 8. – 18 век
4. Как се разпространява старобългарската литература?
А) Чрез ръкописни книги.
Б) Чрез печатни книги.
В) Чрез електронни книги.
5. Каква е основната тематика на старобългарската литература?
А) Религиозна тематика.
Б) Светска тематика.
В) Няма определена тема.
6. Как се нарича литературата от 18. – 19. век?
А) Възрожденска
Б) Следосвобожденска
В) Модерна
7. Кой е авторът на първия български роман?
А) Иван Вазов Б) Елин Пелин В) Йордан Йовков
8. Коя е основната тема в българската литература след Освобождението?
А) Борбата за освобождение от османско владичество.
Б) Изграждането на свободна България.
В) Психологията на човека.
9. Кой стил преобладава в българската литература след Втората световна война?
А) модернизъм Б) реализъм В) символизъм
10. Кой от тези писатели е съвременен автор?
А) Христо Ботев Б) Христо Смирненски В) Георги Господинов

2. Прочетете текста, за да проверите дали отговорите ви са правилни.

Българската литература е съкровищница от истории, които ни пренасят в различни времена и места и ни дават ценни уроци за смелостта, добротата и силата на човешкия дух. Независимо дали става въпрос за старите легенди, или за съвременните романи, тези истории продължават да вдъхновяват и завладяват малки и големи читатели.

Български фолклор

Българските народни **приказки** описват живота на хората, техните вълнения и преживявания. Целта им е не само да забавляват, но и да дават поука. При вълшебните приказки и тези за животни се описват измислици и фантазии. **Легендите** се появяват по-късно и обикновено са свързани с реални места и факти, но им дават фантастично обяснение. Българските народни **песни** са най-големият дял в българския фолклор. Те са в стихотворна форма и при тях текст и мелодия са неразривно свързани. **Поговорките** са синтезиран израз на мъдростта на народа, а **гатанките** са кратки и забавни въпроси за отгатване.

Старобългарска литература (9. – 18. век)

Старобългарската литература се разпространява в **ръкопис** и е предимно преводна, но съществуват и оригинални произведения. Тя е най-често с **религиозна тематика** и е пряко свързана с християнската религия и нейния ритуал, но има и **апокрифна литература**, към която се отнасят и книгите на еретиците, на първо място – богомилите. Началото на старата българска литература се свързва с делото на Кирил и Методий и техните ученици.

Възрожденска литература (18. – 19. век)

През Възраждането възниква както новата литература, така и съвременната представа за литература. Изгражда се нова жанрова система. За първи път се появяват на български език **романът**, **повестта** и **разказът**, различните разновидности на **стихотворението**, **драмата** и **комедията**. Ясно се забелязват промените и в тематиката.

Следосвобожденска литература (20. век)

Българската литература от Освобождението до края на Втората световна война претърпява силно развитие, като в началото преобладаваща тема е борбата на народа за освобождение от османско владичество. По-късно българската литература възприема някои модерни за времето идеи и започва да се развива паралелно с европейските тенденции – **модернизъм**, **символизъм**, **футуризм**, **експресионизъм** и други. Българската литература постепенно се модернизира. След Втората световна война преобладаващият стил е **реализмът**.

Съвременна българска литература (21. век)

Българският читател обича и чете творбите на съвременните български писатели и те често попадат в списъка на бестселърите. Едни от най-популярните и превеждани съвременни български автори са Георги Господинов, Виктор Пасков, Владимир Зарев, Захари Карабашлиев, Милен Русков, Георги Бърдаров, Мария Лалева, Здравка Евтимова и др.

3. Запомнете термините в сиво. Направете изречения с тях.

БЪЛГАРСКИ ПИСАТЕЛИ И ПОЕТИ

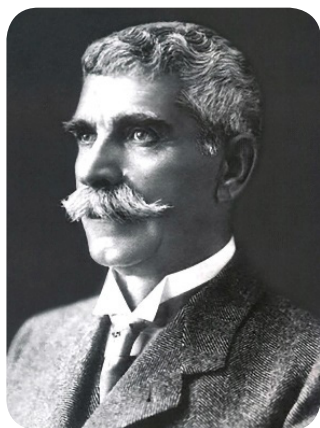

Добри Чинтулов (1822 – 1886)

Добри Чинтулов е български поет, общественик и революционер. Поезията му се характеризира с патриотизъм и дълбоко чувство към българската история и народни традиции. Със стиховете си той вдъхновява и мотивира българския народ да се бори за свобода и независимост. Най-известното му произведение е „Вятър ечи, Балкан стене“.

Христо Ботев (1848 – 1876)

Христо Ботев е поет-революционер, публицист и национален герой, който се бори за независимостта на България от османско владичество. Неговите стихове са изпълнени със страст и патриотичен плам. Едни от най-известните стихотворения и поеми на Ботев са „Хайдутите“ и „На прощаване“.

Иван Вазов (1850 – 1921)

Иван Вазов е известен като „патриарх на българската литература“, поет, романист и драматург. Творчеството му изиграва значителна роля за развитието на съвременната българска литература. Най-известният му роман, „Под игото“, който е и първият български роман, описва борбите на българите под османско владичество и стремежа им към свобода. Други негови известни произведения са повестта „Немили-недраги“, разказът „Една българка“ и стихотворенията „Опълченците на Шипка“ и „Отечество любезно, как хубаво си ти“.

Любен Каравелов (1834 – 1879)

Любен Каравелов е български писател, журналист и революционер. Той пише в спектър от жанрове – от поезия до есета и разкази. Неговите исторически произведения целят да вдъхнат на българите чувство на гордост и осъзнаване на общото им наследство. Най-известното му стихотворение, превърнато в песен, е „Хубава си, моя горо“.

Алеко Константинов (1863 – 1897)

Алеко Константинов е най-известен със сатиричния си роман „Бай Ганьо“, който проследява с хумор премеждията на българския търговец Бай Ганьо по време на пътуването му из Европа и подчертава контрастите между селския и градския живот. Друго известно негово произведение е „До Чикаго и назад“, в което описва пътуването си до Америка.

Пенчо Славейков (1866 – 1912)

Пенчо Славейков е изтъкнат български поет, писател и общественик. Той е ключова фигура в българския модернизъм. В поезията си Славейков се откъсва от традиционните форми и теми, като прегръща новите литературни тенденции, появили се в Европа по негово време. Стиховете му често изследват сложните човешки емоции и предизвикателствата на съвременния свят. Едно от най-известните му произведения е стихотворението „Неразделни“.

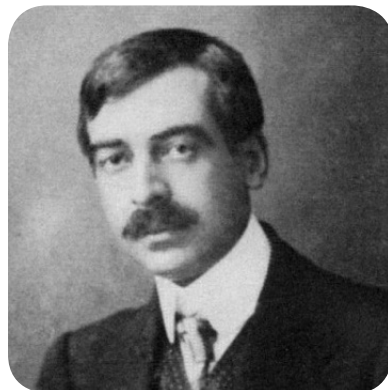

Елин Пелин (1877 – 1949)

Елин Пелин, псевдоним на Димитър Иванов, е известен български писател на разкази. Разказите му са посветени на българския селски живот и традиции. Творчеството му е богато на ярки описания, хумор и дълбоко разбиране на човешката природа. Едни от най-популярните му разкази са „По жътва“ и „Косачи“.

Пейо Яворов (1878 – 1914)

Пейо Яворов е известен български поет, преводач и революционер. В неговия живот и творчество се преплитат темите за любовта, трагедията и художественото изразяване. Поезията на Яворов се характеризира с романтизъм и силни емоции. В стиховете му често се говори за любовта и сложността на човешките взаимоотношения. Яворов пише и на социални теми и едно от стихотворенията му, посветени на стремежа към свобода, е „Заточеници“.

Йордан Йовков (1880 – 1937)

Йордан Йовков е един от най-обичаните български писатели, известен със своя майсторски стил, изключителен реализъм и способността си да изобразява живота и характерите на хората от село. Той успява да разкрие дълбоките човешки емоции и противоречия чрез своите персонажи и разкази. Два от най-известните му разкази са „По жицата“ и „Серафим“.

Христо Смирненски (1898 – 1923)

Христо Смирненски е български поет, писател и журналист. Известен е с новаторския си и модернистичен подход към поезията. Творбите му често разглеждат теми, свързани със социални проблеми, природата и човешкото състояние. Той има уникалната способност да съчетава ярки образи с емоционална дълбочина. Едно от най-известните му стихотворения е „Братчетата на Гаврош“.

МАГИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА МУЗИКА

1. Отбележете „Вярно“ или „Грешно“.

1. За българската народна музика е характерно полифоничното пеене.
2. Панчо Владигеров е композитор на класическа музика.
3. Съвременните изпълнители не използват фолклорни елементи в композициите си.
4. Музиката не е част от религиозните церемонии и ритуали.
5. Ваня Балканска е известна народна певица.
6. България няма известни оперни певци.
7. Йълдъз Ибрахимова е известна джаз певица.
8. Иво Папазов е пианист.
9. Българите не обичат да танцуват.
10. Най-известният народен танц се казва „хоро“.

2. Прочетете текста, за да проверите дали отговорите ви са правилни.

Българската музика е съвкупност от традиции и новаторство.

ФОЛКЛОРНА МУЗИКА

Българската народна музика е богата и разнообразна. Тя има характерни ритми, вокални стилове и сложни хармонии. Полифоничното пеене е характерна черта на българската народна музика. То включва няколко гласа, които пеят едновременно различни мелодии, като по този начин създават богата хармонична текстура. Всеки регион в страната има свои уникални вокални орнаменти, мелодии и ритми. Много песни са свързани с ритуали като сватби, празници на реколтата и религиозни празници.

ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ СВЕТОВНАТА МУЗИКА

Българската народна музика е известна както в България, така и на международната сцена. Тя оказва значително влияние върху световните музикални жанрове. Музиканти и композитори от различни страни включват елементи от българската народна музика в творчеството си.

ФОЛКЛОР И КЛАСИЧЕСКА МУЗИКА

Фолклорната музика оказва влияние върху българската класическа музика от времето на нейното създаване. Интегрирането на фолклора в различни класически музикални форми

играе централна роля в творчеството на много от класическите композитори, като Панчо Владигеров, Любомир Пипков, Марин Големинов.

ФОЛКЛОР И МОДЕРНА МУЗИКА

Макар че традиционната българска музика заема специално място, съвременните изпълнители също създават музика, която съчетава старото и новото. Те смесват фолклорни елементи с поп, рок и електронни звуци, създавайки синтез, който се харесва на всички поколения. Това показва как българската музика непрекъснато се развива, като същевременно пази своите корени.

ЦЪРКОВНА МУЗИКА

Пеенето е неразделна част от религиозните служби в България. Българската православна църква има свой собствен стил на литургично пеене. Този стил включва както монофонични (една мелодична линия), така и полифонични (множество мелодични линии) композиции, изпълнявани от хорове по време на църковните служби.

ЗАВЛАДЯВАЩИ ГЛАСОВЕ

Един от най-завладяващите аспекти на българската фолклорна музика са нейните невероятни вокални изпълнения. С гласовете си певците създават хармония и дисонанс, благодарение на което музиката звучи едновременно традиционно и модерно. Някои от най-известните изпълнители на народни песни са Стефка Съботинова, Валя Балканска, Янка Рупкина, „Мистерията на българските гласове“.

ОПЕРНИ И ДЖАЗ ПЕВЦИ

България има много талантиливи оперни певци, които са получили международно признание. Някои от най-известните български оперни певци са Борис Христов, Николай Гяуров, Райна Кабаиванска, Гена Димитрова, Веселина Кацарова, Соня Йончева и други. Те имат значителен принос в света на класическата музика, като оставят трайна следа върху оперната сцена и показват богатата вокална традиция на страната. Една от най-известните джаз изпълнителки е Йълдъз Ибрахимова.

МУЗИКАНТИ

В България са родени мнозина талантиливи музиканти в различни жанрове. Някои известни български музиканти, които са постигнали голям успех на световната музикална сцена, са пианистът Милчо Левиер, кларнетистът Иво Папазов, майсторът на кавала Теодосий Спасов. Те съчетават фолклорни ритми с класическа музика, джаз и световна музика в оригинален синтез.

ПРАЗНЕНСТВА И ТАНЦИ

Музиката и танците са тясно свързани в българската народна култура. Много народни песни са придружени от специфични танци, които често включват сложни движения на краката, ръцете, както и групови изпълнения. Българите обичат да празнуват, и музиката отразява духа им. Традиционната музика за танци е жива и енергична. Хорото е основна част на всяко празненството.

ЛЮБОПИТНО

Митът за Орфей

Смята се, че древните траки, които са населявали днешна България, са имали богата музикална култура. Митичният Орфей е тракиец. Той е най-известният поет, певец и музикант, който свири на лира. Според историците е роден в района на Родопите.

Български народни инструменти

В традиционната българска музика се използват различни инструменти, сред които гъдулка (струнен инструмент с лък), кавал (духов инструмент, който прилича на флейта) и гайда. Тези инструменти играят много важна роля за създаването на специфичното звучене на българската народна музика.

Песен в Космоса

Песента „Излел е Дельо хайдутин“ е от Родопския край. Песента в изпълнение на Валя Балканска, е включена в Златната плоча на „Вояджър“ като музикално послание от Земята към Космоса.

Мистерията на българските гласове

Този женски хор, носител на „Грами“, донесе на българската народна музика международно признание. Концертите им винаги преминават с изключителен успех. Хармонията и богатството на гласовете им привличат вниманието на света, показвайки красотата на българските хорови традиции.

Неравноделен ритъм

Българската народна музика е известна със сложните си ритми и размери. Най-известният от тях е 7/8, който придава на музиката характерното асиметрично и енергично усещане, но съществуват и други, като 7/16, 8/16, 9/16 и дори 14/16 и 15/16.

Танцът „Хоро“

Хорото е традиционен български танц, който се изпълнява в кръг, често по време на празнични събития. Хората се хващат за ръце и се движат в ритъма на музиката, създавайки усещане за единство и празник.

Нестинарство

Най-старият танц по нашите земи е танцът на нестинарите. Те са включени в списъка на ЮНЕСКО за световното нематериално културно наследство през 2009 г. Нестинарството е древен езически ритуал, който датира от времето на траките и е свързан с култа към слънцето. Нестинарите танцуват боси върху жарава. Те държат в ръцете си иконата на свети Константин и Елена и вярват, че те ги пазят от огъня. В нестинарския танц има много красота и магия. Днес този ритуал е запазен в автентичния си вид в селата в планината Странджа.

ПОЛИТИЧЕСКАТА СИСТЕМА НА БЪЛГАРИЯ

1. Изберете верните отговори.

1. Каква е политическата система на България?

- А) парламентарна република
- Б) президентска република
- В) монархия

2. Кога е приета Конституцията на България?

- А) През 1991 г.
- Б) През 2011 г.
- В) През 2021 г.

3. Кое е най-високопоставеното длъжностно лице в страната?

- А) президентът
- Б) министър-председателят
- В) вицепремиерът

4. Колко клона има политическата власт в България?

- А) два
- Б) три
- В) четири

5. Кой е начело на изпълнителната власт?

- А) президентът
- Б) министър-председателят
- В) вицепремиерът

6. Кой е основният изпълнителен орган на страната?

- А) Президентството
- Б) Народното събрание
- В) Министерският съвет

7. Колко са народните представители?

- А) 120
- Б) 240
- В) 420

8. За колко години се избират народните представители?

- А) три
- Б) четири
- В) пет

9. В коя власт работят съдиите?

- А) В законодателната власт.
- Б) В изпълнителната власт.
- В) В съдебната власт.

10. От каква възраст могат да гласуват хората в България?

- А) От 16
- Б) От 18
- В) От 20

2. Прочетете текста, за да проверите дали отговорите ви са правилни.

Политическа система е начинът, по който една държава се управлява и се вземат решения. България е **парламентарна република** и се управлява според върховния закон – **Конституцията**, приета през 1991 година.

ПРЕЗИДЕНТ НА БЪЛГАРИЯ

Президентът на България е най-високопоставеното длъжностно лице в страната. Той е държавен глава и олицетворява единството на нацията и представлява Република България в международните отношения. Президентът сключва международни договори, дава и възстановява българско гражданство, насрочва избори и референдуми. Също така може да контролира законодателната дейност на Народното събрание чрез правото на вето – може да върне вече приет закон за ново обсъждане. Президентът също е и върховен главнокомандващ на въоръжените сили в страната. Той се избира пряко за 5-годишен срок с право на едно преизбиране. В дейността си се подпомага от вицепрезидент.

ТРИ КЛОНА НА ВЛАСТТА

Подобно на политическата система в много други държави, властта в България е разделена на три основни клона: **изпълнителна**, **законодателна** и **съдебна**. Тези клонове работят заедно, за да гарантират справедливо управление на страната.

ИЗПЪЛНИТЕЛНА ВЛАСТ

Изпълнителната власт е отговорна за изпълнението и прилагането на законите. Начело на този клон стои министър-председателят.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ

Министър-председателят (премиер) е ръководител на правителството и притежава значителна изпълнителна власт. Министър-председателят отговаря за управлението на правителството, вземането на политически решения и прилагането на законите. Министър-председателят се избира и освобождава от Народното събрание, съгласно Конституцията.

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Министър-председателят ръководи **Министерския съвет** (правителството), който е основният изпълнителен орган на правителството. Министерският съвет се състои от **министри**, които оглавяват различни правителствени служби и отговарят за конкретни области като финанси, образование, здравеопазване и др. Министрите работят заедно, за да разработват и изпълняват политики, които са от полза за страната и нейните граждани.

ЗАКОНОДАТЕЛНА ВЛАСТ

Законодателната власт в България е Народното събрание. Тази власт създава **законите**. **Народното събрание**, парламентът на България, е група от избрани хора, които работят заедно, те обсъждат и гласуват нови закони. Народното събрание се състои от 240 **народни представители** (депутати), които представляват различните региони на България и се избират за период от 4 години.

СЪДЕБНА ВЛАСТ

Съдебната власт отговаря за тълкуването на законите и следи за тяхното спазване. Този клон се ръководи от **съдилищата** и **съдиите**. Те изслушват аргументите и на двете страни по правни казуси и вземат справедливи решения въз основа на законите на България. Това спомага за осигуряването на **правосъдие** и справедливост в страната.

ИЗБОРИ И ДЕМОКРАЦИЯ

България е **демократична държава**, което означава, че хората имат право да избират своите лидери и да влияят върху решенията, които ги засягат. Гражданите на България, които са навършили 18 години, имат право да **гласуват** на **избори**. Това е важен начин, по който хората могат да участват в управлението на страната и да изразят мнението си.

Политическата система на България е създадена, за да гарантира, че страната се управлява справедливо и че правата на нейните граждани са защитени. Благодарение на съвместната работа на трите клона на властта и на демократичния изборен процес България продължава да се развива като страна, в която мнението на хората има значение и се спазва върховенството на закона.

3. Запомнете термините в **сиво**. Направете изречения с тях.

ЛЮБОПИТНО

ИМЕТО НА СТРАНАТА

Освен че е една от най-старите държави в Европа, България е една от малкото страни в Европа, която е запазила името си без промяна от основаването си до днес.

ЕДНА ОТ ПЪРВИТЕ ПАРЛАМЕНТАРНИ ДЕМОКРАЦИИ В СВЕТА

Конституцията на България от 1879 г. утвърждава страната като парламентарна демокрация, превръщайки я в една от първите държави в света, приели такава система.

ПРЕВРЪЩАНЕ НА ЦАРСТВОТО В РЕПУБЛИКА

Първоначално България е монархия, но след Втората световна война става република по време на комунистическото управление.

ПРЕХОД ОТ КОМУНИЗЪМ

България сменя комунистическото управление през 1989 г. Това поставя началото на значителни политически, социални и икономически промени.

МНОГОПАРТИЙНА СИСТЕМА

В България има многопартийна система. Има няколко политически партии, представляващи различни идеологии и интереси.

ЧЛЕНСТВО В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

България е член на Европейския съюз (ЕС) от 1 януари 2007 г. През първата половина на 2018 г. България за първи път поема ротационното председателство на Съвета на Европейския съюз.

БЪЛГАРИЯ И НАТО

България е член на Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО) от 2004 г., като по този начин засилва връзките си със западните държави и усилията за регионална сигурност.

ПРИЯТЕЛИ 2

Български език за прогимназиален етап на ученици,
търсещи или получили закрила и мигранти ниво А2